

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะช่วยสร้างให้คนเกิดสำนึกในความเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณที่แสดงออกถึงการเป็นผู้ที่มีอารยธรรมทางปัญญาและมีจิตใจที่ดีงาม ในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงทุกเรื่องทุกมุมของโลก การรับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้คนสามารถกลั่นกรองข้อมูลที่เหมาะสมต่อการพัฒนาคน เพื่อให้เป็นพลเมืองพลโลกที่ดีมีคุณภาพ จากความสำคัญของการศึกษาจึงได้มีการกำหนดคุณภาพของนักเรียนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 7 ว่าความมุ่งหมายปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน (สำนักปฏิรูปการศึกษา. 2545, หน้า 5) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ ให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจิตสาธารณะให้เป็น 1 ใน 8 ที่ต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551, หน้า 1) รวมทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 มุ่งสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขและมุ่งที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

การที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องพัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะนั้น เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่มีความตระหนักในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมที่จะต้องตระหนักในสิทธิของตนไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น คนส่วนใหญ่ทั่วไปมักดิ้นรนต่อสู้เพื่อตนเอง ไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับส่วนรวมหรือสิ่งที่เป็นของส่วนรวม รู้จักแต่จะใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถ้าทุกคนในสังคมนิ่งเฉยปล่อยให้คนในชาติขาดจิตสาธารณะไปเรื่อยๆ วันหนึ่งประเทศชาติคงไม่เหลืออะไร ดังนั้น ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติ โดยเฉพาะนักเรียนเพราะเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังลักษณะดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่าย (วรินทร์ บุญยั้ง. 2553, หน้า 2-14)

ด้วยความสำคัญของจิตสาธารณะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีผลต่อสังคมและประเทศ เมื่อคนในสังคมมีการขาดจิตสำนึกต่อทรัพย์สินสมบัติที่เป็นส่วนรวม เกิดจากบุคคลที่เป็นแกนนำในสังคมถูกครอบงำทางความคิดและการสื่อสารทางสังคม การย่อหย่อนต่อศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย การทำลายทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สมบัติของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น

(สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เพื่อสังคม. 2546, หน้า 18-20 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ คำประไพ. 2554, หน้า 1) ปัจจุบันพบว่าสภาพความเสียหายของสมบัติส่วนรวมซึ่งเกิดจากการทำลาย การใช้ประโยชน์โดยไม่มี การดูแลรักษา (ฉวีวรรณ คำประไพ. 2554, หน้า 1) แสดงถึงการขาดจิตสำนึกของบุคคลในสังคม แม้แต่สังคมเล็กๆ ในโรงเรียน จะพบพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดจิตสำนึกของนักเรียน เช่น การไม่เก็บกวาดขยะที่ตนเองเป็นผู้ทิ้ง ไม่ทำความสะอาดห้องเรียน ไม่ลบกระดานดำ ไม่ช่วยจัดโต๊ะ ไม่จัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยหากไม่ใช่เวรของตน พฤติกรรมดังกล่าวถึงแม้จะไม่ใช่อะไรใหญ่ แต่ปล่อยให้เกิดขึ้นนี้ตลอดไป (รังสี เกษมสุข และสุขุมล เกษมสุข. 2550, หน้า 60) พฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา มากมาย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นมาจากการขาดจิตสำนึกของคนส่งผลกระทบต่อบุคคลเอง คือ สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ยังส่งผลกระทบต่อครอบครัว คือ ความสามัคคีในครอบครัวน้อยลง เกิดการแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว ต่อองค์กร เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ซึ่งดีซึ่งเด่น เบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว ส่งผลกระทบต่อชุมชน คือ ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เกิดอาชญากรรมในสังคมสูง ขาดศูนย์รวมจิตใจ เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตนเองเป็นเรื่องใหญ่ ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ คือ เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหามิได้ เนื่องจากต่างฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น ปัญหาการขาดจิตสำนึกของคนจึงนับได้ว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่สังคมไทย สังคมโลก ดังนั้น ทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจ กันแก้ไข เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนพัฒนาเป็นผู้มีจิตสำนึก

จากผลกระทบจากการขาดจิตสำนึกของคนมีผลในวงกว้าง ดังนั้นการพัฒนาคนในสังคมให้เกิดความเข้มแข็งนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคลในครอบครัวที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกกับลูกหลาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะต้องส่งผลให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างมั่นใจ จนเกิดเป็นภาวะการนำของผู้นำในแต่ละคน นักเรียนเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยของการเปลี่ยนผ่านของชีวิต สามารถรับรู้สิ่งดีงามจากพ่อแม่ที่บ้าน เพื่อน ผู้ใหญ่ ผู้นำในชุมชน พระสงฆ์ สื่อมวลชนซึ่งเป็นการดูแลในระดับชุมชนตลอดจนถึงสถานศึกษาที่จะต้องอบรมสั่งสอนเรื่องวิชาการยังต้องอบรมสร้างเสริมให้เกิดจิตสำนึก ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักเสียสละ รู้จักการให้ให้มากกว่าการรับ รู้จักช่วยเหลือคนอื่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ให้เป็นผู้ที่พัฒนาจิตใจตนเองสู่การเป็นผู้มีจิตสำนึกต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืน ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียนให้ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนมีจิตสำนึก

การพัฒนาจิตสำนึกของคนในกลุ่มแรกๆ ควรเป็นกลุ่มนักเรียนซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการดำรงอยู่ของสังคมภายใต้การเปลี่ยนแปลง (กุลทิพย์ ศาสตรระจฤติ. 2551) เนื่องจากจิตสำนึกเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดขึ้นภายในของบุคคล คือ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในจิตใจและส่งผลการกระทำภายนอกของบุคคล การพัฒนา

ศักยภาพทุนมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มคนในช่วงอายุที่กำลังเข้าสู่ช่วงวัยที่ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลจะเริ่มคงที่ (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2524, หน้า 37 อ้างใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2554, หน้า 64) เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทบาทในการใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม รู้จักคิด มอง เหตุการณ์ต่างๆ ตามเหตุและผลอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหา สังคม ก้าวไปสู่การเป็นนักคิดหรือนักวางแผนที่มีทุนมนุษย์อย่างสมบูรณ์ทั้งความรู้และคุณธรรม จึงถือว่าเป็นภาระหน้าที่ (Function) ร่วมกันของสถาบันทางสังคมที่ใกล้ชิดนักเรียนโดยเฉพาะสถานศึกษาควรมีบทบาทสนับสนุนและสร้างบรรยากาศให้เกิดการรวมตัวกันทำประโยชน์ให้กับสังคม รู้จักวางแผน เข้าใจการจัดระบบ การคิด เข้าใจการวางแผน ตลอดจนสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับสถานการณ์ได้มากยิ่งขึ้น (อริสา สุขสม. 2555, หน้า 3-9)

โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดขนาดใหญ่พิเศษ มีการแข่งขันของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนที่โรงเรียน การสมัครเข้าเรียน จึงมีการสอบคัดเลือกเข้าเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานจากสำนักทดสอบของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร การจัดนักเรียนเข้าห้องเรียนเป็นการจัดตามลำดับความสามารถของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบ โดยแยกนักเรียนออกเป็นนักเรียนกลุ่มเก่งจัดเป็นห้องเก่ง หนึ่งห้อง ห้องรองห้องเก่งจำนวนสองห้องเรียน หลังจากนั้นจะเป็นคละนักเรียนตามคะแนนโดย สลับคะแนนแบบคู่ขนาน จึงสามารถเปลี่ยนนักเรียนตามคะแนนเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มกลาง กลุ่มอ่อน ลงมาเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน จึงทำให้ผลการเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับที่ดี แต่ในขณะเดียวกันนั้นเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีคุณลักษณะที่แสดงออกทางพฤติกรรมมีอย่างหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นเพราะนักเรียนมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย การปรับตัวเข้ากันระหว่างกลุ่มของนักเรียน จึงเป็นไปด้วยความลำบาก มีปัจจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ฐานะของนักเรียน ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน อีกทั้งมีการแข่งขันทางวิชาการสูง จึงทำให้โอกาสของการพัฒนา นักเรียนด้านอื่นๆ ต่ำลง แต่มุ่งเน้นด้านเนื้อหาเชิงวิชาการมาก กิจกรรมการพัฒนานักเรียนด้านอื่นจึงลดประสิทธิภาพลง ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะด้านอื่นไม่เต็มศักยภาพของนักเรียนตามที่ควรจะเป็น โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล เป็นโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งที่ต้องเร่งพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนมีอีกหลายด้าน โดยเฉพาะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนไม่ว่าจะเป็น เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมร่วมกันของนักเรียน เช่น การไม่เก็บกวาดขยะที่ตนเองเป็นผู้ทิ้ง การทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่ทำความสะอาดห้องเรียน ไม่ลบกระดานดำ ไม่ช่วยจัดโต๊ะเก้าอี้ ไม่จัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยหากไม่ใช่เวรของตน ความรับผิดชอบต่อการเรียน การลอกการบ้าน การลอกข้อสอบ ไม่ทำงานส่งครู การดูแลทรัพย์สินส่วนรวม การช่วยเหลือกลุ่มเพื่อนที่น้อง การพัฒนาสังคมในโรงเรียนและชุมชนรอบด้านและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากภูมิหลังผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นหรือความสำคัญจิตสาธารณะของนักเรียนว่ามีความสำคัญและจำเป็น โดยคณะครูควรจะมีร่วมใจรวมพลังความคิดในการพัฒนานักเรียนในทุกด้าน ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
จิตสาธารณะ

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามการวิจัย มีดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีลักษณะเป็นอย่างไรและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หรือไม่อย่างไร
2. การพัฒนาเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังการใช้ชุดการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนแตกต่างจากก่อนใช้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ระหว่างหลังกับก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีมาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80
2. จิตสาธารณะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนต่างจากก่อนใช้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

1.1 กิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ดังนี้

- 1.1.1 การวิเคราะห์ตนเอง
- 1.1.2 ตรวจสอบความสามารถพิเศษ

- 1.1.3 จิตสาธารณะ
- 1.1.4 กระบวนการกลุ่ม
- 1.1.5 ชุมชนตนเอง
- 1.1.6 การสังเคราะห์งาน
- 1.1.7 การวางแผน
- 1.1.8 การเขียนปฏิบัติงาน
- 1.1.9 การประเมินผล
- 1.1.10 กิจกรรมสู่ชุมชน
- 1.1.11 การสะท้อนความคิด

1.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะแต่ละกิจกรรมมีขอบเขตการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน มีแนวคิดของการทำกิจกรรมดังนี้

1.2.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ กิจกรรมที่นักเรียนแต่ละคนทำความเข้าใจวิเคราะห์นิสัย ความต้องการของตนเอง ความสามารถพื้นฐานที่ตนเองมี

1.2.2 ตรวจสอบความสามารถพิเศษ คือ การทำแบบวัดความสามารถขั้นพื้นฐานของตนเอง หลังจากนั้นจึงตรวจตนเองว่ามี ความสามารถด้านใดบ้าง นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบวัดมาตรวจสอบเทียบเคียงกับสิ่งที่นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง

1.2.3 จิตสาธารณะ คือ ศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจจิตสาธารณะ

1.2.4 กระบวนการกลุ่ม คือ การทำกิจกรรมเป็นระบบทีม การทำกิจกรรมต้องฝึกคิดแบบองค์รวมอย่างครบวงจร ทำงานด้วยความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ไม่ติดตำรา ใช้หลักการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย ตามสภาพที่มีและรู้จักการประยุกต์ใช้สิ่งที่มี

1.2.5 ชุมชนตนเอง คือ การรวบรวมข้อมูล สภาพที่เป็นอยู่ตามสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งทางด้านดีและไม่ดี เลือกสิ่งที่จะนำมาทำกิจกรรมด้วยความเรียบง่าย ประหยัด สามารถทำได้เอง รวมทั้งการดัดแปลง ปรับปรุง การแก้ไขเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ ซึ่งทุกคนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ จึงต้องฝึกการเป็นคนใจกว้างขวาง หนักแน่น รับฟังความคิดเห็น แม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีสติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

1.2.6 การสังเคราะห์งาน คือ การนำข้อมูลต่างๆ สิ่งที่สำคัญปรับใช้เพื่อทำกิจกรรม ต้องไม่แปลกแยกจากสิ่งแวดล้อมในเรื่องธรรมชาติและกฎของธรรมชาติ ทุกคนต้องตระหนักรู้ด้วยจิตสำนึก เห็นคุณค่าและประโยชน์ส่วนรวม สิ่งสำคัญต้องรู้จัก “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นผลกำไรที่ทำมีความสุข

1.2.7 การวางแผน คือ การกำหนดปัญหาที่ได้รวบรวมข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนตามสมรรถนะที่ทำได้ พอดี เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่จนสำเร็จ ด้วยความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ใจ ทำให้เกิดประโยชน์ได้

1.2.8 การเขียนปฏิบัติงาน คือ การทำงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงเป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ขยันและอดทน ทำงานร่วมกับทีมงาน โดยยึด

หลักการรับรู้ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา ทำงานด้วยความรักที่จะลงมือทำ แก้ปัญหา ซึ่ง การแก้ปัญหาต่างๆ ไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน

1.2.9 การประเมินผล คือ การตรวจสอบผลการทำกิจกรรม ทั้งในระหว่าง การทำและหลังจากทำกิจกรรมเสร็จว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ พร้อมทั้งปรับ พัฒนางานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

1.2.10 กิจกรรมสู่ชุมชน คือ การนำความรู้ความสามารถปรับมาใช้ในการ พัฒนางานตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองตามสภาพที่พบและมีข้อมูลชัดเจน

1.2.11 การสะท้อนความคิด คือ การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน หลังจากได้เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมตามขั้นตอน ผลงานที่เกิดจาก การทำกิจกรรมเป็นไปตาม แผนที่กำหนด

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

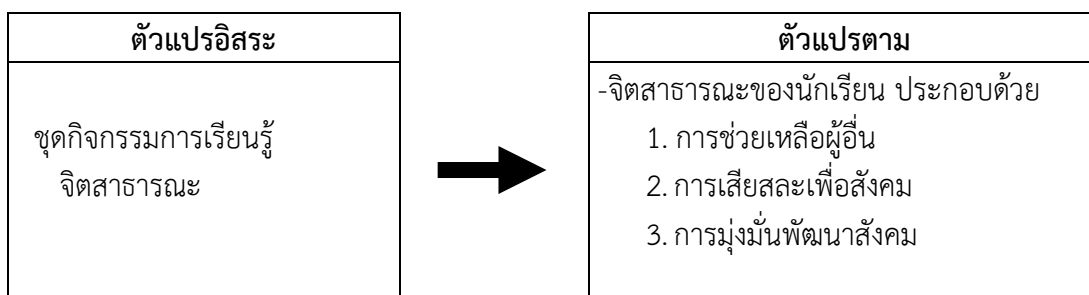
2.1 ประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราช วิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ที่เลือกเรียนเน้นสาขาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 16 ห้องเรียน ประชากรทั้งหมด 667 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.2.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เลือกเรียนเน้นวิทยาศาสตร์- คณิตศาสตร์ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน

กรอบความคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังต่อไปนี้

1. จิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นสภาพจิตที่คำนึงถึงสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยการเอาใจใส่ การช่วยเหลือ อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อมุ่งหวังให้ผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ประกอบด้วย การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

1.2 การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อมุ่งหวังให้สังคมโดยรวมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการเสียสละเงิน สิ่งของ เวลา แรงกายแรงใจและสติปัญญาเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ประกอบด้วย การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การรู้จักเป็นผู้ให้ผู้อื่นมากกว่าการเป็นผู้รับ การเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หรือคนที่อ่อนแอกว่า การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1.3 ความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่วนรวมโดยร่วมศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สรุปผลและประเมินผล

2. การพัฒนาจิตสาธารณะ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีผลทำให้นักเรียนรับรู้ถึงความสำคัญของการเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ผ่านการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ หมายถึง เอกสารประกอบการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน จัดขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนที่ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ 11 กิจกรรม คือ

1. การวิเคราะห์ตนเอง คือ กิจกรรมที่นักเรียนแต่ละคนทำความเข้าใจวิเคราะห์นิสัย ความต้องการของตนเอง ความสามารถพื้นฐานที่ตนเองมี

2. ตรวจสอบความสามารถพิเศษ คือ การทำแบบวัดความสามารถขั้นพื้นฐานของตนเอง หลังจากนั้นจึงตรวจตนเองว่ามี ความสามารถด้านใดบ้าง นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบวัดมาตรวจสอบเทียบเคียงกับสิ่งที่นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง

3. จิตสาธารณะ คือ ศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจจิตสาธารณะ

4. กระบวนการกลุ่ม คือ การทำกิจกรรมเป็นระบบทีม การทำกิจกรรมต้องฝึกคิดแบบองค์รวมอย่างครบวงจร ทำงานด้วยความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ไม่ติดตำรา ใช้หลักการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย ตามสภาพที่มีและรู้จักการประยุกต์ใช้สิ่งที่มี
 5. ชุมชนตนเอง คือ การรวบรวมข้อมูล สภาพที่เป็นอยู่ตามสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งทางด้านดีและไม่ดี เลือกสิ่งที่จะนำมาทำกิจกรรมด้วยความเรียบง่าย ประหยัดสามารถทำได้เอง รวมทั้งการดัดแปลง ปรับปรุง การแก้ไขเพื่อทำให้เกิดประโยชน์ ซึ่งทุกคนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ จึงต้องฝึกการเป็นคนใจกว้างขวาง หนักแน่น รับฟังความคิดเห็น แม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีสติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ
 6. การสังเคราะห์งาน คือ การนำข้อมูลต่างๆ สิ่งที่สำคัญปรับใช้เพื่อทำกิจกรรม ต้องไม่แปลกแยกจากสิ่งแวดล้อมในเรื่องธรรมชาติและกฎของธรรมชาติ ทุกคนต้องตระหนักรู้ด้วยจิตสำนึก เห็นคุณค่าและประโยชน์ส่วนรวม สิ่งสำคัญต้องรู้จัก “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นผลกำไรที่ทำมีความสุข
 7. การวางแผน คือ การกำหนดปัญหาที่ได้รวบรวมข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนตามสมรรถนะที่ทำได้ พอดี เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่จนสำเร็จ ด้วยความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ใจ ทำให้เกิดประโยชน์ได้
 8. การเขียนปฏิบัติงาน คือ การทำงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงเป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ชยันและอดทน ทำงานร่วมกับทีมงาน โดยยึดหลักการรับรู้ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา ทำงานด้วยความรักที่จะลงมือทำ แก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาต่างๆ ไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน
 9. การประเมินผล คือ การตรวจสอบผลการทำกิจกรรม ทั้งในระหว่างการทำและหลังจากทำกิจกรรมเสร็จว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนางานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
 10. กิจกรรมสู่ชุมชน คือ การนำความรู้ความสามารถปรับมาใช้ในการพัฒนาตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองตามสภาพที่พบและมีข้อมูลชัดเจน
 11. การสะท้อนความคิด คือ การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนหลังจากได้เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมตามขั้นตอน ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนด
4. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ หมายถึง คุณภาพของการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะให้นักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดประสิทธิภาพไว้ตามเกณฑ์ 80/80 พิจารณาจากผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E_1) และผลคะแนนหลังเรียน (E_2) ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

80 ตัวแรก (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำกิจกรรมขณะเรียนรู้ของนักเรียน โดยคิดค่าไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดจิตสาธารณะหลังจากทำกิจกรรมตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนหลังเรียน โดยคิดเป็นค่าไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ใน ปีการศึกษา 2561

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ
2. มีชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ในโรงเรียน
3. ผลการวิจัยสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ให้เป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะมากขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนที่เป็นต้นแบบสำหรับนำไปเพื่อปรับใช้ เพื่อการส่งเสริม พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ
2. มีชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียน ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนให้กับโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาและระดับประเทศ ตามสภาพแวดล้อม สภาพพื้นฐานของสังคม ชุมชน และนักเรียน
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนนำไปปรับเป็นสารสนเทศให้กับครูและบุคลากรทาง การศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมบูรณาการในรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อลดปัญหาการขาดจิตสาธารณะของนักเรียนได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
 - 1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
 - 1.3 คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ
 - 1.4 องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ
 - 1.5 การก่อรูปของจิตสาธารณะ
 - 1.6 แนวทางการสร้างจิตสาธารณะ
 - 1.7 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน
 - 1.8 ตัวชี้วัดจิตสาธารณะ
 - 1.9 เครื่องมือและวิธีการวัดจิตสาธารณะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.3 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.2 แนวคิดและหลักการการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ชุดกิจกรรม
 - 4.2 ความหมายของชุดกิจกรรม
 - 4.3 ประเภทชุดกิจกรรม
 - 4.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 4.5 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม
 - 4.6 เกณฑ์การประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

คำว่า “จิตสาธารณะ” เป็นคำที่เกิดจากคำว่า “จิต” กับคำว่า “สาธารณะ” รวมกัน โดยจิตเป็นเรื่องของ Mind หรือ Spirit ส่วนสาธารณะนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีสิทธิในการใช้ และการดูแลรักษาบำรุงร่วมกัน กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ. (2552, หน้า 24) ในภาษาไทย เป็นศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Mind / Public Minds / Public Consciousness / Public Service / Service Mind ส่วนคำในภาษาไทย นอกจากใช้คำว่า จิตสาธารณะแล้ว ยังมีคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันคำอื่นๆ คือ สำนักสาธารณะ/จิตสำนักสาธารณะ/จิตบริการ/จิตอาสา/จิตสำนักทางสังคม เป็นต้น และในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ คำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) มีผู้ที่ให้ความหมายไว้ที่มีความสอดคล้องว่า ภาวะที่จิตตื่นและรู้ตัว สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัสสัมผัสได้ด้วยกาย ราชบัณฑิตยสถาน, (2546, หน้า 312) เป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, (2542, หน้า 14) จิตสำนักสาธารณะว่า การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน กนิษฐา นิต์คนพัฒนา และคณะ, (2541, หน้า 8) เป็นความสำนึกใส่ใจและพร้อม จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและหวงแหนในสมบัติส่วนรวม ทั้งนี้โดยตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งตนเองและส่วนรวมในจิตสำนักดังกล่าว มิใช่ครอบครวั ญาติมิตรคนรอบข้าง หรือชุมชนละแวกบ้านตนเองเท่านั้น หากคลุมไปถึงคนอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป แม้ตนจะไม่รู้จักและไม่เคยเห็น แต่ก็รู้ที่อยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด พระไพศาล วิสาโล, (2544, หน้า 15) เป็นความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมพยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจัง และมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, (2543, หน้า 17) เป็นกระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติ โดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะ มีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ วิรัตน์ คำศรีจันทร์, (2544, หน้า 6) กิจสมบัติสิ่งของ สถานที่ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลใด ทั้งยังอาจหมายรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีก ซึ่งจิตสาธารณะมีความหมายในแง่ความเป็นพลเมืองผู้รู้ตื่นตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รู้จักร้องการมีส่วนร่วม และต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน ชัยวัฒน์ ธีรพันธุ์ (2542, หน้า 21-23) การมีจิตที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อเรื่องของส่วนรวม มีการใช้สิ่งของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ การถือเป็นหน้าที่ในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวม มีการแบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้สมบัติของส่วนรวมนั้น

และ การไม่ยึดสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตนเองหรือของกลุ่ม อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ (2550, หน้า 12) เป็นความรู้สึกนึกถึงการเป็นจ้าวของในสิ่งที่เป็นสาธารณะใน สิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวม เช่น การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาสาธารณะสมบัติที่เป็นของส่วนรวมรวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนลงมือกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและเพื่อรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวม กุลทิพย์ ศาสตรระจุก (2551, หน้า 26 – 27) การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกใน 3 องค์ประกอบ สุคนธรส หุตะวัฒน์, (2550, หน้า 11) นันทวัฒน์ ชุนซี, (2546, หน้า 4) และธรรมนันท์กา แจ้งสว่าง, (2547, หน้า 8) คือ

องค์ประกอบที่ 1 คือ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 2 คือ การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

องค์ประกอบที่ 3 คือ การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

การเห็นประโยชน์ของส่วนรวมสำคัญกว่าส่วนตัวเป็นคุณธรรมหรือ ข้อเรียกร้องสำหรับส่วนรวมในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2544, หน้า 22) เป็นการกระทำด้วย จิตวิญญาณที่มีความรักความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรมและการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ได้ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรมประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิดที่ดีการลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวม มีความสุข ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553, หน้า 17) เป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มจากความหมายของคำที่ใช้เกี่ยวกับจิตสาธารณะที่แตกต่างกันไปและมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547, หน้า 84) การตระหนักรู้ การคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การรู้จัก เอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นสำนึกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นส่วนรวม เป็นสำนึกและ การกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่มีใครบอกไม่มีใครสั่งการและบงการ แต่ปรารถนาจะทำให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม (2553, หน้า 7) การสำนึกต่อสาธารณสมบัติและให้ความหมายในเชิงพฤติกรรมไว้ว่า คือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบหรือ การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ชาย โพธิ์สิตา และคณะ (2540, หน้า 14) ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่

1. รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินี้ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมใน

การดูแลสาธารณสุขสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถ ทำได้ เช่น การแจ้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องเมื่อได้พบ ความเสียหายเกิดขึ้น เป็นต้น

2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสุขสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณสุขสมบัติ คือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ดังนั้น การใช้สาธารณสุขสมบัติอย่างรับผิดชอบ ในแง่นี้จึง หมายถึงการคำนึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสุขสมบัติ นั้นไว้ เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

จิตสำนึกต่อสาธารณสุขสมบัติหรือ จิตสำนึกสาธารณะ สามารถสรุปได้เป็นสองระดับ (ชาย โพธิธิตา และคณะ, 2540, หน้า 112) คือ

ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสุขสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความ เข้าใจว่าควรหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสุขสมบัติ

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่าเขามีความรับผิดชอบต่อที่ ต่อสาธารณสุขสมบัติไม่ว่าจะได้ใช้หรือไม่ใช้สาธารณสุขสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วม การบำรุงรักษาสาธารณสุขสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 16 - 17) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรัก ความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรม การไม่กระทำที่เสื่อมเสีย หรือเป็นปัญหาต่อสังคม ประเทศชาติ การมีจิต ที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศลและมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ดี ไม่ทำลาย เบียดเบียนสังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม การกระทำและคำพูดที่มาจากความคิด ที่ดี

จากคำว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) นั้น ซึ่งมีตัวอักษรภาษาอังกฤษเรียงกัน คือ P U B L I C M I N D ให้ความหมายตามตัวอักษรได้ ดังนี้

1. P = Professional หมายถึง ทำงานแบบมืออาชีพ คนที่คิดใหม่ทำใหม่ จะต้องเป็นมืออาชีพ รู้ลึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ รู้รอบในงาน มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

2. U = Unity หมายถึง ค่านิยมใหม่ที่ต้องเป็นไปในทิศทางของ ความสามัคคี ในหมู่คณะ ฝึกรการทำงานเป็นทีม เพราะการที่องค์กรใดมีเอกภาพนั้น จะทำให้เกิดการขับเคลื่อน ในความเป็นเอกภาพนั้น จะทำให้องค์กรเป็นไป ด้วยความเรียบร้อยไม่แตกแยก แม้จะมีความ แตกต่าง

3. B = Believe หมายถึง ความเชื่อ ถ้ามีความเชื่อในการทำสิ่งต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความสำเร็จในการทำสิ่งนั้นๆ

4. L = Locally หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะต้องเชื่อและมีความศรัทธาใน ความเป็นพลังยิ่งใหญ่ของภูมิปัญญาไทย ลดความเชื่อทันสมัยนิยมหลง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบและเข้ากับบริบทของสังคมไทย ควรจะดำเนินด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าไปเป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในชุมชน

5. I = Integrity หมายถึง ความซื่อสัตย์ ทุกคนจะต้องยึดเอาความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้ง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม คิดดี ทำดี เพื่อชาติงานทุกชั้นจะต้องตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส

6. C = Creative หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า

7. M = Morality หมายถึง ความถูกต้องด้วยศีลธรรม เด็กไทยควรได้รับการปลูกฝังศรัทธาสั่งเสริมปัญญา ด้วยศาสนา สถาบันศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น ต้องนำเยาวชนไปสู่คำสอนของแต่ละศาสนา ที่เน้นให้เห็นประโยชน์ของสังคม ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น มีความสนใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

8. I = Innovate หมายถึง เปลี่ยนแปลง จากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมไทยหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะรับเอาวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติจากสังคมโลก ซึ่งบางสิ่งอาจไม่เหมาะสมกับสังคมไทยและกำลังซึมซับเข้าสู่ตัวเด็กและเยาวชนไทยอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นวิถีปฏิบัติประจำวันไปแล้ว ดังนั้นเด็กไทยยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อกลับไปสู่วิถีปฏิบัติในการสร้างจิตสาธารณะในการรักตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ

9. N = Nature หมายถึง ธรรมชาติ เราต้องสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยฝึกรอบมให้เด็กและเยาวชนมีลักษณะและพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ที่ กิน เป็น อยู่เป็น ดูแล เป็น ฟัง เป็น หรือการดำรงชีวิตประจำวันที่เข้าใจเหตุผล รู้จักเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อชีวิต ต่อการเรียนรู้ หรือพัฒนาโดยปราศจากโทษหรือไม่ให้เกิดโทษต่อตนเอง ผู้อื่นและธรรมชาติแวดล้อม

10. D = Divide หมายถึง แบ่งปัน เด็กไทยจะต้องประกอบด้วยความรัก และแบ่งปันความรักให้ความรักกับคนอื่น สร้างภูมิคุ้มกันตนเอง ร่วมแบ่งปันบำเพ็ญประโยชน์และช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนที่เป็นผลกำไร สร้างสรรค์สังคมไทยให้มีการแบ่งปันความสุขจากคนหนึ่งสู่คนอีกกลุ่มหนึ่งและเติมเต็มสังคมไทยให้เป็นสังคมน่าอยู่

สิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดการร่วมแรง ร่วมใจในการกระทำ โดยใช้ประสบการณ์ และพยายามผลักดันให้เกิดผลที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม Oslan, Blekher and Chesnokaea, 2000 (อ้างถึงใน พิริยา นิลมาต, 2550, หน้า 9)

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของการคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การใช้สมบัติสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น ไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความคิด ร่วมแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือร่วมกันระดมพลังสมองเพื่อกระทำการสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคมส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบ การพึ่งพากัน คนที่อยู่ในสังคมสังคมเดียวกันมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมเป็น บุคคลที่ขาดจิตสาธารณะ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัวย องค์กร แล้ว การขาดจิตสาธารณะ ยังมีผลกระทบต่อระดับชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับตนเอง ในระดับ ที่ใหญ่ขึ้น คือ ระดับประเทศ และระดับโลก ดังนี้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2543, หน้า 22 – 29)

ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง
2. สร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น

ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ความสามัคคีในครอบครัวลดน้อยลง
2. การแก่งแย่ง ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

ผลกระทบต่อองค์กร ทำให้เกิดปัญหา

1. การแบ่งพรรคแบ่งพวกภายในองค์กร
2. ความเห็นแก่ตัว แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น
3. การเบียดเบียนสมบัติขององค์กรเป็นสมบัติส่วนตัว
4. องค์กรไม่ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและคุณภาพของงานลดลง

จิตสาธารณะมีคุณค่าเป็นพิเศษต่อการประพฤติปฏิบัติตนของทุกคน ผู้ที่มีจิต สาธารณะดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนดี มีคุณธรรม อันหมายถึงการดำรงตนอยู่ในสภาวะแห่ง ความดีงาม ในทางตรงข้ามผู้ซึ่งมีจิตสาธารณะไม่ดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่ดี นั่น คือ กระทำการอันเป็นสิ่งชั่วร้าย จิตสาธารณะจึงมีคุณค่า สมิต สัชชุกร (2547, หน้า 139) ดังนี้

1. ทำให้ตระหนักในสิ่งต่างๆ ว่าดี – เลวอย่างไร
2. ทำให้รู้ว่าควรตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร
3. ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์

จิตสาธารณะมีความสำคัญซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับใน กลุ่มแคบๆ หรือตนเองถึงในระดับสังคมโลก สังคมใดก็ตามที่ขาดจิตสาธารณะแล้วจะทำให้ ขาดพลังในการสร้างสรรค์ และจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคม แต่ถ้าหากสังคมใดที่มี จิตสาธารณะแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม และส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรม ในสังคมนั้นดีขึ้นนอกจากนั้นในระดับองค์กร ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550, หน้า 17) การเป็น ผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีจิตสาธารณะผู้บริหารควรเป็นผู้ที่เสียสละ เพื่อผู้อื่น เพื่อสังคม เอาสังคมเป็นตัวตั้ง เสียสละทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังศรัทธาหรือแม้แต่ การเสียสละในเชิงวัตถุระดับหนึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2547, หน้า 2-3) การที่คนในระดับชุมชนขาด จิตสาธารณะทำให้เกิดปัญหา คือ

1. ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเป็นเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง
2. อาชญากรรมในชุมชนนั้นจะเกิดขึ้นอยู่ในระดับสูง
3. ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิด

1. วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้ง และแก้ปัญหาไม่ได้ เกิดการเบียดเบียนทำลายทรัพยากรและสมบัติที่เป็นของส่วนรวม
2. ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการใดออกมาใช้ ก็จะไม่ได้ผลเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน
3. เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน เห็นแก่ประโยชน์กลุ่มของตนและพวกพ้อง เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ในระดับโลกถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบระหว่างประเทศทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1. เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันกลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทางการสงครามในการตัดสินปัญหา
2. เกิดการถล่มถ้าง แ่งแย่งหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการค้าได้เปรียบทางการค้าทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน
3. เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ หรือต่างท้องถิ่นมองชนชาติอื่นๆ เผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีด้อยกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ดูถูกหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อชาติอื่น

จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งเป็นที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติตนที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบๆ หรือตนเอง ถึงในระดับของสังคมโลก

จากความสำคัญของจิตสาธารณะที่กล่าวมา ถ้าสามารถปลูกฝังส่งเสริมหรือพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะด้วยวิธีการต่างๆ จะทำให้เด็กมีจิตใจที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน อาสาดูแลรับผิดชอบสมบัติส่วนรวม มีการใช้สมบัติของส่วนรวมอย่างเห็นคุณค่า ใช้อย่างทะนุถนอม รู้จักการแบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัญหาที่เกิดการเอารัดเอาเปรียบคนอื่น ปัญหาการทำลายสาธารณะสมบัติต่างๆ จะลดลง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์พวกพ้องก็จะลดน้อยลง และจะนำมาสู่สังคมที่พัฒนาขึ้น

1.3 คุณลักษณะที่แสดงถึงการเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ

พฤติกรรมแต่ละบุคคลแสดงออกมาเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึง การเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะนั้น มีนักวิชาการได้ศึกษาและกล่าวถึงคุณลักษณะการเป็นบุคคลที่จิตสาธารณะไว้ในทำนองเดียวกัน คือ การมีจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคม คือ เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทสกุล (2540, หน้า 42-44) กล่าวถึงคุณลักษณะของคนที่มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้ และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์หลังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง พร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ
 2. ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถรวมแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคมได้คือ การทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาธารณะจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม ไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม (Civic Education)
 3. ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ ซึ่งความแตกต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสมานฉันท์จะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง
 4. การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive Learning Through Action) จิตสาธารณะนั้น เป็นนามธรรมไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง
 5. การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นทางซึ่งทำให้เกิดจิตสาธารณะ
- ยุทธนา วรณปิติกุล (2542, หน้า 181-183) กล่าวว่า บุคคลที่มีจิตสาธารณะว่าต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคมด้วย
2. เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยมส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกันไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้งโดยการฟังเสียงข้างมากไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น ผู้มีจิตสาธารณะต้องมีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วม ไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป

ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายและหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหาการใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติ (Dialogue and Debates) สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและฉันทกกำลัง (Political Dialogue) เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3. คำนี้ถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการทำกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

4. การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้น ต้องลงมือกระทำโดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง การอบรมเริ่มจากสถาบันการศึกษาไม่เพียงพอ สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้รับช่วงต่อ ในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัว เครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นรวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือ สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน นับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544, หน้า 71) กล่าวว่า จิตสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย

1. ความรัก ความเอื้ออาทร
2. ความเชื่อใจ
3. การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. การมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้ความสามารถเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ไชยา ยิ้มวิไล (2550, หน้า 15) กล่าวว่า ผู้ที่มีจิตสาธารณะนั้นจะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสังคมโดยรวม และหน่วยงานองค์กร ที่ตนเองเป็นสมาชิกสังกัดอยู่ โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด พยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดให้น้อยที่สุด บุคคลที่มีจิตสาธารณะสูงนั้น แม้แต่การทิ้งเศษขยะหรือขับรดผิดกฎจราจร ยังไม่กล้าที่จะกระทำเพราะรู้สึกอายแก่ใจ ส่วนบุคคลที่ไร้จิตสาธารณะจะมีวิถีชีวิตดำรงชีพไปวันๆ มักง่าย สะเพร่า เอาตัวรอดโดยไม่ได้คิดถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้คน

1.4 องค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ

ชาย โปธิสิตา และคณะ (2540, หน้า 14) กล่าวว่า องค์ประกอบของจิตสาธารณะ มีการแบ่งแตกต่างกันไปตามระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบของจิตสาธารณะออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสาธารณสมบัติ
2. ด้านภาพสะท้อนจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ
3. ด้านมาตรการเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ

4. ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

จิตสาธารณะในเชิงพฤติกรรม คือ การใช้สมบัติอย่างรับผิดชอบหรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมีนัยสองประการ ได้แก่

1. รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

2. การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณสมบัติคือ ของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ ดังนั้นการใช้ สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบต่อผู้อื่นจึงหมายถึงการใช้ของส่วนรวม โดยการคำนึงถึงว่าคนอื่นก็มีสิทธิในการใช้ เช่นเดียวกันจะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัว และไม่ปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

จิตสำนึกมีอยู่ 3 ด้านหลักๆ สมพงษ์ สิหะพล (2542, หน้า 15-16)

บุญทัน ภูบาล, (2549 , หน้า 21) คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งมั่นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์เป็นจิตสำนึก แบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกัน ที่จะสร้างให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบต่อ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่งสังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่ม เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มากเพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทยสมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น

กรมวิชาการ (2542, หน้า 70) ได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการเสียสละต่อสังคม และด้านความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วย 1) การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น 2) การให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม 3) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และ 4) การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

2. การเสียสละต่อส่วนรวม ประกอบด้วย 1) การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม 2) การเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

รู้จักการเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ 3) การสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า และ 4) การใช้เวลามากเกินไปให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3. ความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ประกอบด้วย 1) การสนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม 2) การตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม 3) ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนเสร็จ และ 4) การริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ลัดดาวลีย์ เกษมเนตร และคณะ (2547, หน้า 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังนี้ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมใน การดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น ซึ่งแบ่งนิยามออกเป็น 3 องค์ประกอบ 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงองค์ประกอบและตัวชี้วัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมี จิตสาธารณะ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม	1.1 การดูแลรักษา 1.2 ลักษณะของการใช้
2. การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล	2.1 การทำตามหน้าที่ที่ถูกกำหนด 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม 2.3 การทำกิจที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นกิจที่หนึ่ง
3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง 3.2 แบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

บุญทัน ภูบาล (2549 , หน้า 21) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบกับจิตสำนึกว่า มีอยู่ 3 ด้านหลักๆ คือ

1. จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเอง ทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

2. จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Others Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของคนในกลุ่มชนหนึ่ง สังคมหนึ่ง เช่น ความเห็นอกเห็นใจ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่คนไทยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมมาจากพื้นฐานดั้งเดิมของวัฒนธรรมไทยอยู่แล้วสร้างกันได้ไม่ยากนัก

3. จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกัน หรือคำนึงถึงผู้อื่นที่รวมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน เป็นจิตสำนึกที่คนไทยยังไม่ค่อยมี และขาดกันอยู่มาก เพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย สมควรที่จะรีบพัฒนาขึ้นโดยเร็ว เช่น จิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกด้านสุขภาพ เป็นต้น ยังมีการศึกษาองค์ประกอบของ จิตสาธารณะ ในลักษณะการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์สาธารณสุข สมบัติต่างๆ มีการศึกษาองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปและใช้คำที่แตกต่างกันไป ตามระดับอายุของกลุ่มที่ศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เจษฎา หนูรุ่ง (2551, หน้า 4) กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณาจากความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) การใช้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาดการไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิดความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออก ดังนี้ (1) ดูแลรักษาสิ่งของเมื่อใช้แล้วมี การเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี (2) ลักษณะของการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม 2) การถือเป็นที่หมาย ถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้ (1) ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด (2) รับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวมคอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรมนั้น โดยแสดงออก ดังนี้ (1) ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง (2) แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

รัตนา ตั้งอมร (อ้างถึงใน อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2552, หน้า 15) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของการรู้ หรือเกิดความรับรู้ของความเป็นหลัก เช่น การรับรู้ความทรงจำ ความมีเหตุผลและการใช้ปัญญา เป็นต้น 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของความรู้สึกทางใจของความสำนึกที่รวมเอาความรู้สึกของบุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ 3) องค์ประกอบทางด้านปฏิบัติหรือการกระทำ (Behavior) เป็นองค์ประกอบ ที่ก่อให้เกิดแนวโน้มทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

สรุปลักษณะประกอบของจิตสำนึกสาธารณะ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม บุคคลเกิดการรับรู้ว่ามีสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง อยู่ในภาวะปกติ มีผลกระทบต่อครอบครัว และประเทศชาติเป็นภาวะที่จำเป็นต้องแก้ปัญหาให้อยู่ในภาวะปกติ
 2. ด้านการวิเคราะห์วิจารณ์สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงการคิดจำแนกสาเหตุ และกระบวนการที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ทำให้อยู่ในภาวะไม่ปกติ รวมถึงผลกระทบของปัญหาในด้านต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และร่วมกันพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นถึงสภาพปัญหา แนวทางป้องกันแก้ปัญหา
 3. ด้านความรักความเอื้ออาทร ความสามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคี
 4. ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหา สังคม เศรษฐกิจ การเมืองมั่นใจในความสามารถของตนเอง ในการที่จะช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กระตือรือร้นต้องการหาวิธี แนวทางและทรัพยากรในการแก้ปัญหา
 5. ด้านการลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ปัญหา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยการริเริ่มของตนเอง หรือเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ เพื่อช่วยเหลือปัญหาสังคม
 6. ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือปัญหาสังคม ต้องมีการประสานเพื่อดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม โดยการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมช่วยเหลือสังคม และร่วมมือกับองค์กรของรัฐและเอกชนในการกระทำเพื่อช่วยเหลือสังคม
- จากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะดังกล่าวมาข้างต้น สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ตารางแสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของจิตสาธารณะ

	พระเทพเวที(2531)	เสาวนีย์ เสนาคู (2532)	วันทนี วาลิกลิน (2534)	อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิศวสารสกุล (2540)	กรมวิชาการ (2542)	ไทบุเลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม ลัญจกร (2543)	สัตตาดิลย์ เกษมเนตร และคณณะ (2546)	ศิริรัตน์ ศิริพิชัยยันต์ (2548)	บุญทัน ภูบาล (2549)	พิริยา นิลมาตร (2550)	พรพรม พรรดพภ (2550)	อัญชลี ยิ่งรักพันธ์ (2550)	ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550)	เจตนา หนูรุ่ง (2551)	Gardner (2006)	ร้อยละ	ความถี่
การมีวิสัยทัศน์ร่วม				√												6.25	1
เรียนรู้คู่ปฏิบัติ				√												6.25	1
การร่วมแก้ไข				√												6.25	1
เปลี่ยนแปลงสังคม				√												6.25	1
การช่วยเหลือผู้อื่น	√	√	√	√	√	√			√	√						50	8
ความมีวินัย										√						6.25	1
ความรับผิดชอบ										√						6.25	1
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่										√				√		12.5	2
การเสียสละเพื่อสังคม	√	√	√	√	√	√	√		√	√						56.25	9
การหลีกเลี่ยงใช้หรือทำ						√	√		√		√	√		√		37.5	6
ของชำรุด						√	√		√		√	√		√		37.5	6
การเคารพสิทธิการใช้ของ						√	√		√		√	√		√		37.5	6
ส่วนรวม						√	√		√		√	√		√		37.5	6
การถือเป็นหน้าที่						√	√		√		√	√		√		37.5	6
ความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม	√	√	√	√	√	√			√	√						50	8
การอนุรักษ์ทรัพยากร								√					√			12.5	2
การประหยัด													√			6.25	1
รวม	3	3	3	5	3	6		1	6	6	3	3	2	3	1		

จากตาราง 2 พบว่า การสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความถี่ตั้งแต่ 8 ขึ้นไปหรือร้อยละ 50 ประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละเพื่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม แต่ละองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้มานี้จัดเป็นองค์ประกอบหลักของการศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งนี้

จากการสังเคราะห์งานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ จิตสาธารณะต้องประกอบหลัก แต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยอย่างไรนั้นได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การช่วยเหลือผู้อื่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2546, หน้า 362) ให้ความหมายของคำว่า ช่วยเหลือ หมายถึง สงเคราะห์ให้สำเร็จดังประสงค์หรือให้พ้นความลำบาก กรมวิชาการ (2542, หน้า 54) ให้ความหมายของการช่วยเหลือผู้อื่นว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความมีน้ำใจเอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พระเทพเวที (ประยูร ฤกษ์ ปยุตโต, 2531, หน้า 25 และ กวิน ชุตินา, 2552) กล่าวว่า คนที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในการช่วยสร้างสรรค์สังคมควรมีพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี มีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข กรุณา (ความสงสาร) คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ มุทิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) คือ การมองโลกตามความจริง โดยวางจิตใจเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เทียบตรง การมองเห็นคนที่จะได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบ นอกจากนี้ยังต้องมีการสงเคราะห์ต่อผู้อื่นที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง อตถจริยา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และสมานัตตตา คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลาย กวิน ชุตินา (2552) กล่าวว่า กระบวนการศึกษาที่พัฒนามนุษย์ทั้งหลายทั้งทางกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ให้สามารถดำรงและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีสันติภาพ เน้นการฝึกปฏิบัติด้วยหลักของศีลสมาธิ ปัญญา ซึ่งมี 3 ด้านดังนี้ 1) ศีล หมายถึง การที่สามารถดำรงและดำเนินชีวิตให้อยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย วาจา ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ ร่างกายพร้อมที่จะเรียนรู้เสมอ 2) สมาธิ หมายถึง การรวบรวมจิตใจ ความคิดให้แน่วแน่ เป็นจุดเดียว ต้องมีใจจดจ่อต่อสิ่งที่ทำ 3) ปัญญา หมายถึง การใช้สมาธิพลังความมีใจที่แน่วแน่ ทำตามความเข้าใจของปัญญา แก้ไขปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจแก้ปัญหาได้ เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาขึ้นในตนเอง วรณ ปิตักุล (2542, หน้า 181-183) กล่าวว่า บุคคลบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ต้องทุ่มเทและอุทิศตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม วิจารณ์ คำศรีจันทร์ (2544, หน้า 71) พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะประกอบด้วย 1) ความรัก ความเอื้ออาทร 2) ความเชื่อใจ 3) การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 4) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) มีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสารสามารถสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบย่อย ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	พระพุทธเจ้า (2531)	เสวียนี่ เสนาสุ(2532)	วันทนี วาลิกลิน (2534)	กรมวิชาการ (2542)	ยุทธนา วรณปิติกุล (2543)	วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544)	รวม	ร้อยละ	ตัวแปรที่คัดเลือก
การช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น	√	√	√	√		√	5	83.3	√
ปรารถนาให้ผู้อื่นประสบประโยชน์และความสุข				√			1	16.7	
การสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับ ประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า	√			√	√		3	50	√
การร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม	√	√	√	√	√	√	6	100	√
การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม		√	√				2	33.3	
การไม่เอาเปรียบผู้อื่น					√	√	2	33.3	
การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น	√	√	√		√	√	5	83.3	√
ความรับผิดชอบต่อสังคม						√	1	16.7	
ความรักความเอื้ออาทร						√	1	16.7	
การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น	√	√	√	√		√	5	83.3	√
ความเชื่อใจ						√	1	16.7	
การยอมรับความแตกต่าง						√	1	16.7	

จากตาราง 3 พบว่า องค์ประกอบย่อยของจิตสาธารณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ผู้วิจัย
เลือกองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 หรือร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งสามารถสังเคราะห์
องค์ประกอบย่อยได้ดังนี้ คือ การช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การร่วมมือกับผู้อื่นใน
การพัฒนาสังคม การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่นและการสละ
ประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า

2. องค์ประกอบที่ 2 การเสียสละเพื่อสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2546, หน้า 1263) ได้ให้
ความหมายของคำว่า เสียสละ หมายถึง ให้อภัยยินยอม ให้อภัยความเต็มใจ กรมวิชาการ (2542,
หน้า 35) ได้ให้ความหมายของการเสียสละ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงการใช้เวลาว่างให้เกิด
ประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้ง
การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน นริศรา ริชาร์ดสัน (2546, หน้า 18) ได้
ให้ความหมายของการเสียสละ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในพฤติกรรม ดังนี้ คือ การให้
คือ การช่วยเหลือหรือให้ผู้อื่นได้ทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้และแรงงาน การเห็นแก่ส่วนรวม คือ

การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม ความมีน้ำใจ คือ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในการพูดหรือการกระทำโดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น การไม่เอาเปรียบผู้อื่น หมายถึง การสละทรัพย์สิน สิ่งของ และแรงงานของตนเท่ากับหรือมากกว่าผู้อื่น ชาย โพธิสिता (2541, หน้า 37) กล่าวถึง การเสียสละต่อสังคมว่า คือ ความรับผิดชอบต่อการใช้สาธารณสมบัติ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) การรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้ และการกระทำที่เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่สามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิการใช้ เช่นเดียวกัน ต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่นโดยการคำนึงว่าคนอื่นมีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน และอนุศักดิ์ จินดา (2548) กล่าวว่า ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา โดยพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ ได้แก่ ทางกาย คือ การช่วยเหลือผู้อื่นที่ทำกิจการงานที่ไม่มีมีโทษ ไม่นิ่งดูดาย ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์ทางวาจา คือ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนอื่นที่ไม่ทำผิด ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังทรัพย์ เป็นการแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค ให้แก่ผู้ขัดสน และสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลทางใจ คือ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่นที่สำนึกผิดไม่นึกสมน้ำหน้าเมื่อผู้อื่นที่เปลืองพลา ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน ญัฐนิชากร ศรีสมบุรณ์ (2550, หน้า 31) กล่าวว่า การเสียสละต่อสังคม คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเงิน เวลาและร่างกาย เพื่อผู้อื่นและสังคมด้วยความเห็นใจ

จากการศึกษาเอกสารสามารถสังเคราะห์แนวความคิดการพัฒนาจิตสาธารณะด้านการเสียสละเพื่อสังคมและสรุปเป็นองค์ประกอบย่อยได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยด้านการเสียสละเพื่อสังคม

องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ด้านการเสียสละเพื่อสังคม	พระเทพเวที (2531)	เสาวนีย์ เสนาสุ(2532)	วันทนีย์ วาสิกสิน (2534)	กรมวิชาการ (2542)	นริศรา ริชardtสิน (2546)	ชาย โพธิ์สิตา (2541)	รวม	ร้อยละ	ตัวแปรที่คัดสรร
การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่น และสังคม	√	√	√	√	√	√	6	100	√
การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ	√	√	√	√	√	√	6	100	√
การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิด ความ ชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม					√	√	2	33.3	
การสละประโยชน์ส่วนที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า	√	√	√	√	√	√	6	100	√
การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล					√	√	2	33.3	
การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม					√	√	2	33.3	
มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม					√	√	2	33.3	
การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม	√			√	√	√	4	66.7	√
การเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวม					√	√	2	33.3	

จากตาราง 4 พบว่า องค์ประกอบย่อยของจิตสาธารณะด้าน การเสียสละเพื่อสังคม ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 หรือ ร้อยละ 60 ขึ้นไป ซึ่งสามารถสังเคราะห์ องค์ประกอบย่อยได้ดังนี้ คือ การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ การสละ ประโยชน์ส่วนที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า และการใช้ เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3. องค์ประกอบที่ 3 การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2546, หน้า 913) ได้ให้ ความหมายคำว่า มุ่งมั่น หมายถึง ความตั้งใจอย่างแน่วแน่ ส่วนคำว่า พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ ดังนั้น ความหมายของคำว่า มุ่งมั่นพัฒนา เมื่อนำมารวมคำกัน จึงหมายถึง ความตั้งใจอย่างแน่ว แน่ที่จะทำให้เกิดความเจริญ นอกจากนั้นในการศึกษาวิจัยพบว่า มีลักษณะที่แสดงพฤติกรรมด้าน อื่นๆ ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันและระบุได้ถึงการเป็นผู้มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสังคม หรือ ความตั้งใจในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ ได้แก่ ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย จำนง อติวัฒนสิทธิ์ (2548, หน้า 116) กล่าวถึงการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการที่นำมา

ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายไว้ ฉะนั้น การพัฒนาจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปใน ทิศทางที่พึงปรารถนา การพัฒนาตามหลักการและแนวคิดทางพุทธศาสนา ต้องดำเนินไปพร้อม กัน 4 ทาง คือ การพัฒนาทางด้านกาย การพัฒนาทางด้านศีลธรรม และ/หรือการพัฒนาทาง สังคม การพัฒนาทางด้านจิตใจ การพัฒนาทางด้านปัญญา การศึกษาการมุ่งมั่นพัฒนาตาม หลักการของพุทธศาสนา ได้ให้ความสนใจทำการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การพัฒนาทาง สังคม เป็นกระบวนการฝึกอบรมบุคคลให้มีศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียน หรือก่อ ความเดือดร้อนเสียหายแก่บุคคลอื่นสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี มีความเอื้อเพื่อ เกื้อกูลต่อบุคคลอื่น และ 2) การพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นความพยายามที่จะฝึกอบรมจิตใจให้ เข้มแข็งให้มีความมั่นคง และมีความเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา มี ความขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีความสดชื่น เบิกบาน มีความสงบสุข แจ่มใส เป็นต้น การ พัฒนาทางด้านจิตใจบางที เรียกว่า การพัฒนาทางอารมณ์ ฌณฺฐณฺชากร ศรีสมบุรณ์ (2550, หน้า 31) กล่าวว่า ความมุ่งมั่นพัฒนา คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ใน การเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น ได้แก่ การที่นักเรียนให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคม/ชุมชนหรือโรงเรียนมีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาสังคม/ชุมชน และโรงเรียน ตน ตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรม การเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม/ชุมชน โรงเรียนอย่าง สร้างสรรค์และหลากหลายเหมาะสมตามวัย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น สามารถสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนา จิตสาธารณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม และสรุปเป็นองค์ประกอบย่อยได้ ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

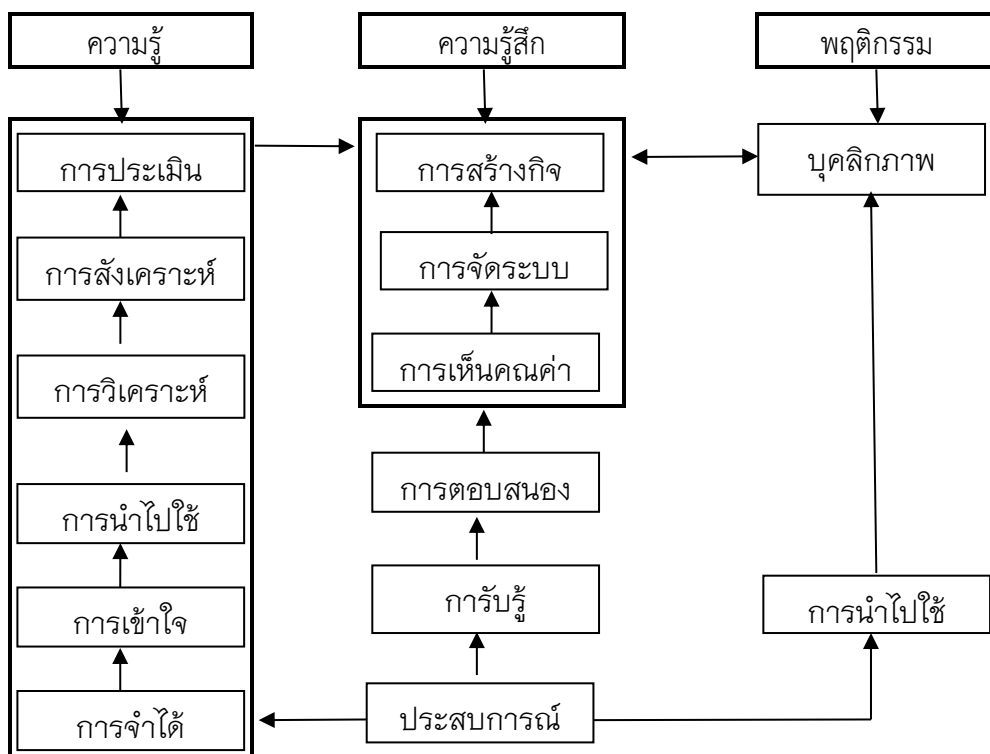
องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม	พระเทพเวที (2531)	เสาวนีย์ เสนาสุ(2532)	วันทนีย์ วาสิกสิน (2534)	กรมวิชาการ (2542)	จำนง อติวัฒนสิทธิ์ (2548)	ณัฐนิชกร ศรีสมบุญ (2541)	รวม	ร้อยละ	ตัวแปรที่คิดสรร
สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม	√	√	√	√	√	√	6	100	√
ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม	√	√	√	√	√	√	6	100	√
วางแผนการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ	√					√	2	33.3	
ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ	√	√	√	√	√	√	6	100	√
แก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมด้านจริยธรรม		√	√	√			3	50	
ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ	√	√	√	√	√	√	6	100	√
ทำตัวให้เข้ากับคนอื่นได้		√	√	√			3	50	
ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย		√	√	√			3	50	

จากตาราง 5 พบว่า องค์ประกอบย่อยของจิตสาธารณะ ด้านการเสียสละ เพื่อสังคม ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบย่อยที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 หรือ ร้อยละ 100 ซึ่งสามารถสังเคราะห์ องค์ประกอบย่อยได้ดังนี้ คือ ความสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ความตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ความตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ และการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

2.5 การก่อรูปของจิตสาธารณะ

นักจิตวิทยามีความเห็นพ้องต้องกันว่า จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะทาง จิตพิสัย ที่ปรากฏ หรือก่อรูปขึ้นในจิตใจของมนุษย์แต่ละคนภายหลังได้รับรู้ปรากฏการณ์หรือได้รับสิ่งเร้า จากภายนอกเข้าสะสม การก่อรูปที่มีความต่อเนื่องกันจึงยากที่จะกำหนดและแยกแยะหรือ จัดลำดับขั้น เพื่อเป็นการบ่งชี้ว่าบุคคลที่มีความรู้สึกลูกที่อยู่ระดับใดได้ชัดเจนแน่นอน การก่อรูปของ จิตสาธารณะยังเกี่ยวพันกับคุณลักษณะทางด้านสติปัญญาและการกระทำของมนุษย์ หรืออาจ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า จิตสาธารณะเป็นผลลัพธ์เชิงคุณลักษณะทางจิตใจของมนุษย์ที่ก่อรูปขึ้นโดย ผ่านกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งกระบวนการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

1. คุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย การได้ร้บรู้ (Cognition) หรือ การมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านประสาทสัมผัส ทำให้บุคคลรู้จักหรือระลึกถึง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินคุณค่าของสิ่งดังกล่าวได้ และนำไปสู่การก่อรูปของจิตสาธารณะ
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจ (Affection) ได้แก่ การมีความสนใจหรือใส่ใจในสิ่งดังกล่าว โดยมีปฏิกิริยาสนองตอบ การเห็นหรือให้คุณค่า การจัดระบบของคุณค่าและสร้างเป็นคุณลักษณะนิสัยที่นำไปสู่จิตสาธารณะ
3. คุณลักษณะทางด้านทักษะพิสัย หมายถึง พฤติกรรม (Behavior) หรือ การแสดงออกที่สามารถจะสังเกตรูปแบบความประพฤติได้อย่างชัดเจนที่เรียกว่า พฤติกรรม จิตสาธารณะของบุคคลจึงเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นหลังจากการมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งเร้า การรับรู้ได้ก่อขึ้นในใจของบุคคลในรูปของความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม เป็นคุณลักษณะทางจิตที่ก่อรูปผ่านกระบวนการทางปัญญา เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อปรากฏการณ์ทางสังคม ดังภาพประกอบ 1

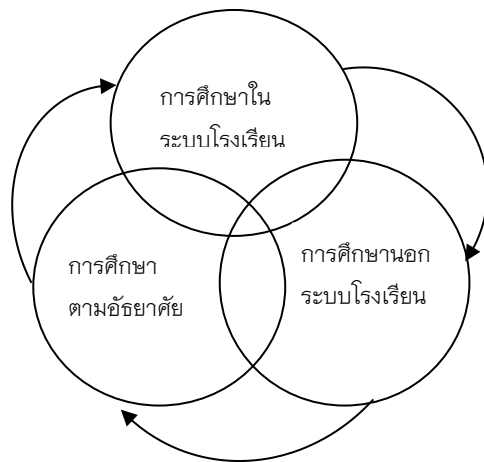
ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล
ที่มา : สุพจน์ ทรายแก้ว (2546, หน้า 14)

จากภาพประกอบ 1 กระบวนการเรียนรู้ที่แสดงไว้ข้างต้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ (มีความรู้ ทศนคติ บุคลิกลักษณะและทักษะ) ที่สอดคล้องกับ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและประเพณีวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สังคมทุกสังคมต้องดำเนินการผ่านกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งในทางสังคมศาสตร์จะเรียกกิจกรรมหรือกระบวนการดังกล่าวว่า เป็นการกล่อมเกลாத่างสังคม (Socialization) อันเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์ที่มีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกิดการรับรู้มีจิตสำนึกและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ในระดับหนึ่งการกล่อมเกลาท่างสังคมจึงเป็นกระบวนการสร้างเสริมการเรียนรู้ให้บุคคลหรือสมาชิกของสังคมโดยอาศัยกลไกระบบการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการและมีรูปแบบที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันไปสามารถแยกได้เป็น 3 ส่วน

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน ดำเนินการอย่างเป็นทางการสำหรับบุคคล ที่อยู่ในวันเรียนและผู้สนใจ
2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน จัดให้สำหรับผู้พ้นวัยเรียนไปแล้ว แต่มีความต้องการได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้
3. การศึกษาตามอัธยาศัย เกิดขึ้นตั้งแต่บุคคลเกิดและมีชีวิตอยู่รอดเติบโต และเสียชีวิตไป ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งที่บ้าน จากครอบครัว ที่ทำงานและการสมาคมต่างๆ

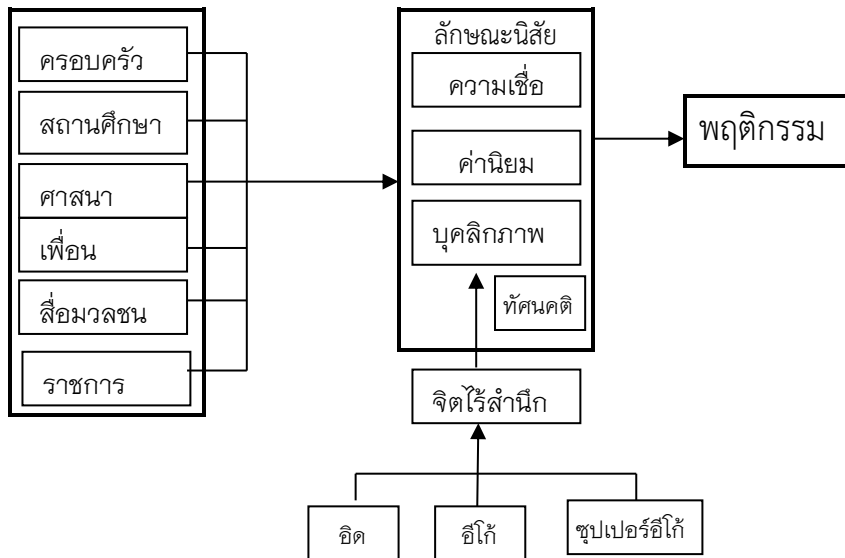
อนึ่ง ระบบย่อยลำดับที่ 3 จะมีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่บุคคล และมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกและพฤติกรรมของบุคคลในระยะยาวค่อนข้างสูง ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 แสดงกระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคมเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของบุคคล
ที่มา : สุพจน์ ทราญแก้ว (2546, หน้า 15)

การกล่อมเกลาท่างสังคมเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ให้แก่บุคคลหรือสมาชิกสังคม ให้มีการรับรู้ มีจิตสำนึก (มีค่านิยม ความเชื่อ) มีบุคลิกภาพหรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของบุคคลในสังคม เพื่อที่จะช่วยให้สังคมได้มาซึ่งสมาชิกที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และควรเป็นหน้าที่ของสถาบันหรือหน่วยงานสังคม อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน องค์กร ศาสนา กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน หน่วยงานราชการ ฯลฯ ที่

จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินการให้สอดคล้องประสานกัน ลักษณะของสัมพันธ์ภาพขององค์กรในกระบวนการกลุ่มเกลาทางสังคมตามที่แสดงดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แสดงการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรม
ที่มา : สุพจน์ ทรายแก้ว (2546, หน้า 40)

จากภาพประกอบ 3 แสดงถึงองค์ประกอบของกลุ่มตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกในจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ องค์กรหรือหน่วยงานทางสังคม ซึ่งทำหน้าที่ในการเสริมสร้างการเรียนรู้หรือ การกล่อมเกลาทางสังคมให้บุคคลผ่านกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะในด้านการเรียนรู้ และจิตใต้สำนึกขึ้นในใจของบุคคลในสังคมและนอกจากกลุ่มปัจจัยที่สร้างกล่าวข้างต้น ยังมีปัจจัยจิตใต้สำนึกเป็นตัวแปรแทรกซ้อนต่อการเสริมสร้างจิตสำนึกและบุคลิกภาพของบุคคลอีกด้วย

สรุปได้ว่า จิตสำนึกเป็นเรื่ององค์รวม (The Whole) เกี่ยวพันกับมิติต่างๆ จำนวนมาก การพัฒนาจิตสำนึกต้องทำในเชิงการปฏิบัติการด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการปฏิรูปสังคมและการปฏิรูปชีวิต ความเป็นอยู่ของคนและจะต้องเป็นการดำเนินงานในรูปแบบองค์รวม

1.6 แนวทางการสร้างจิตสำนึก

แนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมว่าจะต้องเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรม การฝึกปฏิบัติการให้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและการสร้างจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้นจำต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

รัฐจวน อินทรกำแหง, (2528, หน้า 110-119 อ้างอิงใน บุญทัน ภูบาล, 2549, หน้า 19-20)
ได้แก่

1. สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเป็นสิ่งที่ปฏิเสธกันไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในรูปแบบใดก็ตามต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษา การกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรมชาติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผู้มีอำนาจพึงพิจารณาให้ลึกซึ้ง ให้ถ่องแท้ ให้รอบคอบ ให้ถูกต้องด้วยทัศนคติที่กว้างไกล จุดหมายรวบยอดต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสาธารณะเป็นมนุษย์ที่เต็มศักยภาพ การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นที่การสร้างจิตสาธารณะภายใน คือ การพัฒนาจิตสาธารณะภายในคือ การพัฒนาจิตใจที่เป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ไม่ควรเน้นที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรมเพราะอาจจะเป็นการส่งเสริมให้บุคคลออกไปประกอบวิชาชีพด้วยจิตสำนึกผิดพลาดแล้วก็ไปสร้างระบบการทำงานที่ผิดมีการเอาเปรียบผู้อื่น กอบโกยความหลงตัวเอง ความมัวเมาวนเวียนแต่ในวังวนวัตถุที่อาจก่อให้เกิดการประหัตประหารกันในทุกวงการ การให้การศึกษาก่อนวัยสมควรหยุดสร้างจิตสำนึกที่เกิดจากการนิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มแข็งยิ่งขึ้นทุกระดับ

2. สถาบันศาสนา สถาบันทางศาสนาต้องเป็นผู้นำในการสร้างจิตสาธารณะที่ส่งผลต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้น ต้องนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยมความจำเป็น หรือเพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็นรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาหารต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเองรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องสถาบันทางศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพบูชาแต่โบราณกาล จวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมาอย่างเนิ่นนานฉะนั้น สถาบันทางศาสนาจึง อยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้หันเข้ามาอยู่ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด

3. สถาบันครอบครัว ความอบอุ่นของสถาบันครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรกเพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ช่วยให้ทารกจะเกิดจิตสาธารณะเห็นความสำคัญของส่วนรวม ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรมลูก เพราะความใกล้ชิดจะเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน และกลายเป็นเกิดความเห็นใจซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของสังคม การสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรดำเนินการให้สอดคล้องประสานไปในจุดหมายเดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา เพื่อปูพื้นฐาน ให้เด็กมีจิตสำนึกที่เป็นสัมมาทิฐิเสียตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้เป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข

4. สื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่ง ในการกระจายความคิดความรู้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน ความร่วมมือจากสื่อมวลชนจะช่วยสร้างความเข้าใจช่วยสร้างจิตสาธารณะที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนนั้นมี

บทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างการรับรู้ที่จะสั่งสมกลายเป็นจิตสาธารณะของคนในสังคมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนี้มิได้หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนสำหรับประชากรวัยเรียนหรือการจัดการการศึกษาแบบเป็นทางการในรูปแบบอื่นๆ แต่ยิ่งหมายถึงกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางตรงอย่างไม่เป็นทางการในชีวิตประจำวัน ซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเครือข่ายสถาบัน และกระบวนการทางสังคมที่หลากหลายและต่อเนื่องทั้งในส่วนของสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว องค์กรเอกชน และองค์กรประชาสังคม ฯลฯ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), (2539, หน้า 18 - 28) กล่าวว่า วิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้เจริญงอกงาม ดังต่อไปนี้

1. สร้างจิตสาธารณะ ด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เราควรให้พฤติกรรมที่ดีและกันพฤติกรรมที่ไม่ดีไม่ให้เกิดขึ้น เอาพฤติกรรมดีมาเป็นพื้นฐาน และฝึกให้ให้จนกลายเป็นความเคยชิน เป็นวิธีการเบื้องต้นในการสร้างวินัย โดยทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี

2. ใช้ความมีจิตสาธารณะที่ลงตัวแล้ว คือ วัฒนธรรมมาช่วย เช่น พ่อแม่พาเด็กไปในสถานที่ที่ต้องให้บริการแก่คนจำนวนมาก พ่อแม่ไปเข้าแถวรอคิว เด็กก็ไปเข้าแถวรอคิว ด้วยพอเจอครั้งแรกที่ต้องเขาแถวรอคิว ต่อไปครั้งที่ 2 เด็กก็เข้าแถวรอคิว ต่อไปครั้งที่ 3 เด็กก็เข้าแถวรอคิว จากนั้นเด็กก็เข้าแถวรอคิวเอง โดยไม่ต้องตั้งใจฝึกไม่ต้องไปสอนให้ปากเปียกปากแฉะ

3. สร้างจิตสาธารณะ ให้ได้ผลด้วยระบบสัมพันธ์ขององค์กรวม คือ เป็นระบบองค์กรวมที่องค์กรวมจะต้องประสานกัน หมายความว่า ในการฝึกฝนพัฒนามนุษย์หรือการศึกษานี้ จะต้องให้องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญาประสานไปด้วยกัน ทำให้เกิดองค์กรวมที่สมบูรณ์

3.1 ด้านพฤติกรรม ถ้าเขามีพฤติกรรมที่ดีด้วยความเคยชินก็ดีแล้ว

3.2 ด้านจิตใจ ถ้าเขามีความพอใจ หรือมีความสุขในการทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมนั้นจะมั่นคงยิ่งขึ้น

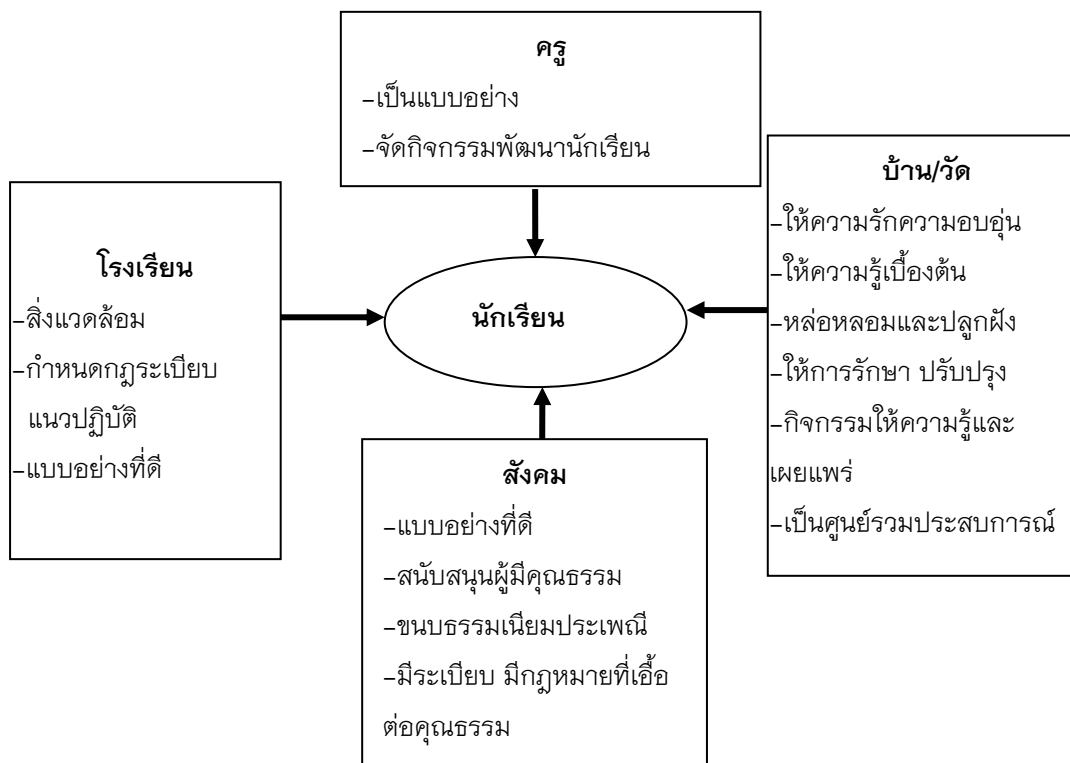
3.3 ด้านปัญญา ถ้าเขามีความรู้ เข้าใจเหตุผล มองเห็นคุณค่า มองเห็นประโยชน์ของการกระทำหรือพฤติกรรมนั้น ความรู้ ความเข้าใจนั้นก็จะเป็นองค์ประกอบฝ่ายจิตใจ ทำให้เขายังมีความพอใจ และความสุขในการปฏิบัติตามพฤติกรรมนั้นยิ่งขึ้นไปอีก

3.4 สร้างจิตสาธารณะ โดยใช้ปัจจัยอื่นช่วยเสริมจิตสาธารณะจะทำให้เกิดความสุขและประพฤติปฏิบัติด้วยความพอใจ ศรัทธา และความรัก จึงเป็นปัจจัยสำคัญ เป็นต้นแบบที่ดีของพฤติกรรม (ศีล) มีความรัก ทำให้เกิดความอบอุ่น มีความเป็นกันเองพร้อมทั้งศรัทธาและมีความสุข (จิตใจ) กัลยาณมิตร รู้เหตุรู้ผล สามารถบอกได้ว่าทำอย่างนั้นแล้วมีผลอย่างไร ทำให้เด็กเข้าใจเหตุผลและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ (ปัญญา)

3.5 สร้างจิตสาธารณะด้วยแรงหนุนของสภาพจิตใจ คือ การตั้งเป็นอุดมคติในจิตใจ ทำให้ใจมีความฝึกฝนมุ่งมั่นอย่างแรง วิธีนี้ทางธรรมไม่สนับสนุนถ้าจะใช้ต้องระวัง

3.6 สร้างจิตสาธารณะ โดยใช้กฎเกณฑ์บังคับ คือ การสร้างจิตสาธารณะโดยใช้กฎหมายหรือกฎเกณฑ์บังคับควบคุม โดยมีการลงโทษ วิธีนี้สร้างจิตสาธารณะได้แต่เป็นวิธีที่ไม่ดีและไม่ถูกต้อง ไม่เข้ากับหลักการของธรรม

กรมวิชาการ (2539, หน้า 23) ได้เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรที่มีบทบาทต่อการพัฒนานักเรียนว่าในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียน ได้แก่ ครู โรงเรียน สังคม บ้าน และวัด ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงองค์ประกอบที่มีบทบาทในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียน
ที่มา : กรมวิชาการ (2539, หน้า 23)

การจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนในเนื้อหาทางการเมือง การปกครอง เช่น การเป็นพลเมืองของรัฐ การเป็นผู้มีจิตสาธารณะ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้โดยผ่านทางพฤติกรรมประชาธิปไตย (Democracy Behavior) Michaelis, (1963, หน้า 277 - 280) ซึ่งประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบ (Responsibilities) บุคคลสามารถแสดงถึงความรับผิดชอบได้โดยผ่านทาง การใช้สิทธิ การตัดสินใจ และการวางแผนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
2. การตระหนักถึงผู้อื่น (Concern for Others) การตระหนักถึงผู้อื่นแสดงผ่านการเคารพซึ่งกันและกัน ความสุภาพอ่อนโยน การรู้จักผ่อนปรน ความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ความไวต่อความต้องการแก้ปัญหา และความสนใจผู้อื่นทั้งในครอบครัว โรงเรียน และสังคม
3. การมีจิตใจที่เปิดกว้าง (Open Mindness) การมีจิตใจที่เปิดกว้าง แสดงผ่านการพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ การพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของ

ประเด็นและปัญหา การแสวงหาหนทางที่ดีกว่าในการกระทำสิ่งต่างๆ การใช้เหตุผลในการเปลี่ยนแปลง การกระทำของตนและสนับสนุนแนวคิดของผู้อื่น โดยพิจารณาจากความถูกต้องของหลักฐานและเหตุผล

4. การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativeness) การค้นพบแนวทางใหม่ในการกระทำสิ่งต่างๆ มีมุมมองที่สร้างสรรค์ทั้งต่อแนวคิดใหม่และแนวคิดเก่า ตลอดจน การใช้สิ่งต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ การวางแผน การปรับปรุงการปฏิบัติทั้งของตนเองและกลุ่ม

5. ความร่วมมือ (Cooperativeness) พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรวบรวมความคิดเห็น การวางแผน การรวบรวมแนวคิด นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมข้างต้นได้จะสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จและประเมินผลการทำงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Foster, (1999, หน้า 51 - 52) กล่าวว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และสังคมมนุษย์ ควรมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เลือกประเด็นที่สัมพันธ์กับชีวิตของนักเรียน เนื่องจากประเด็นที่สัมพันธ์กับชีวิตของนักเรียนจะมีความหมายและก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เมื่อนักเรียนได้มีประสบการณ์ กับประเด็นทางสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวจะเป็นการเตรียมตัวให้นักเรียนได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสนใจและกระตือรือร้นกับประเด็นระดับโลก

2. จัดหาแหล่งวิทยาการเพื่อการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาแก่นักเรียนแหล่งวิทยาการที่ควรนำมาใช้ เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น นิตยสาร รายสัปดาห์ รายการโทรทัศน์ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น แหล่งวิทยาการควรทันสมัย เป็นตัวแทนของความคิดที่แตกต่างนักเรียน ควรได้พิจารณาจากแหล่งวิทยาการชั้นต้น ครูควรจัดหาข้อมูลให้เพียงพอแก่นักเรียนเพื่อใช้ประกอบการอภิปรายในประเด็นที่ศึกษา

3. ระดมสมองเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา นักเรียนสามารถเข้าร่วมในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน และปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจิตสาธารณะ แนวทางแก้ไขปัญหาที่เสนอโดยนักเรียนในระหว่างการระดมสมองจะได้รับการยอมรับ นักเรียนสามารถขยายขอบเขตการค้นคว้าเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขได้กว้างขวางมากขึ้น โดยอาศัยกิจกรรมการระดมสมองที่ปฏิบัติ

4. แนวทางแก้ไขปัญหาแต่ละแนวทาง ต้องเกิดจากการระดมสมองเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนและคัดค้านทางเลือกแต่ละทาง จัดทำรายการแก้ไขปัญหานักเรียนได้ร่วมกันคิดขึ้นจากนั้นให้นักเรียนจัดทำรายการผลกระทบของแต่ละแนวทางแก้ไขปัญหา แล้วร่วมกันอภิปราย

5. เลือกแนวทางแก้ไขปัญหามีผลกระทบทางลบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมให้เวลา กับนักเรียนในการพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหา และผลกระทบของแนวทางแก้ไขปัญหาแต่ละทาง เพื่อที่จะเลือกแนวทางแก้ไขปัญหายิ่งแนวทางเดียวที่จะก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

6. ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียนสามารถระดมสมองเพื่อแสวงหาแนวทาง ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา โดยเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง กิจกรรมที่ปฏิบัติอาจเป็นการเขียนจดหมายถึงบริษัทเอกชน หน่วยงานของรัฐ หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การรณรงค์ให้มีการเลิกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, หน้า 21) การสร้างจิตสาธารณะสามารถดำเนินการได้ดังที่ได้กล่าวไว้ 5 ประการ คือ

1. การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เพิ่มและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินที่ดี
2. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติผสมผสานกับหลักการ ทำให้เป็นพฤติกรรมที่เคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เขาทำได้ง่าย แต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่เห็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ดังเช่น การไหว้ของไทย ดังนั้นการไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว
3. การใช้องค์รวม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษา และหลักการพัฒนาจริยธรรม คือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำ มีความพอใจ และยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ยอมทำไปสู่ความพร้อมในการกระทำ
4. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่อาจมุ่งมั่นไว้ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบ แม้ความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติหากใช้มากจนเกินไปจะก็กลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่น อันเกิดจากการเปรียบเทียบ และพึงพากำลังใจจากภายนอก
5. การใช้กฎเกณฑ์บังคับเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้สำเร็จได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ควบคุม จิตสาธารณะก็จะหายไปจึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

จากการศึกษาเอกสารสามารถสรุปได้ว่า การสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมนั้น ต้องอาศัยสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝัง อบรม ฝึกปฏิบัติ ให้เห็นตัวอย่างที่ดีชวนให้เกิดความประทับใจ พยายามเปิดโอกาสให้กับทุกคนสามารถเข้าไปสัมผัสกับสถานการณ์ ร่วมกิจกรรมต่างๆ และสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง จึงจะโน้มนำจิตใจของบุคคลให้เกิดจิตสาธารณะที่ถูกต้องตามมาในภายหลัง เมื่อมีโอกาสได้ทำบ่อยๆ จะสามารถเกิดและมีความยั่งยืน

1.7 ตัวชี้วัดจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ แนวคิดทางพระพุทธศาสนา ที่ได้ระบุองค์ประกอบที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะตามความหมายที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ความหมายของจิตสาธารณะ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะของการคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน การใช้สมบัติสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้นๆ รวมถึงไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เคารพ

สิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น ไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความคิด ร่วมแสดงความคิดเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือร่วมกันระดมพลังสมองเพื่อออกแบบหรือวางแผนการกระทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคมหรือระดับประเทศที่เป็นส่วนรวม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ซึ่งมีแนวคิดต่างๆ ดังนี้

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2531, หน้า 34 – 35) กล่าวว่า คนที่มีคุณแก่ส่วนรวมเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในการช่วยสร้างสรรค์สังคม ควรมีพฤติกรรม ดังนี้

1. เมตตา (ความรัก) คือ ความปรารถนาดี มีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์ และมีความสุข
2. กรุณา (ความสงสาร) คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์
2. มุทิตา ความเบิกบานพลอยยินดี ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข
3. อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง) คือ การมองโลกตามความจริง โดยวางจิตใจเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เที่ยงตรง การมองเห็นคนที่จึงได้รับผลดีหรือชั่วสมควร แก่เหตุที่ตนประกอบ

นอกจากนี้ยังต้องมีการสงเคราะห์ต่อผู้อื่น ที่เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ได้แก่

1. ทาน คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน
2. ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง
3. อัตถจริยา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย
4. สมานัตตตา คือ ทำตัวให้เข้ากับได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย

เห็นได้ว่าคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีและสร้างสรรค์สังคม ตามแนวคิดของพระเทพเวที มีส่วนที่เป็นคุณลักษณะภายในจิตใจ และสิ่งที่แสดงออกภายนอก

เสาวนีย์ เสนาสุ (2532, หน้า 78) และวันทนี วาฬิกะสิน (2534, หน้า 40) กล่าวว่า อาสาสมัครเกิดจากคำสองคำมารวมกัน คือ อาสา กับ สมัคร อาสาแปลว่า ทำด้วยความเต็มใจ ส่วนคำว่าสมัคร แปลว่า อาสาและเต็มใจ เพราะฉะนั้นทั้งคำว่า อาสาและสมัคร จึงเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน และอาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่ทำงานด้วยความเต็มใจ ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน เป็นการให้เปล่าไม่คิดถึงเงินทอง

กรมวิชาการ (2542, หน้า 39) ได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละเพื่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาไว้ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความมีน้ำใจ เอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น. ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม. อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
2. การเสียสละเพื่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้ง

การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ สละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม, เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว, รู้สึกเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ. สละประโยชน์ที่พึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3. ความมุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและความคิดริเริ่มในการพัฒนาตน พัฒนาสังคม เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดย แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้ สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม, ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม, ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จและริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปตัวชี้วัดจิตสาธารณะได้ว่า ผู้ที่แสดงออกทางพฤติกรรมใน การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น, อำนวยความสะดวก, สละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม, เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว, รู้สึกเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ, สละประโยชน์ที่พึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่อ่อนแอกว่า, สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม, ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม, ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ และริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.8 เครื่องมือและวิธีการวัดจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะแฝงภายในตัวบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ยาก เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้สึกแบบเดียวกันอาจ แสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน และการแสดงพฤติกรรมที่เหมือนกันก็อาจเนื่องมาจากเหตุผลภายในจิตใจที่แตกต่างกัน ดังนั้น การตัดสินคุณค่าของลักษณะที่แฝงอยู่ภายในตัวบุคคลจึงนิยมใช้วัดทางอ้อมโดยการรายงานตัวตนเอง (Self-report) การสังเกตพฤติกรรม (Observation) การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม (Obrasive) การสัมภาษณ์ (Interview) และเทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) (ณัฐกรรณ์ หลาวทอง, 2546, หน้า 28) ดังนี้

1. การรายงานตนเอง (self-report) เป็นการให้ผู้เข้ารับการทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งอาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบได้ตอบตามความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยมของตนเอง (การตอบแบบปลายเปิด) หรือการเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมไว้ให้จากมาตรวัดต่างๆ เช่น มาตร อันตรภาคปรากฏเท่ากัน (Equal-appearing Intervals scale) ของเทอร์สโตม มาตรรวมการประมาณค่า (Summated Rating Scale) ของลิเคิร์ต และมาตรจำแนกความหมาย (Semantic Different Scale) ของ ออสกูต เป็นต้น

2. การสังเกตพฤติกรรม (Observation) เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่ใช้ได้ง่าย สะดวกด้วยการใช้ประสาทสัมผัสโดยเฉพาะตาและหู เพื่อบันทึกและจดจำพฤติกรรมต่างๆ ก่อนที่จะจดบันทึกลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) หรือมาตร

ประมาณค่า (Reting Scale) รายละเอียดสิ่งที่สังเกตอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมีประเด็น การสังเกตที่ครอบคลุมพฤติกรรมที่ปรากฏจะช่วยให้การสังเกตนั้นได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม (Obtrusive) เป็นการตรวจสอบข้อมูล ย้อนหลังจากหลักฐานที่ใช้อ้างอิงความถี่ของพฤติกรรมที่ยังปรากฏหรือหลงเหลือ

4. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง การได้มาซึ่งข้อมูลอาจใช้การสัมภาษณ์แบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่ม รูปแบบของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีการเตรียมข้อคำถามไว้เรียบร้อยแล้ว และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจะมีเพียงประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์ต้องอาศัย ความเชี่ยวชาญเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความไว้วางใจ เชื่อถือ นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะใน การฟัง การสังเกต และการจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วย

5. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นการใช้ สถานการณ์หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรม ความคิด หรือจินตนาการของ ตนเองออกมา เช่น การเติมประโยคหรือเรื่องให้สมบูรณ์ การบรรยายความรู้สึกจากภาพ การโยง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกกับคำต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการแปลความหมายทำได้โดย การอาศัย ผลจากการตอบก็จะสามารถทราบความรู้สึกของผู้ตอบต่อเป้าหมายที่วางไว้

สำหรับวิธีการสร้างเครื่องมือในการวัดด้านจิตพิสัย เครื่องมือที่นิยมนำมาใช้ในการวัด มี 3 รูปแบบ ดังนี้ (ล้วน สายยศ อังคณา สายยศ และ ญัฐภรณ์ หลาวทอง, 2546, หน้า 68)

1. มาตรฐานการประมาณค่าของลิเคิร์ต เป็นมาตรที่นิยมใช้วัดคุณลักษณะ จิตพิสัยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เนื่องจากมีความเชื่อมั่นสูง และพัฒนาเพื่อวัดความรู้สึกได้หลาย อย่าง เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกต่อข้อความ หลังจากมีการนำใช้แล้ว ลักษณะของมาตรจะ เสนอข้อความจำนวนมากให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยกำหนดช่วงของความรู้สึก เป็น 5 ช่วง ตั้งแต่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย มากที่สุด ซึ่งข้อความที่อยู่ในมาตรจะประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวกและทางลบ ลักษณะของข้อความที่อยู่ในมาตรวัดไม่ควรยาวมากเกินไป ต้องมีความชัดเจน

2. มาตรจำแนกความหมายของออสกูด ลักษณะมาตรจำแนกความหมายเป็น มาตรที่ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ชั่วคราวหลายคู่ต่อเป้าหมายทางจิต ว่ามีความใกล้เคียงกับ คำคุณศัพท์ด้านหนึ่งด้านใดมากน้อยเพียงไร เช่น ง่าย-ยาก สับสน-แจ่มใส โดยการให้คะแนนจะมี ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น +2, +1, 0, -1, -2 เป็นต้น

3. มาตรอันตรภาคปรากฏเท่ากันของเทอร์สตัน เป็นการกำหนดช่วง ความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนติของเครื่องมือวัดนี้ คือ ไม่ต้องมีมาตรตัวเลขติดไว้ให้ ผู้ตอบเห็นจะมีแต่ข้อความแสดงความรู้สึกทั้งทางบวก กลาง และลบ ครบตามจำนวนมาตรตามที่ กำหนดไว้ตั้งแต่ตอนสร้างตอนแรกเท่านั้นส่วนใหญ่จะกำหนดช่วงไว้ 11 ช่วง จากน้อยที่สุดจนถึง มากที่สุด

สรุปได้ว่า การวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน จะใช้วิธีการวัดทางอ้อม โดยการวัดด้วยการทำแบบทดสอบด้านจิตสาธารณะ ด้วยตนเองของนักเรียน การสังเกต พฤติกรรม การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม ผลงาน และเทคนิคการจินตนาการ โดยเครื่องมือที่ นิยมนำมาใช้ในการวัดได้แก่ มาตรฐานการประมาณค่าของลิเคิร์ต มาตรฐานγκความหมายของ ออสกูด และมาตรฐานรภาคปรากฏเท่ากับของเทอร์สโตน

2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ และการจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนรู้ที่ครอบคลุม องค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วย กระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนรู้นั้นเป็นไปตาม ทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบบรรยายในการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ ซึ่ง ทิศนา แฉมมณี (2545, หน้า 219) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนรู้ว่าต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อถือเป็นพื้นฐานหรือเป็น หลักของรูปแบบการเรียนรู้นั้นๆ

2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักที่ยึดถือ

3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ

4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับ Weil, Joyce และ Kluwin (1978, P 2) กล่าวว่า รูปแบบ การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) ทฤษฎีหรือหลักการที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

2) แนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมใน การเรียน

3) วิธีสอนและวิธีเรียนที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ที่ ต้องการ

และ Arends (1997, P 7) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ประการ คือ

- 1) หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ
- 2) ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
- 3) วิธีสอนที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 4) สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

จากการศึกษาแนวคิดการให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการหรือขั้นตอนการเรียนรู้ อธิบายสภาพหรือลักษณะของการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่สามารถดำเนินการได้ตามสภาพของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วย ได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ

2.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

Joyce และ Weil (1996) ได้เสนอหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) รูปแบบการเรียนรู้ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยา

การเรียนรู้

2) เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ อาจออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง

4) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ จะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นหลักในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้นำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลัก ก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมแต่ก็อาจได้ผลสำเร็จลดน้อยลงไป

จากการศึกษาแนวคิด วิจัยสรุปว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ต้องมีทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้รองรับ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง ตามจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้

2.3 การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนรู้

ทิตนา แคมมณี (2545, หน้า 222) ได้กล่าวถึง การจัดกลุ่มของรูปแบบการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ สามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย การพัฒนาด้านจิตพิสัย การพัฒนาด้านทักษะพิสัย การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการและการบูรณาการ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูล

ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด รูปแบบการเรียนรู้กลุ่มนี้ประกอบด้วย การสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment) การสอนตามแนวคิดของกาเย (Gagne's Instructional) การนำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้า (Advance Organizer) เน้นความจำ (Memory) ผังกราฟิก (Graphic Organizer Instruction)

2) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ ประกอบด้วย การพัฒนาด้านจิตพิสัยของบลูม (Instructional Model Based on Bloom's Domain) การชกค้ำ (Jurisprudential) บทบาทสมมติ (Role Playing)

3) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการด้านทักษะพิสัย (Psycho- Motor Domain) เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้าน การปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่างๆ รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย การพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Simpson) ทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ (Harrow) ทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies)

4) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skills) เป็นรูปแบบการสอนทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการต่างๆ ประกอบด้วยรูปแบบการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Group Investigation) กระบวนการคิดอุปนัย (Inductive Thinking) กระบวนการคิดสร้างสรรค์ (Synectics) การคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวความคิดของทอร์แรนซ์ (Torrance's Future Problem Solving)

5) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เป็นรูปแบบที่พยายามพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ไปพร้อมๆ กันทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ ประกอบด้วยรูปแบบการสอนทางตรง (Direct Instruction) การสร้างเรื่อง (Storyline Method) วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

สำหรับ Joyce and et al. (2004, PP 5-34) ได้จัดรูปแบบเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม (Family) ได้แก่ กลุ่มกระบวนการในการประมวลข้อมูล (Information Processing Family) กลุ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Family) กลุ่มเอกบุคคล (Personal Family) และกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavioral Systems Family) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) The information family เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมแรงกระตุ้นภายในของบุคคลในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการเรียนรู้และจัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบรับรู้กระทำกับปัญหา รวมทั้งการพัฒนามโนทัศน์และภาษาใน การถ่ายทอด ในบางรูปแบบเป็นการเตรียมผู้เรียนในเรื่องการรวบรวมข้อมูลและมโนทัศน์ บางรูปแบบเน้นการสร้างมโนทัศน์และการตรวจสอบสมมติฐาน รูปแบบเรียนรู้กลุ่มนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางปัญญาและสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคม รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย (Joce, Wiel and Calhoun, 2004, P 26) การคิดแบบอุปนัย (Inductive Thinking) การบรรลุผลด้านมโนทัศน์ (Concept Attainment) รูปแบบ การคิดแบบอุปนัยของ

รูปภาพคำ (The Picture-Word Inductive Model) การสืบเสาะแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry) การฝึกการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Training) การใช้เทคนิคช่วยจำ (Memonics) การสังเคราะห์ (Synectics) และการเสนอโมโนทัศน์ล่วงหน้า (Advance Organizers)

2) The Social Family เป็นรูปแบบเรียนรู้ที่เน้น การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และทักษะทางสังคม ให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาความสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยการเรียนรู้ร่วมกัน การพัฒนาวัฒนธรรมของความสัมพันธ์ในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย (Joyce, Weil and Calhoun, 2004, P 29) การจับคู่ในการเรียน (Partners in Learning) การสืบสวนเป็นกลุ่ม (Group Investigation) บทบาทสมมุติ (Role Playing) การสืบเสาะแบบรายกรณี (Jurisprudential Inquiry)

3) The Personal Family เป็นรูปแบบเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพและความตระหนักในตน โดยการรับรู้สิ่งที่เป็นตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้ในการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ รูปแบบเรียนรู้กลุ่มนี้ประกอบด้วย (Joyce, Weil and Calhoun, 2004, P 32) การสอนแบบไม่ชี้แนะ (Nondirective Teaching) การส่งเสริมความตระหนักในตนเอง (Enhancing Self-Esteem)

4) The Behavioral Systems Family รูปแบบเรียนรู้กลุ่มนี้มาจากแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) และทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการปรับแก้ตนเอง (Self Correcting) เพื่อให้พบกับความสำเร็จ เน้นการพัฒนาทักษะการอ่าน การคำนวณ ทักษะทางกายภาพ เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ประกอบด้วย (Joyce, Weil and Calhoun, 2004, P 34) การเรียนเพื่อรู้รอบ (Mastery Learning) การสอนตรง (Direct Instruction) การเรียนรู้จากสิ่งเร้า (Learning from Stimulations) การเรียนรู้สังคม (Social Learning)

รูปแบบเรียนรู้ทั้ง 4 กลุ่มใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ ทฤษฎีสร้างสรรค์สร้างความรู้ (Constructivist) การตระหนักเกี่ยวกับการรู้คิดและความสามารถของตนเอง (Metacognition) แนวทางการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการเพิ่มความสามารถในการตระหนักตนเอง (Scaffolding) และการให้ความช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ก้าวหน้าจากระดับพัฒนาการที่เป็นอยู่ (Zone of Proximal Development) ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีฐานความคิดและจุดเน้นที่แตกต่างกันแต่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุป รูปแบบการเรียนรู้ที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดหลักทฤษฎีสร้างสรรค์สร้างความรู้ ตระหนักรู้คิด ความสามารถของตนเอง การรู้จักตนเอง การช่วยเหลือนักเรียนให้พัฒนาระดับตนเอง จากฐานความคิดและ

จุดเน้นของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน จึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้
นักเรียนทำกิจกรรมพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ไว้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เกี่ยวกับความหมาย
แนวคิดและหลักการ การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึด
ผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้
พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2548, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของการจัดการ
เรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มี
สมรรถภาพ คือ เก่ง มีคุณภาพ คือ ดี และเป็นผู้มีความสุขกายสุขภาพจิตที่ดี คือ สุข เป็น
ประชากรที่เก่ง ดี สุข เป็นประชาชนที่มองกว้างคิดไกล ใฝ่รู้ เชิดชูคุณธรรม ซึ่งกรมวิชาการ
(2547, หน้า 5) ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าหมายถึง การสอนที่เน้น
ให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติ หรือกระทำจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ
เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอน
หลายๆ แบบ สำหรับ สุวิทย์ มูลคำ (2549, หน้า 17) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น
สำคัญว่าในการจัดการเรียนการสอนโดยปกตินั้น ถ้าไม่นับสื่ออุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่างๆ
แล้ว บุคคลก็นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด บุคคลดังกล่าวนี้ สามารถแบ่งออกได้เป็นสอง
ฝ่ายด้วยกัน คือ ผู้สอนและผู้เรียน โดยปกติผู้สอนและผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน หรือมีส่วน
ร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน เว้นเสียแต่ในบางโอกาสที่ผู้สอนอาจจะต้องมีบทบาทมากกว่า และใน
ทำนองเดียวกัน บางครั้งผู้เรียนก็จำเป็นที่จะต้องมีความบทบาทมากกว่าเช่นกัน เมื่อใดที่ผู้สอนมี
บทบาทมากกว่าเราเรียกการสอนในลักษณะนี้ว่า การสอนที่เน้นผู้สอนหรือครูเป็นศูนย์กลาง และ
เมื่อใดที่ผู้เรียนต้องมีความบทบาทมากกว่า เราเรียกการสอนลักษณะนี้ว่า การเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนหรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อประมวลแนวคิดจากนักการศึกษาที่นำเสนอดังกล่าว
ข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่
มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จาก
แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วน
ร่วมใน ทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัด
การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้าง
ความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยใช้กระบวนการต่างๆ ที่ มุ่ง
ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่ง
เรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริงได้ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
ในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.2 แนวคิดและหลักการการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ ที่ยอมรับว่าบุคคลหรือผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูหรือผู้จัดการเรียนรู้ควรมีความเชื่อพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) เชื่อว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน
- 2) เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
- 3) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นการจัดการบรรยากาศ จัดกิจกรรม จัดสื่อ จัดสถานการณ์ ฯลฯ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้เรียนครอบคลุมอย่างรอบด้าน และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปเป็นพื้นฐานการออกแบบหรือวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับผู้เรียน สำหรับในการจัดกิจกรรมหรือออกแบบการเรียนรู้ อาจทำได้หลายวิธีการและหลายเทคนิค แต่มีข้อควรคำนึงว่า ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง แต่ละเรื่อง ได้เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจในเนื้อหาสาระที่สนใจ เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนหรือไม่

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิด ได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองหรือไม่ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2543) ได้นำเสนอแนวคิด ในการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

(1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมทั้งจะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อม แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดีๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังจะเห็นได้ว่า ถ้าปล่อยให้ผู้เรียนนั่งนานๆ ในไม่ช้าผู้เรียนก็จะหลับหรือคิดเรื่องอื่นๆ แต่ถ้าให้มีการเคลื่อนไหวทางกายบ้างก็จะทำให้ประสาทการเรียนรู้ของผู้เรียนตื่นตัวและพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

(2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา ต้องเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกที่จะคิด

(3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์ต้องเรียนรู้ที่จะ

ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่างๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม

(4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดจากความหมายต่อตนเองโดยกิจกรรมดังกล่าวควรเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง โดยปกติการมีส่วนร่วมทางอารมณ์นี้มักเกิดขึ้นพร้อมกับการกระทำอื่นๆ อยู่แล้ว เช่น กิจกรรมทางกาย สติปัญญา และสังคม ทุกครั้งที่ครูให้ผู้เรียนเคลื่อนที่ เปลี่ยนอิริยาบถ เปลี่ยนกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดอารมณ์ ความรู้สึกตามมาด้วยเสมอ อาจเป็นความพอใจ ไม่พอใจ หรือเฉยๆ

การจัดการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามแนวทาง ต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้ (Construct) จากความคิดพื้นฐานที่เชื่อว่าในสมองของผู้เรียนมิได้มีแต่ความว่างเปล่า แต่ทุกคนมีประสบการณ์เดิมของตนเอง เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ สมองจะพยายามปรับข้อมูลเดิมที่มีอยู่โดยการต่อเติมเข้าไปในกรณีที่มีข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่ไม่มีความขัดแย้งกัน แต่ถ้าขัดแย้งกันก็จะปรับโครงสร้างของข้อมูลเดิม เพื่อให้สามารถรับข้อมูลใหม่ได้ ซึ่งอาจทำให้โครงสร้างของข้อมูลเดิมเปลี่ยนแปลงไป และถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ที่สร้างได้นั้นออกมาด้วยคำพูดของตนเอง การสร้างความรู้นั้นก็สมบูรณ์ ดังนั้น ถ้าครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำตามแนวความคิดนี้ ผู้เรียนก็จะสามารถสร้างความรู้ได้ พฤติกรรมที่ครูควรออกแบบในกิจกรรมการเรียนของผู้เรียนมีดังนี้

- (1) ให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม
- (2) ให้ผู้เรียนได้รับ/แสวงหา/รวบรวมข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ
- (3) ให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจ และสร้างความหมายข้อมูล/ประสบการณ์ต่างๆ โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการอื่นๆ ที่จำเป็น
- (4) ให้ผู้เรียนได้สรุปจัดระเบียบ/โครงสร้างความรู้
- (5) ให้ผู้เรียนได้แสดงออกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

ในกิจกรรมการเรียนการสอนทั่วไป ครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ในขณะที่ให้ความรู้ โดยเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยบอกความรู้โดยตรง ให้ผู้เรียนบันทึกหรือคัดลอกเป็นการใช้คำสั่งและคำถามดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเตรียมสื่อการสอนที่เป็นตัวอย่างเครื่องมือหรือการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ เป็นข้อมูลหรือประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เข้าใจ ครูอาจชี้แนะข้อมูลที่ควรสังเกตและวิธีการจัดระบบระเบียบโครงสร้างความรู้ให้ เช่น สอนให้เขียนโครงสร้างความรู้เป็นแผนผังที่ตนเองเข้าใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เรื่องใด เช่น ให้อธิบายแผนผังความคิดที่ตนเองเขียนขึ้นตามความเข้าใจ หรือให้เล่าถึงสิ่งที่เรียนรู้โดยครูใช้คำถามหรือคำสั่งเป็นสื่อ และมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสมในภายหลังก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจเกิดความสุข และต้องการเรียนรู้อีก

2) การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่างๆ หรือการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ดังต่อไปนี้

(1) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ได้แก่ การพูดคุยอภิปรายกับเพื่อนกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับการทำงาน ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลบางอย่างที่ผู้เรียนต้องการได้

(2) ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสำรวจอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในบริเวณโรงเรียน

(3) ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น กำหนดให้ผู้เรียนสังเกตการกินอาหารของสัตว์หรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของต้นไม้ชนิดต่างๆ

(4) ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางด้านสื่อสารสนเทศ วัสดุและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ หรือให้อ่านใบความรู้ ใบงาน หรือใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเรียน

3) การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (Physical Participation) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่างๆ เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน โดยกล้ามเนื้อที่เคลื่อนไหวอาจเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

(1) กล้ามเนื้อมัดย่อย เช่น การพิมพ์ดีด ร้อยมาลัย พับกระดาษ วาดรูป เย็บผ้า ใช้ไขควง เขียนแบบ เรียงตัวหนังสือ ปฏิบัติการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์

(2) กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กิจกรรมย้ายกลุ่ม ย้ายเก้าอี้ จัดโต๊ะ หุบ โลหะ ตอกตะปู ยกของ ก่ออิฐ ฉาบปูน ขุดดิน ฯลฯ

4) การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการศึกษาดูด้วยตนเอง กระบวนการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา และตัดสินใจ กระบวนการทำงาน กระบวนการอื่นๆ โดยครูจัดกิจกรรม สถานการณ์ หรือกำหนดให้ผู้เรียนหาข้อมูลหรือความรู้โดยใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือ

ผลของการเรียนรู้ นอกจากผู้เรียนจะได้รับรู้ข้อมูลที่ต้องการแล้วยังมีความรู้เกี่ยวกับการใช้กระบวนการเหล่านี้ เพื่อหาข้อมูลหรือความรู้อื่นๆ ได้ด้วยตนเองในโอกาสอื่นๆ เปรียบเหมือนการให้เครื่องมือในการจับปลากับชาวประมงแทนที่จะเอาปลามาให้ เมื่อชาวประมงมีเครื่องมือจับปลาแล้วย่อมหาปลาмаกินเองได้ หรือวางแผนจัดสรรเวลาของการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือได้ลงมือแก้ไขงานบางอย่างในขณะที่ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งต้องใช้การพิจารณาข้อมูลรอบด้านเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ข้อสำคัญคือ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้สรุปขั้นตอนในการทำงาน ผู้เรียนต้องบอกได้ว่า การทำงานนี้เสร็จได้ เขาใช้ขั้นตอนและวิธีการใดบ้าง แต่ละขั้นตอนมีปัญหาและอุปสรรคใด เขาใช้วิธีการใดแก้ปัญหา และได้ผลของการปฏิบัติออกมาอย่างไร พอใจหรือไม่ ถ้ามีการทำงานอย่างนี้อีกในครั้งต่อไปเขาจะปฏิบัติอย่างไร

อีกประเด็นหนึ่งคือ การใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน ต้องแบ่งหน้าที่การทำงาน สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมทำให้งานชิ้นนั้นสำเร็จ มิใช่ให้ผู้เรียนมานั่งรวมกลุ่มกันแต่ทำงานแบบต่างคนต่างทำ เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสรับบทบาทของตนเองในการทำงานร่วมกับคนอื่น ตลอดจนรู้วิธีการจัดระเบียบการทำงานในกลุ่มเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป ก็จะสามารถใช้กระบวนการกลุ่มนี้ในการทำงานกับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมที่ผู้เรียนเป็นสมาชิกอยู่ได้

5) การจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้ (Application) คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้กระทำการต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) ได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ที่หลากหลาย หรือ
- (2) ได้ฝึกฝนพฤติกรรมการเรียนรู้จนเกิดความชำนาญ

โดยครูจัดสถานการณ์ แบบฝึกหัด หรือโจทย์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความชำนาญในการที่จะนำเอาความรู้ที่นำมาใช้เป็นประจำในชีวิตจริง การจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญแต่กลับเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนของไทยทุกระดับ เพราะมีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมการนำความรู้ความเข้าใจ ที่ได้รับการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนผู้เรียนยังขาดการฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถใช้ได้กับการจัดการเรียนการสอนทุกวิชาและทุกระดับชั้น เพียงแต่ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ต่างกันจะมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ครูออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในจุดเด่นที่ต่างกัน คือ

1) รายวิชาที่มีเนื้อหามุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์และการนำเอากฎเกณฑ์ไปประยุกต์ใช้ แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์หรือการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ครูสามารถใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองโดยใช้วิธีสอนแบบอุปนัย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำกฎเกณฑ์ที่ทำความเข้าใจได้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ โดยใช้วิธีการสอนแบบนิรนัย การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพราะผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง

2) รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้จาก การค้นคว้าทดลอง และการอภิปรายโดยใช้หลักเหตุผล เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้สร้างความรู้เองโดยตรง เพียงแต่ครูต้องรู้จักการใช้คำถาม ที่ช่วยและเชื่อมโยงความคิด ประกอบกับการได้มีโอกาสทำการทดลอง เป็นการปฏิบัติร่วมกัน ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อ สร้างความรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ทำกันมาอยู่แล้ว

3) รายวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ข้อมูลที่มีลักษณะช่วยให้ออกความคิดเห็นได้ เช่น วิชาสังคมศึกษา และวรรณคดีเป็นลักษณะพิเศษที่ครูจะนำมาใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดกิจกรรม

การใช้ความคิด อภิปราย นำไปสู่ข้อสรุป เป็นผลของการเรียนรู้และการสร้างนิสัยยอมรับฟังความคิดเห็นกัน เป็นวิถีทางที่ดีในการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

4) รายวิชาที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นหลัก เช่น วิชาพลศึกษาและการทำงานอาชีพ ครูควรใช้โอกาสดังกล่าว ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการทำงาน

5) รายวิชาที่ส่งเสริมความคิดจินตนาการ และการสร้างสุนทรียภาพ เช่น วิชาศิลปะและดนตรี นอกจากจะมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว ผู้เรียนยังมีโอกาสได้สร้างความรู้และความรู้สึกที่ดี ผ่านกระบวนการทำงานที่ครูออกแบบไว้ให้

ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มักเป็นครูที่มีความตั้งใจและสนุกในการทำงานสอน เป็นคนช่างสังเกตและเอาใจใส่ผู้เรียน และมักจะได้ผลการตอบสนองที่ดีจากผู้เรียน แม้จะยังไม่มากในจุดเริ่มต้น แต่เมื่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ก็จะสังเกตได้ถึง การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น ในประเด็นของการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2543, หน้า 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนรู้จนถึงการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) เนื้อหาวิชามีความสำคัญ และมีความหมายต่อการเรียนรู้ ครูจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีการที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3) การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

4) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การเรียนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีความสุขสนุกสนาน จากการมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ได้ค้นพบคำถาม คำตอบใหม่ๆ พบประเด็นที่ท้าทายความสามารถ รวมทั้งบรรลุผลสำเร็จของงานที่เริ่มด้วยตนเอง

5) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มองเห็นความสามารถของตนเองในหลายๆด้าน

6) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลายๆ ด้านพร้อมกัน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึก

7) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเป็นผู้ให้บริการ

สมศักดิ์ ภูวิภาตววรรณ (2548, หน้า 1-2) ได้สรุปไว้ว่า หลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงเรื่องต่อไปนี้

1) ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learner s Need Interests)

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation)

3) เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism)

4) เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะสามารถนำไปใช้ได้
 5) เน้นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง
 รู้จุดเด่น จุดด้อยของตน แล้วจะหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น

6) เน้นความร่วมมือ (Co-Operation) เน้นทักษะสำคัญในชีวิตประจำวัน

7) เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles)

ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กร่าง ไพรวรรณและคนอื่นๆ (2549, หน้า 42-43) ที่
 กล่าวไว้ว่า หลักจิตวิทยาที่ว่าด้วยผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 14 ประการ คือ

1) ธรรมชาติของการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อบทเรียนมีความหมายต่อ
 ผู้เรียน

2) เป้าหมายของการเรียนรู้

3) การสร้างความรู้

4) การคิดอุปมา

5) การคิดไตร่ตรอง

6) บริบทของการเรียน

7) อำนาจของการกระตุ้นและอารมณ์ต่อการเรียน

8) แรงกระตุ้นภายในต่อการเรียน

9) ผลของแรงกระตุ้นต่อความพยายาม

10) อิทธิพลของการพัฒนาการต่อการเรียน

11) อิทธิพลทางสังคมต่อการเรียน

12) ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียน

13) การเรียนและความหลากหลาย

14) มาตรฐานและการประเมิน

สุวิทย์ มูลคำ (2550) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น
 สำคัญไว้ว่าแก่นของการเรียนการสอน คือ การเรียนรู้ของนักเรียน การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่ง
 ทุกที่ทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต ความศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้
 เป็นระบบ ผู้เรียนได้ดีจากการสัมผัสและสัมพันธ์ สารที่สมดุลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้
 ความคิดความสามารถ และความดีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้
 พัฒนาต่อเนื่องมาเป็นลำดับ ซึ่งแนวคิดต่างๆ ตอบสนองต่อกระแสความต้องการในการพัฒนาคน
 อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้มีคุณลักษณะที่สามารถอยู่ในสภาวะการณ์ของสังคมโลก
 ได้อย่างมีความสุข แนวคิด ทฤษฎี ของนักจิตวิทยาการศึกษาหลายคนมีความเชื่อว่าการจัด
 การศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ และ
 ความสนใจ โดยเน้นการปฏิบัติ เน้นกระบวนการ ต้องเรียนรู้ตนเองและสังคมด้วยตัวของผู้เรียน
 เอง และผู้เรียนมีอิสระตามสมควร

กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2549, หน้า 20) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
 ผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การพัฒนาการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเก่ง ดี และมีความสุขนั้น

ผู้สอนจะต้องสร้างรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทุกด้านตามความสามารถความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของแต่ละคน ที่สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยใช้ทั้งการมีส่วนร่วมด้านกระบวนการคิด และการลงมือทำกับประสบการณ์จริงใกล้ตัวในชีวิตจริง หรือใกล้เคียงมากที่สุด โดยวิธีเรียนรู้ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิต เน้นการปฏิบัติ มีความจริงใจความสุขในการเรียนรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยกัน และกับผู้สอนโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนจะต้องประคับประคองและช่วยเหลือ โดยใช้กระบวนการทางสังคม เพื่อให้เกิดการร่วมมือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

นวลจิตต์ ชาวกริตพิงค์ (2542, หน้า 15-17) ได้เสนอการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ บทบาทของครูคือสนับสนุน (Supporter) และเป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ของผู้เรียน และผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้ารับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ปัจจัยที่สำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วยเนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิมและความต้องการของผู้เรียนการเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)

3) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะได้รับความสนุกจากการเรียน หากได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ ประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของแต่ละบุคคลสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5) ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องมีความสามารถที่ จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติและการฝึกฝนโดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็

6) ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างออกไปผู้เรียนจะมี

ความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้นสามารถเป็นในสิ่งที่ยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงมากขึ้น

7) การศึกษา คือ การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆ ด้านพร้อมกันไป การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาผู้เรียนหลายๆ ด้าน คุณลักษณะด้านความรู้ความคิดด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึกจะได้รับการพัฒนา ไปพร้อมๆ กัน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นภาพที่เด่นชัดในปัจจุบันว่าเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายการศึกษา คือ การทำให้เด็กมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ตนเรียน และได้มาตรฐานสูงในระดับสากล เป็นการพัฒนาคุณลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับสังคมโลกในปัจจุบัน หลักการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล ควรยึดหลักการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์, 2548, หน้า 27) ดังนี้

- 1) กระบวนการเรียนรู้ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
- 3) การเรียนรู้ที่ดีเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้
- 4) ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการ จนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ
- 5) การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2548 หน้า 7) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรยึดหลัก ดังนี้

- 1) การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแห่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ
- 2) การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง และจดจำได้ดี
- 3) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ
- 4) การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่นักเรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

5) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีบทบาทมากกว่าครู โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากหลักการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวการจัดการเรียนรู้ ที่ครูต้องจัดให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกและเริ่มต้นการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกที่ ทุกเวลาต่อเนืองอย่างเป็นระบบ มีการสัมผัสและสัมพันธ์กับคนอื่น ทำให้มีการพัฒนาทุกด้านตามความสามารถ ความต้องการ ความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของแต่ละคน ที่สร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง ใช้ทั้งกระบวนการคิดและการลงมือทำ ประสบการณ์จริงใกล้ตัวในชีวิตจริงหรือใกล้เคียงมากที่สุด โดยวิธีเรียนรู้ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิต เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 1 บททั่วไป ความหมาย และหลักการมาตรา 6

3.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไข การรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องแม่นยำ ตามธรรมชาติของวิชา ด้วยความรู้สึที่ดีงาม อันเป็นการสร้างบุคลิกที่ดีงาม คิดอย่างมีระบบและวิจารณ์ญาณ อยู่กับคนอื่นได้อย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่วิธีการเรียนรู้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งแต่เป็นกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ (Learning paradigm) ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยใช้ทักษะการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งครูและผู้เรียน (สุภรณ์ สุภาพงศ์. 2550, หน้า 31)

ทิศนา แคมมณี (2549, หน้า 9) ได้สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีรูปแบบวิธี ดังนี้

- 1) การสอนโดยการบรรยาย (Lecture)
- 2) การสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)
- 3) การสอนโดยใช้การทดลอง (Experiment)
- 4) การสอนโดยใช้นิรนัย (Deductive)
- 5) การสอนโดยใช้อุปนัย (Inductive)
- 6) การสอนโดยใช้การทัศนศึกษา (Field Trip)
- 7) การสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

- 8) การสอนโดยใช้การแสดงละคร (Dramatization)
- 9) การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ (Role Playing)
- 10) การสอนโดยการใช้กรณีตัวอย่าง
- 11) การสอนโดยใช้เกม
- 12) วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- 13) วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- 14) วิธีสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction)

กรมวิชาการ (2544, หน้า 10) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีดังนี้

- 1) รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ประกอบด้วย
 - (1) การใช้กระบวนการแก้ปัญหา
 - (2) การเรียนรู้ ฉลาดรู้
 - (3) การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพความคิด
 - (4) การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์สร้างความรู้
 - (5) การสอนโดยใช้ชุดการสอน
 - (6) การสอนตามแนวพุทธวิธี
 - (7) การสอนตามแนววิถีจักรการเรียนรู้
 - (8) การสอนตามวิธีของเทนนิสัน
 - (9) การสอนตามหลักการเรียนรู้ของกาเย่
 - (10) การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ
 - (11) การสอนเขียนแบบกระบวนการ
 - (12) การสอนแบบโครงงาน
 - (13) การสอนแบบโครงการ
 - (14) การสอนแบบบูรณาการ
 - (15) การสอนแบบรอบรู้
 - (16) การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
 - (17) การสอนแบบสืบสวนสอบสวน
 - (18) การสอนแบบอุปนัย
 - (19) การสอนแบบนิรนัย
 - (20) การสอนรายบุคคลหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) รูปแบบการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย
 - (1) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - (2) การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - (3) การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - (4) การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

- (5) การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์
 - (6) การสอนแบบซินดิเคต
 - (7) การสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - (8) การสอนแบบสเตด
 - (9) กิจกรรม QC หรือกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - (10) การสอนแบบชิปปา
- 3) รูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรม และค่านิยม ประกอบด้วย
- (1) การใช้สถานการณ์จำลอง
 - (2) การทำค่านิยมให้กระจ่าง
 - (3) การปรับพฤติกรรม
 - (4) การสร้างเสริมลักษณะนิสัย
 - (5) การสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพ
 - (6) การสอนแบบนาฏการ
 - (7) การแสดงบทบาทสมมติ

วรภัทร์ ภูเจริญ (2550, หน้า 124) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่างๆ ที่นิยมใช้ในการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนการสอนแบบหลากหลาย เทคนิคต่างๆ มีดังนี้

- 1) การใช้เกม
- 2) สถานการณ์จำลอง/เผชิญสถานการณ์
- 3) กรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง (Case Study)
- 4) บทบาทสมมติ (Role-Play)
- 5) โปรแกรมสำเร็จรูป/คอมพิวเตอร์ช่วยสอน/ชุดการสอน
- 6) ศูนย์กลางการเรียนรู้ (Learning Center)
- 7) โครงการ (Project)
- 8) ทำการทดลอง (Experiment)
- 9) ถาม-ตอบ/พู่ฉา- วิสัยชนา
- 10) กลุ่มย่อย (Small-Group)
- 11) แก้ปัญหา (Problem-Solving)
- 12) สืบสอบ ค้นคว้า (Inquiry)
- 13) การดูงาน (Field-Trip)
- 14) สายการเรียนรู้ (Storyline)
- 15) เรียนเอง (Self Directed Learning)
- 16) โยนิโสมนสิการ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2548, หน้า 11) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่า การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบจะมีระดับบทบาทของครูและผู้เรียนมากน้อยต่างกันไป พอสรุปได้ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Student-Centred Class ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อทั้งหมด ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูคอยดูแลกำกับและให้คำปรึกษา กิจกรรมในรูปแบบนี้ส่วนมากเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

รูปแบบที่ 2 Learner-Based Teaching ครูกระตุ้นหรือมอบหมายให้ผู้เรียน ค้นคว้าข้อมูลที่จะเรียนเอง หรือจัดทำสื่อการเรียนเอง โดยใช้ประสบการณ์ ความรู้ และความชำนาญของผู้เรียนเป็นฐาน

รูปแบบที่ 3 Learner Independence หรือ Self-Directed Learning ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน สามารถศึกษาค้นคว้าจากสื่อที่จัดไว้ในศูนย์การเรียนด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามต้องการ ตามความสนใจและศักยภาพของตน โดยอาจศึกษา ตามลำพัง หรือจับคู่ศึกษากับเพื่อน

จากการศึกษาการเรียนรู้อย่างที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่จะเรียกว่า ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น วิธีเรียนต้องหลากหลายเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้จากความสนใจของตน ใหลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ สร้างความหมายข้อมูล รับรู้ข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง เพราะที่ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายได้ทุกอย่างแต่ผู้สอนหรือครูต้องผสมผสาน ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มากที่สุด จะเห็นว่าการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีมากมาย แบบสรรค์ สร้างความรู้ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ใช้ กระบวนการแก้ปัญหา เน้นการเรียนแบบร่วมมือ การใช้กิจกรรมกลุ่ม แบบสืบสวนสอบสวน แบบบูรณาการ การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ แบบโครงการ

3.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทบาทครูหรือตัวบ่งชี้การสอนของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เอกกรินทร์ สีมหาศาล (2546, หน้า 104) ได้สรุปรวบรวมไว้อย่างน่าศึกษา ดังนี้

- 1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 2) ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าจิตใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 3) ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 4) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 5) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
- 6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
- 7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ของผู้เรียน

8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับชีวิตจริงของผู้เรียน

9) ครูฝึกฝนกิจกรรมรายาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย

10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544, หน้า 7) ที่ได้สรุปถึงบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

- 1) พัฒนาค้นคว้าอยู่เสมอ โดยการศึกษาค้นคว้า วิจัย
- 2) ออกแบบการจัดการเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก
- 3) จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการสอน
- 4) สร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5) ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ความคิด และลงมือปฏิบัติ
- 6) ให้คำปรึกษาแนะนำ เสริมแรง และเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้

ไสว พักขาว (2549, หน้า 9) ได้กล่าวถึงบทบาทครูหรือตัวบ่งชี้การสอนของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1) ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง (Construct)

2) ครูใช้ทักษะกระบวนการ (Process) คือ กระบวนการคิด (Thinking Process) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

3) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง (Participation) ลงมือคิดปฏิบัติ สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทั้งสมาชิกในกลุ่ม และสมาชิกระหว่างกลุ่มและปฏิสัมพันธ์กับครู

4) ครูสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศทางกายภาพและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข (Happy Learning)

5) ครูมีการวัดและประเมินผลทั้งทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

6) ครูพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

7) ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

ชนาธิป พรกุล (2550, หน้า 12-14) ที่กล่าวถึงบทบาทครูว่าเป็นผู้อำนวยความสะดวก ดังนี้

1) เป็นผู้จัดระบบการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาหลักสูตรตลอดจนการวางแผนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือก ผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผล และรวมไปถึงการจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียนด้วย

2) เป็นผู้จัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดชั้นเรียน วัสดุอุปกรณ์ แสงสว่าง ระบบเสียง ให้ผู้เรียนรู้สึกสบายและอยากเรียนส่วนด้าน

จิตวิทยา ได้แก่ การจัดชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นส่งเสริม การกล้าคิด กล้าทำ กล้าริเริ่ม ให้โอกาสผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จทุกคน

3) เป็นผู้ชี้แนะหรือแนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้โดยการสังเกต สืบสวน ทดลองวิเคราะห์จนพบคำตอบ ซึ่งเป็นวิธีการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง

4) เป็นผู้แนะนำเสนอในเรื่องที่มีความซับซ้อนซึ่งผู้เรียนอาจประสบปัญหา ถ้า จะต้องทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือเป็นเรื่องที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยและไม่เคยมีความรู้มาก่อน ครูพิจารณาแล้วว่าควรเป็นผู้แนะนำเสนอเรื่องนั้นด้วยตนเอง

5) เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน หรือแก้ไขบางอย่างเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น

6) เป็นผู้เสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ครูต้องการ และเป็นการย้า ให้ผู้เรียนมั่นใจในการกระทำของตนเอง จะได้พัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น ครูควรเลือกโอกาสในการ เสริมแรงให้เหมาะสม

7) เป็นผู้ถามคำถามการถามคำถามเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและเป็น เครื่องมือสำคัญที่ครูสามารถใช้พัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน คำถามที่ใช้จึงควรหลากหลายและใช้ ความคิดระดับสูงในการตอบ

8) เป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้เรียนเมื่อลงมือปฏิบัติสิ่งใดย่อมต้องการทราบผล การกระทำของตน ครูจึงควรบอกผลการกระทำแก่ผู้เรียนโดยเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจหรือ แก้ไขข้อบกพร่องได้ทันที่ ครูควรมีวิธีให้ข้อมูลย้อนกลับที่ส่งเสริมการเรียนรู้

กึ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2550, หน้า 20) ได้กล่าวถึงบทบาทครูหรือตั้งบ่งชี้ของครูในการ จัด การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1) วางแผนร่วมกับผู้เรียนในการตั้งจุดประสงค์ รูปแบบ และลักษณะของ กิจกรรม

2) เตรียมการวัดประเมินผล โดยให้ผู้เรียนมีการสรุปข้อความรู้ สะท้อนผล การเรียนรู้และเก็บใจความสำคัญ

3) คิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน

4) จัดกลุ่มให้เรียนรู้และร่วมมือกันเรียนรู้

5) เปิดโอกาสให้ซักถาม และให้เวลาในการคิดสม่ำเสมอ

6) ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน และระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

7) ให้มีการเสนอผลงาน

8) ทำบรรยากาศให้อบอุ่นเป็นกันเอง ไม่เครียด

9) กระตุ้น และเสริมแรงผู้เรียนสม่ำเสมอ

10) ส่งเสริมการคิดโดยวิธีการหลากหลาย

11) มีการให้ทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ

12) มีตัวอย่างที่เป็นประสบการณ์จริงใกล้ตัว และสัมพันธ์กันกับเรื่องที่เรียน

13) แจกเอกสารและบอกแหล่งเรียนรู้ล่วงหน้า

14) มีคำถามหรือประเด็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวก่อนเรียน

15) ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทครู คือ เป็นผู้จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนอย่างหลากหลาย และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ กระตุ้นนักเรียนมีความกระตือรือร้น ทำกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เบื่อหน่าย ครูคอยสังเกตเหตุการณ์ต่างๆ ประเมินผลการทำกิจกรรมไปด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งได้พัฒนามาจากวิธีการเรียนการสอนหลายๆ ระบบเข้าด้วยกัน ซึ่งมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการเรียน ชุดการเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อการเรียนที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มความสามารถ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้ บุญเกื้อ คอระหาเวช (2542, หน้า 91) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการเรียนรู้นี้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาโดยใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่ใช้ร่วมกันจะช่วยเสริมประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ

ภพ เลหาไพบูรณ์ (2542, หน้า 42) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อประสมรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการฝึกเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะต่างๆ เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545, หน้า 51) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากชุดการเรียนการสอน เป็นสื่อการสอนที่ลักษณะของสื่อประสมเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้นักเรียนได้เรียนรู้

จารุณี ใจซื่อ (2551, หน้า 7) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการสอนโดยการนำสื่อการสอนหลายอย่างในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปมาผสมผสานกันขึ้นอย่างเป็นระบบ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของรายวิชาเพื่อมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แสงศรี ศิลาอ่อน (2553, หน้า 32) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการเรียน การสอนที่ครูสร้างขึ้นเป็นสื่อผสมที่มีสื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปนำมาใช้ประกอบกันอาจจัดทำขึ้น เป็นหน่วยการเรียนตามที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้และอาจจัดไว้เป็นชุดๆ ซึ่งแต่ละชุด ประกอบด้วยสื่อชุดกิจกรรม คำชี้แจง คำแนะนำ จุดมุ่งหมาย เวลาในการทำกิจกรรมนักเรียน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ

Kapfer and Marian (1972, p. 3) ให้ความหมายว่า ชุดการเรียนรู้เป็นรูปแบบ ของการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการ เรียนจนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ และรวบรวมเนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นชุดการเรียน นั้น ได้มาจากขอบข่ายของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และเนื้อหาจะตรงและ ชัดเจน ที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียน

ก๊อต (Good, 1973, หน้า 136) ได้ให้ความหมายว่า ชุดการสอน คือ โปรแกรม ทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือครู เนื้อหา แบบฝึกหัด ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้ครบถ้วน ชุดการสอนนี้ครู เป็นผู้จัดทำให้นักเรียนแต่ละคนเป็นผู้ได้ศึกษาด้วยตนเองโดยให้ครูคอยแนะนำเท่านั้น

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยครูเป็นผู้ผลิตขึ้นด้วยการนำสื่อการเรียน หลายอย่างมาสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ในชุดกิจกรรมประกอบด้วยกิจกรรม เนื้อหา ที่ ครอบคลุมทั้งความรู้ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่าง มีประสิทธิภาพ

4.2 แนวคิดหลักการทางจิตวิทยาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวความคิดซึ่งมาจากจิตวิทยาการเรียนที่นำมาสู่การผลิตชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ มีดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2543, หน้า 119) ได้กล่าวถึงจิตวิทยาการเรียนที่นำมาสู่ การผลิตชุดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ด้วยการให้ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง
3. มีสื่อการเรียนใหม่ๆ ที่ช่วยในการเรียนของนักเรียนเพื่อการสอนของครู
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เปลี่ยนไป เปลี่ยนจากครูเป็นผู้มี อิทธิพลต่อนักเรียนมายึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

สุจิริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2546, หน้า 65-82) ได้กล่าวถึง จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. กฎของธอร์ไต์เกี่ยวกับกฎของการฝึกหัด ซึ่งกล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดและทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ผู้ได้รับการฝึกมีความคล่องสามารถทำได้ ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดที่ไม่ได้รับการฝึกหัด หรือทอดทิ้งไปนานย่อมจำทำไม่ได้

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจแตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างชุดฝึกจึงพิจารณาถึงความเหมาะสม คือไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป ควรมีหลายๆ แบบ

3. การจูงใจนักเรียน โดยการจัดชุดฝึกจากง่ายไปยาก เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยั่วยุให้คิดตามต่อไป

4. ใช้ชุดฝึกสั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มาจัดให้กับนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นยึดหลักการดำเนินการตามหลักจิตวิทยาที่ให้แก่เด็กได้เรียนตามความสามารถ จากง่ายไปยากตามลำดับ นักเรียนได้เรียนรู้ผลการกระทำของตนเอง ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เราความสนใจของเด็กด้วยสื่อต่างๆ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงน่าจะนำมาใช้เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้น

4.3 หลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน นักการศึกษาได้เสนอขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

สุกิจ ศรีพรหม (2541, หน้า 69-70) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอนโดยประมาณ เนื้อหาวิชาที่ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน
3. กำหนดหัวข้อเรื่อง ครูจะต้องถามตนเองก่อนว่า สอนเรื่องอะไรและควรจะให้ประสบการณ์แก่นักเรียนในเรื่องอะไรบ้าง

3.1 ควรกำหนดความคิดรวบยอดและหลักการให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้

3.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับเรื่องหรือกิจกรรม โดยให้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน

3.4 กำหนดแบบประเมินการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.5 ผลิตสื่อการสอนให้เหมาะสมกับเรื่องที่เรียน โดยจัดให้เป็นหมวดหมู่ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพต่อไป

3.6 ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีการสร้างเกณฑ์ โดยคำนึงถึงหลักในการเรียนรู้ของนักเรียน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, หน้า 53-55) ได้เสนอขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรม ดังนี้

1. กำหนดเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรม อาจแบ่งหัวข้อเป็นหัวข้อย่อยขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา และลักษณะของการใช้ชุดกิจกรรม
2. กำหนดหมวดหมู่ เนื้อหาประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือบูรณาการให้เหมาะสมตามวัย
3. จัดหน่วยการเรียนรู้การสอนให้เหมาะสมว่าจะมีการแบ่งเป็นกี่หน่วยหัวข้อย่อยอะไรบ้าง ใช้เวลานานเท่าไร ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น กำหนดหัวข้อเรื่องเพื่อสะดวกแก่นักเรียนว่าแต่ละหน่วยประกอบด้วยหัวข้อใดบ้าง
4. กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการ ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนว่านักเรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือหลักการใดบ้าง
5. กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึง จุดประสงค์ที่แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ทั่วไป รวมทั้งเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตสื่อการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบทดสอบ
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อทราบความเป็นไปของนักเรียนว่ามีความก้าวหน้าทางการเรียนอย่างไร
8. เลือกหรือผลิตสื่อการสอน ควรมีการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละหัวเรื่องให้เรียบร้อย ควรจัดสื่อการสอนเหล่านั้นออกเป็นหมวดหมู่มีกล่องหรือแฟ้มที่เตรียมไว้ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความจริง ความเที่ยงก่อนนำไปใช้
9. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ควรมีการสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ
10. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้วต้องนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดสอบโดยวิธีการต่างๆ ก่อนนำไปใช้จริง

จากการศึกษาหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการศึกษาเนื้อหาวิชา ลักษณะของเนื้อหาวิชาเพื่อนำไปประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงเป้าหมาย มีการใช้สื่อ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและต้องมีการประเมินผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาต่างๆ

4.4 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สร้างจะต้องศึกษาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมว่าประกอบด้วยส่วนสำคัญต่างๆ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด, (2541, หน้า 95-96) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม บัตรงาน แบบทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียน สื่อการเรียนต่างๆ

1. คู่มือการใช้งานชุดกิจกรรม เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพอาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนการสอน บทบาทของนักเรียน การจัดชั้นเรียน

2. บัตรงาน เป็นบัตรคำสั่งว่าจะให้นักเรียนปฏิบัติอะไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนการเรียน

3. แบบทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าหลังจากการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมจบแล้ว นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

4. สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับนักเรียนได้ศึกษามีหลายชนิด ประกอบกันอาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียนโปรแกรมหรือประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ เทปบันทึกเสียง สไลด์ เป็นต้น

ทิตินา เขมมณี (2544, หน้า 10-12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชื่อชุดกิจกรรม
2. ชื่อหน่วย หมายถึง หัวข้อย่อย ที่ประกอบขึ้นเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชุด

3. คำชี้แจง สำหรับนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ข้อเสนอแนะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. สารการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหารายละเอียดของหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

5. ตัวบ่งชี้ในการเรียนรู้ หมายถึง การระบุพฤติกรรมการเรียนรู้ของเนื้อหาในหน่วยย่อยของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

6. เวลาที่ใช้ หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้การปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

7. กิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วย หมายถึง การกำหนดงานที่จะให้นักเรียนปฏิบัติ

8. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่กับการเรียนการสอนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 52) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่มือหรือแผนการสอนสำหรับครูผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น

การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทของนักเรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มืออาจจัดทำเป็นเล่มหรือเป็นแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ บัตรคำสั่งหรือบัตรงาน จะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1 คำอธิบายเรื่องที่จะศึกษา

2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรม การจัดทำบัตรคำสั่งหรือบัตรงาน

ส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด 6×8 นิ้ว

2.3 การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้เป็นรูปของสื่อการสอนที่หลากหลายอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียนโปรแกรม เป็นต้น

3.2 ประสาททัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ ซีดีรอม โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

4. แบบทดสอบเป็นแบบทดสอบที่วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน อาจจะเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่ เลือกตอบ หรือกาเครื่องหมายถูก-ผิดก็ได้

วีชราภรณ์ เจริญสุข, (2547, หน้า 16 อ้างอิงใน พฤทธิ มาเนตร, 2553, หน้า 14) กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดกิจกรรมว่า มีส่วนประกอบดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม
2. คำชี้แจง
3. จุดประสงค์ของกิจกรรม
4. เวลาที่ใช้
5. สื่อ อุปกรณ์
6. เนื้อหาสาระ
7. กิจกรรมการเรียนการสอน
8. การประเมินผล

อุมาพร ภาสภิรมย์ (2550, หน้า 14) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ประการ คือ คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หรือคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ บัตรเนื้อหา หรือใบความรู้พร้อมเสียง และแบบวัดและแบบประเมินผลการเรียนรู้

Green (1985, pp. 38-47) ได้กล่าวถึงการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เมื่อผู้สอนมีการนำอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามาใช้ประกอบการสอนต้องมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับหลักสูตรและเป้าหมาย เน้นให้เด็กได้ค้นพบความจริงด้วยตนเองได้ทำงานด้วยตนเองตามความอยากง่ายอย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเสนอทางการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยตนเอง ดังนี้

1. บัตรคำถามคำตอบ ซึ่งนำไปใช้ก่อนและหลังเรียน เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนรู้หรือไม่รู้เกี่ยวกับงานที่ทำมาก่อนและเพื่อให้เด็กเกิดความคิดก่อน

2. การทดลอง ประกอบด้วยปัญหาที่นำไปสู่การทดลอง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และวิธีการดำเนินการทดลอง บทบาทของผู้สอนในการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ เป็นผู้ตรวจสอบผลการทดลอง ผู้สอนต้องพยายามให้ผู้เรียนได้อภิปราย และผู้สอนต้องแนะนำให้ผู้เรียนทดลองซ้ำ เพื่อตรวจสอบผลการทดลอง

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ โดยในแต่ละชุดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนศึกษาวิเคราะห์ ตรวจสอบตนเอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำกิจกรรมแบบกลุ่ม การศึกษาชุมชน แหล่งเรียนรู้และการบูรณาการความรู้สู่ชุมชน ซึ่งมีผู้วิจัยกำหนดไว้หลายกิจกรรมหลายรูปแบบสามารถสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คู่มือครู เป็นครูที่ใช้สำคัญที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียนใช้ประกอบการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือสำหรับครูที่นำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ในคู่มือครูมีรายละเอียดประกอบด้วย

- 1.1 ชื่อชุดกิจกรรม
- 1.2 คำนำ
- 1.3 สารบัญ
- 1.4 คำชี้แจง
- 1.5 บทบาทครู
- 1.6 บทบาทนักเรียน
- 1.7 รูปแบบของการจัดการเรียนรู้
- 1.8 กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 1.9 สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 1.10 การวัดและประเมินผล
- 1.11 บันทึกผลการทำกิจกรรมหลังสอน
- 1.12 แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
- 1.13 บรรณานุกรม
- 1.14 เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
- 1.15 แนวคิดของการจัดกิจกรรมแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียน มีไว้เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย

- 2.1 ชื่อชุดกิจกรรม

- 2.2 คำนำ
- 2.3 สารบัญ
- 2.4 คำชี้แจง
- 2.5 บทบาทนักเรียน
- 2.6 แบบทดสอบก่อนเรียน
- 2.7 ใบความรู้ ใบกิจกรรม
- 2.8 แบบทดสอบหลังเรียน
- 2.9 บรรณานุกรม

4.5 ประเภทชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะแตกต่างกันไปขึ้นกับจุดประสงค์ในการใช้งานคณะกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ (2524, หน้า 250-251) ได้แบ่งชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมสำหรับครู เป็นชุดกิจกรรมที่จัดสำหรับครูประกอบด้วยคู่มือและเครื่องมือสำหรับครูที่พร้อมนำไปใช้สอนกับนักเรียนได้ ครูเป็นผู้ดำเนินการควบคุมกิจกรรมทั้งหมด นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้ดูแล
2. ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน เป็นชุดกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมอุปกรณ์และมอบชุดกิจกรรมให้ แล้วรายงานผลเป็นระยะๆ ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาและประเมินผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการฝึกการเรียนรู้หรือศึกษาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
3. ชุดกิจกรรมที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน มีลักษณะผสมระหว่างชุดแบบที่ 1 และชุดแบบที่ 2 ครูคอยเป็นผู้ดูแล และกิจกรรมบางอย่างครูต้องเป็นผู้แสดงให้ดูและ กิจกรรมบางอย่างนักเรียนต้องทำด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมลักษณะนี้เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะเริ่มฝึกให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ดูแล

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, (2522, หน้า 152) วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 5) ศศิเกษม ทองยงค์ และลีลา สีนานูเคราะห์ (2524, หน้า 65-66) ได้แบ่งประเภทของชุดการสอนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ชุดการสอนประกอบด้วยคำบรรยายหรือชุดการสอนสำหรับครู สำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบคำบรรยาย เป็นสื่อการสอนที่ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือทั้งชั้นเรียนเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมมากขึ้น ชุดกิจกรรมนี้มีเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว
2. ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม มุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนให้ประกอบกิจกรรมร่วมกันและการจัดการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรมย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์การเรียนรู้ที่แบ่งไว้แต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์จะมีสื่อการเรียนหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนนักเรียนที่ศูนย์การเรียนนั้น สื่อการเรียนอาจจัดอยู่ในรูปของรายบุคคลหรือใช้ร่วมกันทั้งศูนย์ ผู้ที่เรียนจากชุดกิจกรรมแบบกิจกรรมกลุ่มอาจต้องการความช่วยเหลือจากครูในระยะ

เริ่มต้น หลังจากที่เคยชินกับการเรียนแล้วนักเรียนจะสามารถช่วยเหลือกันเองในกลุ่มได้ และระหว่างทำกิจกรรมนักเรียนสามารถสอบถามครูได้ตลอดเวลาเมื่อเรียนจบแต่ละศูนย์แล้ว นักเรียนเรียนเสริมเพื่อเจาะลึกสิ่งที่ยากรู้ได้อีกจากศูนย์การเรียนสำรองที่ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อเป็นการไม่เสียเวลารอคอยผู้อื่น

3. ชุดการสอนรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่จัดระบบเพื่อให้นักเรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้วจะทำการทดลองประเมินผลความก้าวหน้าและศึกษาชุดกิจกรรมชุดอื่นต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาหว่าเรียน นักเรียนจะปรึกษากันเอง ครูพร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้แนะแนวทางในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมที่จัดขึ้น

สำหรับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (2521, หน้า53) และประหยัด จิระวรพงศ์, (2527, หน้า 264) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน โดยแบ่งชุดการสอนออกมาเพิ่มเป็นประเภทที่ 4 คือ

4. ชุดการสอนทางไกล เป็นชุดการสอนที่ครูกับนักเรียนอยู่ต่างถิ่นต่างเวลากันเป็นชุดการสอนที่มุ่งให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วย สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษา เช่น ชุดการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแต่ละประเภท มีการกำหนดบทบาทของนักเรียนและครูแตกต่างกันออกไป ในการสร้างชุดกิจกรรมขึ้นอยู่กับผู้สร้างชุดกิจกรรมประเภทใดเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การสร้างชุดกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เน้นให้นักเรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ครูเป็นผู้ชี้แนะและให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมที่สร้างขึ้น

4.6 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

บุญเกื้อ ครุหาเวช (2542, หน้า 110-111) ได้สรุปถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบุคคล ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน
2. ช่วยขจัดปัญหาการขาดครู เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย
3. ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดกิจกรรมไปใช้ได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา
4. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที
5. เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน
6. ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย

7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ นับถือความคิดเห็นของผู้อื่น สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 52) อธิบายข้อดีของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ซุคกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล
2. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน เพราะซุคกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และต้องการความช่วยเหลือของครูผู้สอนไม่มากนัก
3. ส่งเสริมการจัดการศึกษาออกโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีวิต เพราะผู้เรียนสามารถนำซุคกิจกรรมการเรียนรู้ไปเรียนได้ในทุกสถานที่และทุกเวลาไม่จำกัดชั้นเรียน
4. สร้างความมั่นใจและช่วยลดภาระของผู้สอน เพราะการผลิตซุคกิจกรรมการเรียนรู้เตรียมไว้ครบจำนวนหน่วยการเรียนรู้ และจัดไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ทันที
5. ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกการตัดสินใจและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

รวีวรรณ พงษ์พวงเพชร (2552, หน้า 70) กล่าวว่า คุณค่าและประโยชน์ของซุคกิจกรรมการเรียนรู้ คือ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนและสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในแนวทางเดียวกัน ช่วยลดภาระและสร้างความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอน ลดปัญหาการขาดแคลนครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตนเองในด้านความกล้าแสดงออก การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ทิวากร วงษ์เสน (2560, หน้า 75) กล่าวว่า ซุคกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านการขาดแคลนครูและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนการสอนมีมาตรฐานเดียวกัน

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ซุคกิจกรรมการเรียนรู้มีประโยชน์หลากหลายด้านด้วยกัน เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล ฝึกการตัดสินใจ สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จัดเนื้อหาสาระสอดคล้อง นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านของการขาดครูและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้สร้างและพัฒนาซุคกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน

4.7 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการดังนี้

1. ความสำคัญของการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อให้ผู้วิจัยมั่นใจว่า เนื้อหาสาระในชุดกิจกรรมนั้นถูกต้องเหมาะสม มีคุณภาพ มีคุณค่าจะสามารถช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนการสอน สามารถนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้ชุดกิจกรรมนั้นเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (2528, หน้า 294) กล่าวว่า การสร้างชุดการสอนก่อนนำไปใช้จริงควรมีการทดลองแก้ไขปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน โดยนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้จริง

ไชยยศ เรืองสุวรรณ, (2533, หน้า 127) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพชุดการเรียนการสอน นั้นเป็นการประเมินหรือพิจารณาคุณค่าด้านต่างๆ ของสื่อ นั้น เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายก่อนที่จะนำไปใช้ในระบบการเรียนการสอนและเผยแพร่ต่อไป

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบสามารถสรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็นกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาคุณค่าของสื่ออย่างมีระบบ ทำให้ทราบว่าสื่อนี้มีคุณภาพและช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมนั้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. เกณฑ์การประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, (2521, หน้า 56) กล่าวว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากชุดการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว ชุดการสอนก็มีคุณค่าที่จะนำไปสอน การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพสามารถทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ, E_1) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์, E_2) การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง คือ การประเมินพฤติกรรมย่อยๆ หลากๆ อย่างเรียกว่า กระบวนการ (Process) การประเมินพฤติกรรมสุดท้าย คือ การประเมินผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในเนื้อหาแต่ละหน่วย โดยพิจารณาผลการสอบหลังเรียน เกณฑ์ประสิทธิภาพมีหลายเกณฑ์ เช่น 75/75, 80/80, 85/85, 90/90 และ 95/95 ผู้ผลิตชุดกิจกรรมจะเป็นผู้พิจารณาตั้งได้ตามความเหมาะสม โดยปกติเนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้ ความจำ จะตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 80/80, 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้ทางด้านทักษะหรือเจตคติที่จำเป็นจะต้องใช้ระยะค่อนข้างยาวนานที่จำทำให้นักเรียนเกิดทักษะหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ จึงอาจตั้งต่ำกว่า เช่น 75/75 เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามผู้ผลิตก็ไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำจนเกินไปนัก เพราะจะทำให้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่ได้ไม่มีความหมายในการตั้งเกณฑ์

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, (2528, หน้า 294) การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมนั้น ถือหลักการแบบสมรรถฐาน คือ มาตรฐาน 90/90 ผลลัพธ์ค่าประสิทธิภาพของสื่อเป็น E_1/E_2

หมายความว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละจากการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1)

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยใช้ในครั้งนี้ คือ เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 (E_1/E_2) โดยพิจารณาจากกระบวนการเรียนรู้และผล การเรียนรู้ ดังนี้ 80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจากประเมินการปฏิบัติงานตามใบงานและจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80

80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80

จากการศึกษารวบรวมตรวจสอบเอกสาร ทฤษฎี หลักการ แนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ ความสำคัญของจิตสาธารณะ แนวทางการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน รูปแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งด้วยตัวนักเรียนเองและการทำกิจกรรมเป็นทีม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นสภาพจิตที่คำนึงถึงสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยการเอาใจใส่ การช่วยเหลือ อาสาทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม เป็นต้น จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้ จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อ การเรียนรู้ที่หลากหลาย และอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ กระตุ้นนักเรียนมีความกระตือรือร้น ทำกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เบื่อหน่าย ครูคอยสังเกตเหตุการณ์ต่างๆ ประเมินผลการทำกิจกรรมไปด้วย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิ่นพร ศรีปลั่ง, (2559, หน้า 208) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ที่ออกแบบโดยใช้วิธีสอนแบบการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ดี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือขั้นสร้าง ความเชื่อมโยง (Connection) ขั้นการซักถาม การเรียนรู้ (Questioning) ขั้นสะท้อนตนเอง (Selfreflecting) และขั้นซักถามเกี่ยวกับความจริงหรือความสามารถในการเชื่อถือได้ (Questioning the truth or believability) ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ พบว่า หลังการทดลองนักศึกษา คณะครุศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย จิตสาธารณะเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิริยา นิลมาต, (2550, หน้า 74-75) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญู

กตเวที พฤติกรรมการสอนของครู คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความฉลาดทางอารมณ์ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและปัจจัยที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตสำนึกสาธารณะต่ำได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยละเลยซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีจุดกำเนิดจากครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งในการพัฒนาหรือปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ดังนั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จึงควรตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการหล่อหลอม หรือปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง จะต้องเป็นผู้ที่มีความพยายามและ รมณ์ตระวัง และไม่เพิกเฉย ควรหมั่นอบรมสั่งสอน ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก เพราะครอบครัวเป็นแหล่งกำเนิดเบื้องต้นของจิตสำนึกสาธารณะ

ฉวีวรรณ ศิริวงศ์, (2553, หน้า 91 – 95) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ เมื่อจัดเรียงลำดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนจากปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ดังนี้ การคล้อยตามผู้อื่น การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การอบรมแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแบบ

สุวรรณ ปูนอ่อน, พระ, (2555, หน้า 118) พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ประสบการณ์ทางสังคม การสนับสนุนจากครอบครัว การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ การสนับสนุนจากครูและเพื่อน เจตคติต่อการมีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบ และเหตุผลเชิงจริยธรรม

อัญชลิกา ผิวเพชร, (2554, หน้า 105-107) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้น การที่จะพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียน ช่วยดูแล ป้องกัน และแนะนำแนวทาง ในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สุวิมล ชาติชานี, (2555, หน้า 147-149) พบว่า ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะของนักเรียน คือ การสนับสนุนจากครู อาจารย์ รองลงมา คือ การสนับสนุนจากเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและลักษณะการมุ่งอนาคต-ควบคุมตน

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ, (2551, หน้า ง) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ คือ ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤติ ตนเอง รวมทั้งบทบาทของสถาบันต่างๆ ทางสังคม ส่วนแนวทางที่จะสามารถใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การปฏิรูประบบการศึกษา การพัฒนาคุณภาพสื่อ การร่วมมือกันทำงาน และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะก็สามารถทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรมเอง หรือกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมไปถึงกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

นุสรุ จินเดหวา. (2556, บทคัดย่อ) พบว่า ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง โลกแคบ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.95/81.17 สูง

กว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง โลเคน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556, บทคัดย่อ) พบว่า ชุดกิจกรรมเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.98/80.53 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนซึ่งนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาร์ชีมาต เหมจำ. (2556, บทคัดย่อ) พบว่า ชุดกิจกรรม เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.33/78.89 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปฐมมาพร ทาระเวท. (2555, บทคัดย่อ) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบร่างกาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.70/83.63 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อนุสสรุา เณลิสมศรี. (2555, บทคัดย่อ) พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.08/80.14 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อำไพ แก่นค่างพลู. (2555, 68-74) พบว่า ชุดกิจกรรมด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.99/77.65 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Carisseco. (2007, abstract) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้และเจตคติของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้และเจตคติสูงกว่าก่อนการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถพิเศษจะเกิดการเรียนรู้ได้เมื่อมีสถานการณ์หรือโอกาสที่ท้าทายและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งชุดกิจกรรมจะทำให้เด็กมีความคิดที่หลากหลาย ความคิดยืดหยุ่นและท้าทายความสามารถของนักเรียนมากกว่าการเรียนการสอนตามบทเรียนปกติเป็นละคร/บทบาทสมมติด้วยตนเอง พบว่า คะแนนแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบละคร/บทบาทสมมติสูงกว่ากลุ่มที่รับการสอนแบบปกติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้วยตนเอง นักเรียนได้ประเมินตามสภาพจริง มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีการฝึกทักษะกระบวนการทำงานทางวิทยาศาสตร์ มี

การปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะใน การเรียนรู้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำความรู้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรม การเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สกลราชวิทยานุกูล ด้วยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้กับผู้ที่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ณ แหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อให้ได้แนวทางที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการดำเนินการวิจัย
6. ระยะเวลาในการวิจัย
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

ใช้การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) สัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลอง (Experiment Research) ซึ่งดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ตามแบบแผนการทดลอง One Group Pretest-Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2545: หน้า 60) ดังตาราง

ตาราง 6 แสดงรูปแบบการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design

การทดสอบก่อนทดลอง	รูปแบบการจัดการเรียนรู้	การทดสอบหลังทดลอง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

X หมายถึง การเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 667 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 คณิตศาสตร์ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2561 ที่เลือกเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล เป็นโรงเรียนที่มีการรับนักเรียนเข้าศึกษาโดยการสอบเข้า การสอบใช้ข้อสอบมาตรฐาน จากสำนักทดสอบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 การจัดนักเรียนเข้าเรียนในแต่ละห้องจะให้คะแนนที่นักเรียนสอบได้คะแนนนักเรียนตั้งแต่ห้องเรียนที่ 4 ถึงห้องเรียนที่ 10 ซึ่งนักเรียนที่เลือกเรียนเน้นวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผู้วิจัยเลือกนักเรียนกลุ่มที่เลือกเรียนสายนี้ เพราะผู้วิจัยสอนวิชาชีววิทยา จะสอนเฉพาะนักเรียนที่เลือกเรียนเน้นสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

2.3 นักเรียนห้องที่เลือกเป็นนักเรียนห้อง 4/6 เพราะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาจะต้องดูแลนักเรียนในทุกๆ ด้าน จึงรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี

2.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/6 เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีการคัดเลือกนักเรียนแบบคละอยู่แล้วจึงทำให้ระดับความพร้อม ความสามารถแต่ละคนใกล้เคียงกัน จึงเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือจัดกระทำและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือจัดกระทำ ได้แก่
 - 1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
 - 1.2 คู่มือครูสำหรับใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 แบบทดสอบจิตสาธารณะ

วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ
2. สัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน เกี่ยวกับจิตสาธารณะของ

นักเรียน

ระยะที่ 2 การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ประกอบด้วย

1. สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบทดสอบจิตสาธารณะของนักเรียน
 - 2.4 แบบประเมินการทำงานเป็นทีม

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

ระยะที่ 4 สรุปผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ชุด คือ ทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก 1 : 1 และ 1 : 10 เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ ด้านเนื้อหา
2. ปรับพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อความเหมาะสมของเนื้อหา
3. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับพัฒนาไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประสิทธิภาพด้าน เนื้อหาและโครงสร้างของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
4. ปรับพัฒนาเนื้อหาและโครงสร้างของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามโครงสร้างของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
6. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
7. กำหนดวิธีการดำเนินการทดลองตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
8. ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนกับกลุ่มตัวอย่าง
9. วิเคราะห์ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
10. สรุปผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การดำเนินการเพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การดำเนินการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านจิตสาธารณะ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัย โดยใช้วิธีวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะ
2. ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างแบบทดสอบจิตสาธารณะ
3. ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้สังเคราะห์เบื้องต้น พบว่าแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสังเคราะห์คุณลักษณะจิตสาธารณะ (Public Mind) ของนักเรียนมีองค์ประกอบเบื้องต้น ดังตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะเบื้องต้นของนักเรียน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น	การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น, ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม, การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น
ด้านการเสียสละเพื่อสังคม	การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา, การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม, การเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน, การรู้จักเป็นผู้ให้ผู้อื่นมากกว่าการเป็นผู้รับ, การเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่หรือคนที่อ่อนแอกว่า, การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม	ร่วมศึกษาปัญหา, วิเคราะห์ปัญหา, การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา, ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ, สร้างผลและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน จำนวน 3 คน คือ

1.1 นายยงค์ยุทธ เชื้อนรินทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียน
1.2 นายธีระพล บัวดี	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
1.3 นายสว่าง เหนือกลาง	รองผู้อำนวยการโรงเรียน

2. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
นักเรียน มาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

- 2.1 ว่าที่ พ.ต. ธงชัย ประวีณานนท์ หัวหน้างานกิจการนักเรียน
- 2.2 นางสาววาสนา มุ่งกันกลาง หัวหน้างานวิชาการ
- 2.3 ดร. สกลรัตน์ สวัสดิ์มูล หัวหน้างานยุวกาชาด
- 2.4 นายจิโรจน์ อณาชัย หัวหน้างานลูกเสือ
- 2.5 นางสาวนิศากร แก้วกิ่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์
- 2.6 นางไฉไลรัตน์ พรหมพิทักษ์กุล ครูผู้ทรงคุณค่า
- 2.7 นายบุญนาค คำมูลตรี หัวหน้าโครงการห้องเรียนสีเขียว

โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่มีส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป รายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ วันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์ สถานที่สัมภาษณ์ และผลงานที่ภาคภูมิใจของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิด สัมภาษณ์ในประเด็นหลัก คือ การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน และความคิดเห็นเพิ่มเติม
การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ เพื่อทำการวิจัยจากทางโรงเรียนถึงผู้ทรงคุณวุฒิ
2. นัดหมายวัน/เดือน /ปี/เวลา ในเข้าพบผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสัมภาษณ์
3. ส่งหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าอย่างน้อย 1

สัปดาห์

4. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมาย โดยใช้เครื่องมือในการบันทึกการสัมภาษณ์ เครื่องในการบันทึกเสียง

5. นำบทสัมภาษณ์มารวบรวมอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สรุปการพัฒนาจิตสาธารณะ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยว เรื่อง จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ข้อมูลปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการสัมภาษณ์และยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านจิตสาธารณะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านจิตสาธารณะ

ประเด็น	องค์ประกอบ
ด้าน จิต สาธารณะ	เป็นบุคคลที่เสียสละ ความตระหนัก ความอยากช่วยเหลือ ทำกิจกรรมเพื่อตนเอง หมู่คณะ สังคม ต้องพัฒนาตนเองก่อนเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดี จิตสำนึกที่ดี รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เสียสละและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความรู้สึกที่มองเห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีความต้องการอยากเข้าไปมีส่วนในการแก้ปัญหา
คุณลักษณะ จิตสาธารณะ	เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม เป็นคนที่มีจิตใจดีงาม เป็นผู้มีความสามารถ/กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ/มีความเชื่อมั่น เป็นผู้ที่อาสางาน แก้ปัญหาได้ดี ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือคนอื่น อยากให้บุคคลอื่นและสังคมมีความสุข เป็นบุคคลที่ทำให้องค์กรก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม พูดได้ดีมีสาระ/สื่อสารได้ดี จูงใจสมาชิกให้ปฏิบัติตามได้
ความสำคัญของ จิตสาธารณะ	เป็นการสร้างเยาวชนของชาติให้มีความเป็นตัวของตัวเอง ส่งเสริมให้รู้จักคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรัก มีความตระหนักรู้ รับผิดชอบต่อส่วนรวม การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ บ่งบอกถึงการมีจิตใจดี ส่งผลให้การเรียนดี มีสมาธิในการเรียน การทำงาน ไม่ฝักใฝ่ในสิ่งที่ชั่วร้ายสิ่งไม่ดี จึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลได้ดี การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะพัฒนาประเทศให้มั่นคง
รูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อ พัฒนา จิตสาธารณะ	1. การพัฒนาตนเอง พัฒนาการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาสังคม โดยการสื่อความ ด้วยการพูดและทำให้ดูเป็นตัวอย่าง 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการที่ถูกต้องที่เป็นรูปธรรมให้รู้ตนเอง ให้รักตนเอง รักเพื่อนๆ รักผู้มีพระคุณรวมถึงครูครูปาจารย์ รักโรงเรียน 3. ให้มีการจัดกิจกรรมปฏิบัติควบคู่กับการเรียนทฤษฎี 4. มีการติดตามประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะ 5. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะ ให้มีการจัดเป็นรายวิชาเรียนในหลักสูตรการศึกษา 6. การพัฒนานักเรียน ดูจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และแก้ไขร่วมกัน
ลักษณะกิจกรรม เพื่อพัฒนาจิต สาธารณะ	1. ขึ้นสร้างแรงจูงใจ ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการมีจิตสาธารณะ 2. ขึ้นพัฒนาการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ 3. ขึ้นปลูกฝัง เป็นการสร้างความยั่งยืน โดยการพัฒนาต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 ประมวลสรุปสาระที่ได้จากการศึกษา สรุปเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยจิตสาธารณะ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
2. ตัวแปรตาม คือ จิตสาธารณะของนักเรียน ประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละเพื่อสังคม การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

ระยะที่ 2 การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 4 สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน การดำเนินการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ดังนี้

1. นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากำหนดกรอบในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน
2. ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้วิเคราะห์ไว้ กำหนดองค์ประกอบ และรายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ให้ชัดเจน และเข้าใจง่าย
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากมากำหนด องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้
 - 3.1 ชื่อชุดกิจกรรม
 - 3.2 วัตถุประสงค์การเรียนรู้
 - 3.3 แบบทดสอบก่อนเรียน
 - 3.4 คำชี้แจงในการทำกิจกรรม
 - 3.5 ใบความรู้
 - 3.6 แบบบันทึกผลการทำกิจกรรม
 - 3.7 แบบทดสอบหลังเรียน
 - 3.8 แบบเฉลยแบบทดสอบ
4. นำแนวคิดที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากำหนดแนวทางของเนื้อหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ แบบสร้างความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการ เรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ การสอนแบบร่วมมือ นำข้อสรุปมากำหนดเป็นเนื้อหา ประกอบด้วย 11 กิจกรรม ดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ กิจกรรมที่นักเรียนแต่ละคนทำความเข้าใจ วิเคราะห์นิสัย ความต้องการของตนเอง ความสามารถพื้นฐานที่ตนเองมี
- 4.2 ตรวจสอบความสามารถพิเศษ คือ การทำแบบวัดความสามารถตามระดับพื้นฐานของตนเอง หลังจากนั้นจึงตรวจตนเองว่ามี ความสามารถด้านใดบ้าง นำข้อมูลที่ได้จากการทำแบบวัดมาตรวจสอบเทียบเคียงกับสิ่งที่นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง
- 4.3 จิตสาธารณะ คือ คือ ศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน ทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจจิตสาธารณะ
- 4.4 กระบวนการกลุ่ม คือ การทำกิจกรรมเป็นระบบทีม การทำกิจกรรมต่อฝึกคิดแบบองค์รวมอย่างครบวงจร ทำงานด้วยความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ไม่ติดตำรา ใช้หลักการแก้ปัญหาด้วยความเรียบง่าย ตามสภาพที่มีและรู้จักการประยุกต์ใช้สิ่งที่มี
- 4.5 ชุมชนตนเอง คือ การรวบรวมข้อมูล สภาพที่เป็นอยู่ตามสภาพแวดล้อมของสังคมทั้งทางด้านดีและไม่ดี เลือกสิ่งที่จะนำมาทำกิจกรรมด้วยความเรียบง่าย ประหยัด สามารถทำได้เอง รวมทั้งการดัดแปลง ปรับปรุง การแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งทุกคนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ จึงต้องฝึกการเป็นคนใจกว้างขวาง หนักแน่น รับฟังความคิดเห็น แม้แต่การวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีสติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ
- 4.6 การสังเคราะห์งาน คือ การนำข้อมูลต่างๆ สิ่งที่สำคัญปรับใช้เพื่อทำกิจกรรม ต้องไม่แปลกแยกจากสิ่งแวดล้อมในเรื่องธรรมชาติและกฎของธรรมชาติ ทุกคนต้องตระหนักด้วยจิตสำนึก เห็นคุณค่าและประโยชน์ส่วนรวม สิ่งสำคัญต้องรู้จัก “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นผลกำไรที่ทำให้มีความสุข
- 4.7 การวางแผน คือ การกำหนดปัญหาที่ได้รวบรวมข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนตามสมรรถนะที่ทำได้ พอดี เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่จนสำเร็จ ด้วยความซื่อสัตย์ บริสุทธิ์ใจ ทำให้เกิดประโยชน์ได้
- 4.8 การเขียนปฏิทินปฏิบัติงาน คือ การทำงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงเป้าหมายด้วยความมุ่งมั่น ชยันและอดทน ทำงานร่วมกับทีมงาน โดยยึดหลักการรับรู้ปัญหาและวิธีแก้ปัญหา ทำงานด้วยความรักที่จะลงมือทำ แก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาต่างๆ ไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน
- 4.9 การประเมินผลงาน คือ การตรวจสอบผลการทำกิจกรรม ทั้งในระหว่างการทำและหลังจากทำกิจกรรมเสร็จว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ พร้อมทั้งปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- 4.10 กิจกรรมสู่ชุมชน คือ การนำความรู้ความสามารถปรับมาใช้ในการพัฒนางานตามประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองตามสภาพที่พบและมีข้อมูลชัดเจน
- 4.11 การสะท้อนความคิด คือ การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน หลังจากได้เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมตามขั้นตอน ผลงานที่เกิดจากการทำกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนด

5. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหาและโครงสร้าง ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง ในด้าน

- ความตรงในด้านโครงสร้าง (Construct Validity)
- ด้านเนื้อหา (Content) พิจารณาความครอบคลุมและความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)
- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ
- ตรวจสอบด้านภาษา (Wording) พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนและความถูกต้องในการใช้ภาษา
- ความเหมาะสมในเรื่องเวลา (Timing) ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6. นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. รศ.ดร. เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ
2. รศ.ดร. วาโร เฟิงส์วีสต์
3. ผศ.ดร. ชาตรี เกิดธรรม
4. ผศ.ดร. อัมรา เขียวรักษา
5. ผศ.ดร. วิชาญ เลิศลพ

โดยผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แต่ระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีความ สอดคล้อง/ชัดเจน/ถูกต้อง/เหมาะสม ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความ สอดคล้อง/ชัดเจน/ถูกต้อง/เหมาะสม ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความ สอดคล้อง/ชัดเจน/ถูกต้อง/เหมาะสม ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความ สอดคล้อง/ชัดเจน/ถูกต้อง/เหมาะสม ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความ สอดคล้อง/ชัดเจน/ถูกต้อง/เหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

7. นำค่าการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะ มาหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินในแต่ละประเด็นของรูปแบบการพัฒนา มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าการประเมินมีความเห็นว่าเป็นรูปแบบการพัฒนา มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้ามีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.50 จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ในครั้งนี้มีผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาอยู่ระหว่าง 4.50 – 4.70 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC)

8. ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอ ได้แก่ รายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครื่องที่ใช้รวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย

- การสร้างแบบทดสอบจิตสาธาธารณะ ดำเนินการ ดังนี้

1. ใช้ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 3 มาสร้างรูปแบบทดสอบจิตสาธาธารณะ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตามองค์ประกอบจิตสาธาธารณะ ประกอบด้วย

1.1 การช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วย การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

1.2 การเสียสละเพื่อสังคม ประกอบด้วย การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์และเวลา การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การรู้จักเป็นผู้ให้ผู้อื่นมากกว่าการเป็นผู้รับ การเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือคนที่อ่อนแอกว่า การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

1.3 การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ประกอบด้วย การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาสังคม ความตั้งใจที่จะทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่วนรวมอย่างต่อเนื่องโดยการศึกษาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สรุปผลและประเมินผล

2. สร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก โดยออกข้อสอบด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 25 ข้อ การเสียสละเพื่อสังคม จำนวน 20 ข้อ การมุ่งมั่นพัฒนาสังคม จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งหมด 60 ข้อ

3. นำแบบทดสอบจิตสาธาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนน แล้วนำผลคะแนนมาหาค่า IOC (Index of consistency) (วารุ เฟิงส์วีสต์, 2557: หน้า 88) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการ

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการ

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการ

4. นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความสอดคล้อง 0.83 – 1.00 พิจารณาผลการคำนวณค่า IOC เพื่อเลือกแบบทดสอบจิตสาธาธารณะเป็นรายชื่อ

5. พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบจิตสาธาธารณะของนักเรียนให้เหมาะสม

6. นำแบบทดสอบจิตสาธาณณะไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

6.1 แบบเดี่ยว ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน กลุ่มละ 1 คน เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบจิตสาธาณณะของนักเรียน ก่อนนำไปทดลองใช้ในกลุ่มเล็ก

6.2 แบบกลุ่มเล็ก ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 9 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน กลุ่มละ 3 คน เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบจิตสาธาณณะของนักเรียน ก่อนนำไปทดลองใช้ภาคสนาม

6.3 แบบกลุ่มใหญ่ ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 30 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน โดยนักเรียนไม่ใช่ นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มแบบเดี่ยวและกลุ่มเล็ก เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบจิตสาธาณณะของนักเรียน ก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

7. นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบแล้วมาตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน และถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกตามที่กำหนด ให้ค่าคะแนนเป็น 0 คะแนน

8. นำผลคะแนนมาวิเคราะห์แบบทดสอบจิตสาธาณณะของนักเรียนเพื่อหาค่าความยาก (p) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2556, หน้า 98) มีระหว่าง 0.20 - 0.80 และอำนาจจำแนก (r) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2556, หน้า 106) มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

9. นำแบบทดสอบจิตสาธาณณะของนักเรียน ที่เลือกไว้ 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจิตสาธาณณะ (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์ของ Cronbach (KR-20) โดยวิธีหาค่า KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 (วาโร เฟิงส์วัตต์, 2557: หน้า 91)

10. นำแบบทดสอบจิตสาธาณณะ มาปรับปรุงแก้ไขให้สามารถใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 40 ข้อ แล้วพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ควบคู่กับกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธาณณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธาณณะ ดำเนินการ ดังนี้

1. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธาณณะ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 แบบเดี่ยว ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธาณณะ ก่อนนำไปทดลองใช้ในกลุ่มเล็ก

1.2 แบบกลุ่มเล็ก ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 10 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ก่อนนำไปทดลองใช้ภาคสนาม

1.3 แบบกลุ่มใหญ่ ใช้ทดลองกับนักเรียน จำนวน 30 คน โดยเลือกนักเรียนจากนักเรียนกลุ่มเก่ง กลาง อ่อน โดยนักเรียนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มแบบเดี่ยวและกลุ่มเล็ก เข้ามารับการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

2. นำผลจากการทำกิจกรรมเรียนรู้ตามที่ใช้ในการวิจัยมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับระดับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลการวิจัย

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 7 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ โดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ มีการดำเนินการ ดังนี้ ช่วงก่อนปฏิบัติการ เป็นการพบปะกับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรม ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยด้วยความสมัครใจ และดำเนินการวัดความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) ทดสอบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 แบบวัดความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน)

1.2 แบบทดสอบจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ช่วงปฏิบัติการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น และวิเคราะห์ผลหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตรคำนวณหา E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2540, หน้า 211) โดย

E_1 คือ คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินในการร่วมกิจกรรม

E_2 คือ คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการพัฒนา (วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2546, หน้า 42 - 46)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินการพัฒนาจิตสาธารณะก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

เนื้อที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน เป็นเนื้อหาด้านการวิเคราะห์ตนเอง ตรวจสอบความสามารถพิเศษ จิตสาธารณะ กระบวนการกลุ่ม ชุมชนตนเอง การสังเคราะห์งาน การวางแผน การเขียนปฏิทินปฏิบัติงาน การประเมินผลงาน กิจกรรมสู่

ชุมชน และการสะท้อนความคิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ที่สร้างขึ้นไว้ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 38 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนทำการทดลองผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัยให้กับนักเรียน พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. นำแบบทดสอบจิตสาธารณะ ที่สร้างขึ้นไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ดำเนินการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการที่กำหนดไว้ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ดังนี้

3.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 5 จัดในคาบเรียนปกติตามตารางสอนรวมเป็น 10 ชั่วโมง

3.2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 – 9 จัดกิจกรรม ณ แหล่งเรียนรู้จำนวน 2 วัน รวมเป็น 14 ชั่วโมง

3.3 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 นักเรียนทำกิจกรรมในชุมชนเวลาขึ้นอยู่กับลักษณะงาน และ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 11 ให้นักเรียนสะท้อนความคิดได้อย่างอิสระ วันที่ทำแบบทดสอบก่อน – หลังเรียน ไม่นับชั่วโมง รวมชั่วโมงการทำกิจกรรมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนทุกกิจกรรม

4. หลังดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบจิตสาธารณะ แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากการดำเนินกิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สรุปดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของการใช้
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	1. ทดสอบก่อนเรียน 2. ดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ 3. หลังการดำเนินการทดลองสิ้นสุด ทดสอบหลังเรียน - สังเกตทำกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ - การสะท้อนความคิด	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 38 คน	1.ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ 2.แบบทดสอบเรื่อง จิตสาธารณะ 3.แบบประเมินการทำกิจกรรมรวบรวมข้อมูลโดยใช้คำร้อยละ , ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	-ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ และ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการนำไปใช้จริงมีการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะมากขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียน ทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามปกติ 5 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 – 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ณ แหล่งเรียนในท้องถิ่น 4 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 – 9 และกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการนำไปใช้ประโยชน์ในชุมชน 2 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 – 11 และมีการทดสอบก่อน – หลังเรียน รวมเวลาทำกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่ากับ 80/80

2. เปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ระหว่างการทดสอบก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ โดยใช้ t-test ชนิด Independent samples

ระยะที่ 4 การสรุปผลสร้างรูปแบบการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการวิจัยและพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ เป็นขั้นที่ดำเนินการหลังเสร็จสิ้นการทดลอง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผลโดยค่าสถิติการวิจัยที่กำหนด แปลผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยและพัฒนา

ขั้นตอนที่ 9 พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) เป็นการเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการ จากสูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 40)

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรของ บุญชม ศรีสะอาด (2547 : 56)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

1.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นสูตรที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนสอนและหลังสอน โดยคำนวณจากสูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2547 : 86)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{(N - 1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลองแต่ละคน
	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มทดลอง
	$\sum (X - \bar{X})^2$	แทน	ผลรวมของค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละคนจากค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มทดลอง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทำแบบทดสอบจิตสภาวะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples) จากสูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2547 : 228)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}} \quad df = N - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	N	แทน	จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบทดสอบจิตสภาวะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.3.1.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ (IOC) ใช้สูตรของคณิงค์กดี คำแถม (2527 : 47-50)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้
(ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา)

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็น

3.1.2. หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบจิต
สาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คำนวณจากสูตรของ บุญชม ศรีสะอาด (2547
: 155) ดังนี้

3.1.2.1. สูตรคำนวณหาค่าความยากง่าย

$$P = \frac{R_U + R_L}{N}$$

เมื่อ P แทน ระดับความยาก
 R_U แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_L แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
N แทน จำนวนคนทั้งในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.1.2.2. สูตรคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก

$$r = \frac{R_U - R_L}{n/2}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 R_U แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_L แทน จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
n แทน จำนวนคนทั้งในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3.1.3 ความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งการดำเนินการหา
ความเชื่อมั่นคำนวณจากสูตรโลเวท (Lovtt Method) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545, หน้า 96) ดังนี้

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x_i - \sum x_i^2}{(k-1) \sum (x_i - c)^2}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
k แทน จำนวนข้อสอบ
 x_i แทน คะแนนของแต่ละคน
c แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ

โดยกำหนดค่า E_1 (ประสิทธิภาพกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ได้กำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่ากับ 80/80 และหาประสิทธิภาพโดยวิธีของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2547 : 494) ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตรที่ 1 } E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนนักเรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
 A แทน คะแนนเต็มของแบบวัด
 N แทน จำนวนผู้เรียน

$$\text{สูตรที่ 2 } E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด
 $\sum F$ แทน คะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนผู้เรียน

5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบจิตสาธารณะ ก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ โดยทดสอบค่าที (t - test) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

จากขั้นตอนการพัฒนาและการประเมินผล เป็นการประเมินและปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สรุปเป็นขั้นตอน ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
1. เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพ ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ จิตสาธารณะ	- คະແນນັກຮຽນ ທີ່ໄດ້ຈາກການວັດ ຮ່ວງາງຮຽນ - ຄະແນນຮວມຂອງ ຜລັດຜົນຫຼັງຮຽນ	- ນັກຮຽນກຸ່ມ ຕ່ວຍ່າງ ສິ້ນ ມັດຍມສິດສາປີທີ່ 4	- ວິເຄຣາະຫໍ່ຄ່າ E_1/E_2 ຕາມເຄຣນທໍ່ 80/80	- ສຸດທິຈິດຮຽນ ຮຽນຮຽນ ຈິດສາຮາຣາຣະ ປຣະສິທິຮາຣາຣະ ຕາມເຄຣນທໍ່ 80/80
2. ເປຣຽບເທຽບ ຜລັດຜົນ ແບບທດສອບ ຈິດສາຮາຣາຣະ	- ທດສອບຈາກ ແບບທດສອບຈິດ ສາຮາຣາຣະກ່ອນ ກັບໃຊ້ສຸດທິຈິດຮຽນ ຮຽນຮຽນ	ນັກຮຽນສິ້ນ ມັດຍມສິດສາປີທີ່ 4 ການຮຽນທີ່ 1 ປີ ການສິດສາ 2561 ຈຳນວນ 38 ຄນ	ແບບທດສອບ -ໃຊ້ຄ່າເຄຣນສ່ວນ ເປຣຽບເທຽບມາຕຣຽນ/ ຄ່າທີ່ແບບມໍ່ອິສຣະ	ຜລັດຜົນພັດທະນາ ຄຸນລັດສິດສາຮາຣາຣະ ຈິດສາຮາຣາຣະ ກ່ອນແລະຫຼັງຮຽນ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมเรียนรู้จิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

4. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ระหว่างหลังการใช้กับก่อนใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีมาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80

4. จิตสาธารณะนักเรียนระดับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ของนักเรียนแตกต่างจากก่อนใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการวิจัยที่กำหนดเป็นระยะการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล

2. ผลการสรุปการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังใช้กับก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความชัดเจนและเกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- O₁ แทน การทดสอบจิตสาธารณะก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- X แทน จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ
- O₂ แทน การทดสอบจิตสาธารณะหลังใช้ชุดกิจกรรมจิตสาธารณะ
- T แทน ค่าที (T-dependent Samples) ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน
- * แทน นัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลนครวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตรคำนวณหาค่า E_1/E_2 โดย E_1 คือ คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการเรียนรู้ โดยการใช้ชุดการเรียนรู้จิตสาธารณะ และ E_2 คือ คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ช่วงหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ดังตาราง 16 และ 19

ตาราง 11 แสดงคะแนนของการทำกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

เลขที่	กิจกรรมที่									รวม 100 คะแนน
	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (15)	8 (10)	9 (10)	10 (15)	
1	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
2	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
3	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
4	8	8	8	8	8	15	8	8	14	85.00
5	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
6	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
7	9	8	8	8	8	13	8	8	13	83.00
8	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
9	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
10	9	8	8	8	8	14	8	8	14	85.00
11	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
12	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
13	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
14	8	9	9	9	9	13	9	9	14	89.00
15	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
16	9	8	8	8	8	14	8	8	15	86.00
17	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
18	8	8	8	8	8	13	8	8	14	83.00
19	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
20	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
21	8	8	8	8	8	14	8	8	14	85.00
22	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
23	9	9	9	9	9	15	9	9	14	91.00
24	8	8	8	8	8	13	8	8	13	84.00
25	8	8	8	8	8	15	8	8	14	89.00
26	8	8	8	8	8	14	8	8	14	90.00
27	9	9	9	9	9	14	9	9	13	86.00
28	8	8	8	8	8	14	8	8	14	89.00
29	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00

ตาราง 11 (ต่อ) แสดงคะแนนของการทำกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

เลขที่	กิจกรรมที่									รวม
	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (15)	8 (10)	9 (10)	10 (15)	100 คะแนน
30	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
31	8	8	8	8	8	15	8	8	14	85.00
32	8	8	8	8	8	14	8	8	13	83.00
33	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
34	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
35	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
36	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
37	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
38	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
รวม	322	325	325	325	325	528	325	325	525	3325
เฉลี่ย	8.47	8.55	8.55	8.55	8.55	13.89	8.55	8.55	13.82	87.5
ร้อยละ	84.74	85.53	85.53	85.53	85.53	92.63	85.53	85.53	92.11	86.96

จากตาราง 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละกิจกรรม คือ กิจกรรม ที่ 2 เท่ากับ 8.47 คิดเป็นร้อยละ 84.74 กิจกรรมที่ 3 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 4 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 5 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 6 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 7 เท่ากับ 13.89 คิดเป็นร้อยละ 92.63 กิจกรรมที่ 8 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 9 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 10 เท่ากับ 13.82 คิดเป็นร้อยละ 92.11 ค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 87.5 คิดเป็นร้อยละ 86.96

ตาราง 12 แสดงคะแนนเฉลี่ยของทำแบบทดสอบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลนครวิทยานุกูล ก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมเรียนรู้
จิตสาธารณะ (n = 38)

คนที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ		ผลต่าง <i>D</i>	(ผลต่าง) ² <i>D</i> ²
	ก่อนใช้ชุดกิจกรรม	หลังใช้ชุดกิจกรรม		
1	17	30	13	169
2	19	33	14	196
3	18	31	13	169
4	13	32	19	361
5	15	32	17	289
6	12	33	21	441
7	14	30	16	256
8	16	32	16	256
9	15	34	19	361
10	12	31	19	361
11	19	35	16	256
12	12	32	20	400
13	12	34	22	484
14	16	33	17	289
15	18	34	16	256
16	15	33	18	324
17	16	33	17	289
18	14	32	18	324
19	21	35	14	196
20	16	32	16	256
21	17	32	15	225
22	19	33	14	196
23	18	33	15	225
24	13	34	21	441
25	15	31	16	256
26	12	34	22	484
27	14	31	17	289
28	16	33	17	289

ตาราง 12 (ต่อ) แสดงคะแนนเฉลี่ยของทำแบบทดสอบจิตสธารณะของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลนครวิทยานุกูล ก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรม
เรียนรู้จิตสธารณะ (n = 38)

คนที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ		ผลต่าง D	ผลต่าง D²
	ก่อนปฏิบัติการ	หลังปฏิบัติการ		
29	15	31	16	256
30	12	34	22	484
31	18	34	16	256
32	13	33	20	400
33	22	34	12	144
34	19	34	14	196
35	22	36	14	196
36	19	31	12	144
37	13	34	21	441
38	17	33	16	256
$\sum X$	604	1245	641	11,135
\bar{X}	15.89	32.76	16.87	278.38
ร้อยละ	39.74	81.91	42.18	
S.D.	2.89	1.40		

จากตาราง 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบจิตสธารณะ
ก่อนเรียน เท่ากับ 15.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.89 หลังเรียน เท่ากับ 32.76 ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 1.40 คะแนนหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสธารณะคิดเป็นร้อยละ 81.91

ตาราง 13 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

รายการ	ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนา				
	n	$\sum X$	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
คะแนนระหว่างปฏิบัติกิจกรรม 2-10 (E ₁)	38	3325	87.5	3.27	86.96
คะแนนจากการทดสอบหลังปฏิบัติการ (E ₂)	38	1245	32.75	1.40	81.91

ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนา = 86.96./81.91

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t_{0.05,37})

จากตาราง 13 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพที่ 86.96 /81.91 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ระหว่างก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ โดยการทดสอบค่าที่ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples) ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล กลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังใช้รูปแบบการพัฒนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การใช้ชุดกิจกรรม	n	\bar{X}	S.D.	t	sig
ก่อน	38	15.89	2.89	36.97 *	0.000
หลัง	38	32.76			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t_{0.05,37})

จากตาราง 14 พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนรู้ เท่ากับ 15.89 ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนรู้ เท่ากับ 32.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 2.89 เมื่อตรวจสอบค่าทางสถิติได้ ค่า t-test เท่ากับ 36.97 แสดงว่า หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ผู้วิจัยนำเสนอผลสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. คำถามของการวิจัย
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามการวิจัย มีดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปี การศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีลักษณะเป็นอย่างไรและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 หรือไม่อย่างไร
2. การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะแตกต่างจาก ก่อนใช้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีประสิทธิภาพที่ 86.96 /81.91 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ระหว่างหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล มีมาตรฐานตามเกณฑ์ 80/80
6. จิตสาธารณะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนต่างจากก่อนใช้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพที่ 86.96 /81.91 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังกับก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนรู้ เท่ากับ 15.89 ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนรู้ เท่ากับ 32.76 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลอง เท่ากับ 2.89 เมื่อตรวจสอบค่าทางสถิติได้ ค่า t-test เท่ากับ 36.97 แสดงว่า หลังทำกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ อภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

เนื่องจากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะไว้เป็นชุดกิจกรรมตามหลักการพัฒนาจากตนเองสู่ชุมชน ซึ่งการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะได้แนวคิดจากผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเป็นระบบตามกรอบคำถามการวิจัย มีการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ได้กำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมกรณี จิตสาธารณะ (ชาย โพธิสตา และคณะ (2540, หน้า 14), หลีกๆ สมพงษ์ สีหะพล (2542, หน้า 15-16), บุญทัน ภูบาล, (2549 , หน้า 21), กรมวิชาการ (2542, หน้า 70), ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2547, หน้า 3), เจษฎา หนูรุ่ง (2551, หน้า 4), รัตนา ตั้งอมร (อ้างถึงใน อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2552, หน้า 15)) สรุปผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะออกมาได้ 3 ด้าน และตัวชี้วัดแต่ละด้าน คือ คุณลักษณะด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น, ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม, การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น , คุณลักษณะด้านการเสียสละเพื่อสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ การสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา, การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม, การเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน, การรู้จักเป็นผู้ให้ผู้อื่นมากกว่าการเป็นผู้รับ, การเสียสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่หรือคนที่อ่อนแอกว่า, การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และ คุณลักษณะด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัด คือ ร่วมศึกษาปัญหา, วิเคราะห์ปัญหา, การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา, ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ, สรุปผลและประเมินผล

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานี้มีกรอบแนวคิดที่มุ่งหวังให้สามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้มากขึ้น สอดคล้องกับ Keeves (1997: PP 386 – 387 อ้างถึงใน ทิศนา แคมณี, 2545 : หน้า 218) สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งนี้จะต้องมีตัวแปรผันครบแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกัน และความสัมพันธ์เหล่านั้นสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างชุดการเรียนรู้ขึ้นโดยมีข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ดังนั้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบ

เอกสารที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์องค์ประกอบด้านจิตสาธารณะก่อนว่าเมืองค์ประกอบใดบ้าง มีตัว
 ปังข้ออะไรบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งแต่ละกิจกรรมเน้นให้นักเรียนทำ
 กิจกรรมครบทุกขั้นตอนตามที่กำหนดให้จะส่งผลให้นักเรียนพัฒนาตนได้ตามลำดับ สอดคล้องกับ
 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช
 2545 หมวดที่ 1 บททั่วไปที่กล่าวว่าด้วยความมุ่งหมายและหลักการ มาตราที่ 7 แสดง
 เจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนโดยระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หน้า 116 ว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึก ที่
 ถูกต้องเกี่ยวกับการรู้รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งอนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้
 ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่
 12 หลักสำคัญของแผนพัฒนา ข้อ 2 ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิต
 และสภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ
 มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคอนทุก
 ช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้
 ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ
 และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และหลักสำคัญ ข้อ 4 ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึง
 ปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการ
 พัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความ
 เหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 ตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและ จิตใจที่สมบูรณ์
 มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็น
 พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก สำนักนายกรัฐมนตรี (2559, หน้า 4 - 5) และ
 จุดเน้นของกระทรวงศึกษาในการพัฒนาเยาวชนสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เหมาะสมชัดเจนที่มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็น
 กำลังสำคัญของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ
 เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การ
 อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามในสังคมและอยู่
 ร่วมกันมีความสุขอย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการ (2551. หน้า 2 – 3)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
 จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมา มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมภณี
 (2545 : หน้า 218) และสมิท และคนอื่นๆ (Smith and Other, 1980 : PP 6-8) กล่าวว่า คำ
 โครงของเรื่องที่ต้องการศึกษากำหนดให้เห็นถึงความคิด องค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน
 เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิด และปรากฏการณ์ต่างๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจง่ายและดี
 ยิ่งขึ้น ซึ่งการกำหนดเรื่องราวและกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะมีความสัมพันธ์
 กัน เป็นส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน สอดคล้องกับ อนุชาติ พวงสำลี และ

วีรบุรุษ วิสารทสกุล (2540, หน้า 42-44) กล่าวว่า คุณลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้ และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็นถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง พร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ การทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อสาระจำนวนมาก ทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทางสังคม ยุทธนา วรณปิตกุล (2542, หน้า 181-183) กล่าวว่า การทุ่มเทและอุทิศตน จะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคลไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคมด้วย เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ต้องคิดถึงการทำกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น (Joyce and Weil (1996 : PP 11-12), พูลสุข หิงคานนท์ (2540 : หน้า 18-19) และ สมบูรณ์ ศิริสรธร (2547 : หน้า 14-15)) สรุปได้ว่า การพัฒนาไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ทางด้านใด ล้วนมีประโยชน์แต่จะมีมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของการศึกษาและวิธีการนำไปใช้ ซึ่งจะต้องใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องเป็นไปตามหลักเหตุผลและข้อสมมติฐานเบื้องต้นในการศึกษา

กิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาของแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรุษ วิสารทสกุล (2540, หน้า 42-44), ยุทธนา วรณปิตกุล (2542, หน้า 181-183), วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544, หน้า 71), ไชยา ยิ้มวิไล (2550, หน้า 15) ซึ่งสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่แสดงถึงบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ คือ มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน, สำนึกถึงพลังของตนเอง, ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี, การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน, การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร, การทุ่มเทและอุทิศตน, เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล, คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม, ความเชื่อใจ, ความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของ Sergivanni (1989 ; อ้างถึงใน ปิยะนารถ บุญมีพิพิธ, 2545, หน้า 34), Yukl (1989 ; อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2545, หน้า 150), Blake & Mouton (1964 ; อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2544, หน้า 78) และ Halpin (1966 ; อ้างถึงใน ดำรงค์ศักดิ์ คำริห์, 2545, หน้า 22) สรุปได้ว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม เป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีกระบวนการทำงาน ดังนี้ 1. มีความพยายามโน้มน้าวให้สมาชิกปฏิบัติงาน 2. มีความมั่นใจในการทำงานของตนเอง เปิดโอกาสให้ทีมงานทำงานโดยอิสระเต็มตามศักยภาพ 3. มีหลักในการกิจกรรมตามโครงการ 4. การมอบหมายงาน 5. การจัดการความขัดแย้งและสร้างทีมงาน 6. มุ่งมั่นทำงานเป็นกลุ่ม 7. สร้างกระบวนการกลุ่มพัฒนาทีมงานให้ดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น การที่นักเรียนมีความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานกลุ่มส่งผลให้เกิดการพัฒนาการกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักทฤษฎี หลักการ และข้อเท็จจริง สังเคราะห์องค์ประกอบทั้งด้านจิตสาธารณะ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล หลังกับก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการที่นักเรียนมีการพัฒนาจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมจากการวิเคราะห์และการตรวจสอบตนเองให้นักเรียนทำ เพื่อเป็นการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงมากขึ้นอย่างมีหลักการที่ถูกต้องตามวิชาการ โดยการใช้แบบตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) ของสำนักทดสอบอัจฉริยภาพเอเชียแปซิฟิก อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (2548, หน้า 37 - 46) ได้พัฒนาแบบตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) ขึ้นมาเพื่อใช้ในการตรวจเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ ผู้วิจัยจึงขออนุญาตเพื่อนำแบบตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) มาใช้ตรวจสอบความสามารถของนักเรียนแต่ละคนก่อน เพื่อให้นักเรียนรู้จักและยอมรับตนเอง ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาจิตสาธารณะตนเองหลังใช้สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ปิ่นพร ศรีปลั่ง, (2559, หน้า 208) พบว่า กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ที่ออกแบบโดยใช้วิธีสอนแบบการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ดี หลังการทดลองนักศึกษา คณะครุศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องงานวิจัยของ พิริยา นิลมาตย์, (2550, หน้า 74-75) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเทวี พฤติกรรมการสอนของครู คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ความฉลาดทางอารมณ์ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ฉวีวรรณ ศิริวงศ์, (2553, หน้า 91 - 95) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะมีดังนี้ การคล้อยตามผู้อื่น การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การอบรมแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับนักเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแบบ สุวรรณ ปูนอ่อน, พระ, (2555. , หน้า 118) พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ประสบการณ์ทางสังคม การสนับสนุนจากครอบครัว การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ การสนับสนุนจากครูและเพื่อน เจตคติต่อการมีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบ และเหตุผลเชิงจริยธรรม และเกียรติศักดิ์ แสงอรุณ, (2551, หน้า ง) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ คือ ครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤติ ตนเอง รวมทั้งบทบาทของสถาบันต่างๆ ทางสังคม

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการกำหนดลำดับขั้นของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่จัดไว้ให้ โดยกำหนดจากกิจกรรมที่ง่าย ๆ เป็นกิจกรรมที่ศึกษาตนเองก่อน ตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) ของแต่ละคน ทำกิจกรรมเพื่อทำความเข้าใจ เรื่อง จิตสาธารณะ การทำงานกลุ่ม การศึกษาชุมชนของตนเอง การวิเคราะห์สภาพของชุมชน การเลือกกิจกรรมเพื่อวางแผนการทำกิจกรรมสู่ชุมชน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ได้กำหนด

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ง่าย ๆ สู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น แต่เป็นการกำหนดขอบเขตให้ศึกษา สิ่งใกล้ตัวมากที่สุดจึงเป็นกิจกรรมที่ไม่ยาก นักเรียนสามารถดำเนินการได้ เมื่อนักเรียนทำ กิจกรรมได้มีการวัดประเมินผลก่อนทำกิจกรรมกับหลังทำกิจกรรม จึงส่งผลให้นักเรียนเกิด การพัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยนักการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ นุสรรา จินเดทวา. (2556, บทคัดย่อ) ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556, บทคัดย่อ) อารชีมาต เหมจำ. (2556, บทคัดย่อ) ปฐมาพร ทาระเวท. (2555, บทคัดย่อ) อนุสรรา เฉลิมศรี. (2555, บทคัดย่อ) อำไพ แก่นค้ำพล. (2555, 68-74) Cariseco. (2007, abstract) ที่สามารถสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ได้รับ ความสนใจอย่างกว้างขวางจากครูผู้สอน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะด้วยตนเอง นักเรียนได้ประเมินตาม สภาพจริง มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน นักเรียนด้วยกัน มีการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการปลูกฝังคุณธรรม ความมี วินัย ความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาให้นักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ดีขึ้น นั้นการสร้างแล พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้นำความรู้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างและ พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบของการพัฒนาโดยเทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็น สำคัญ มีการเรียนรู้กับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ณ แหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อให้ได้แนวทางที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาทำกิจกรรมสู่ชุมชน จึง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพดังที่กล่าวมา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สกลราชวิทยานุกูล โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้คาบกิจกรรมชุมชน 1 ภาคเรียน
เนื่องกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 1.2 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ณ แหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร ต้องใช้เวลา
ประมาณ 2 วัน จึงต้องเลือกใช้ช่วงหลังสอบ
- 1.3 การประเมินผลการทำกิจกรรม มีการประเมินระหว่างเรียนเชิงปฏิบัติ เป็น
การประเมินตามสภาพจริง ประเมินผลเพื่อติดตามหลังจากทำกิจกรรมเสร็จสิ้นลงอีกระยะหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการจัดกิจกรรมเรียนรู้บูรณาการธรรมชาติวิทยาศาสตร์กับศาสตร์พระราชาศาสตร์
- 2.2 การพัฒนาจิตสาธารณะโดยการสร้างเครือข่ายพืชน้ำนึ่งร่วมสืบสาน ต่อยอดพัฒนาตามรอยศาสตร์พระราชาศาสตร์
- 2.3 การพัฒนากิจกรรมบูรณาการแทรกหลักสูตรเพื่อกระตุ้นการสร้างจิตสาธารณะสำหรับนักเรียน

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะนำไปเพื่อปรับใช้ เพื่อการส่งเสริม พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ในโรงเรียนโดยการปรับกิจกรรมชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับวัยของนักเรียน สภาพของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น

1.1 การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เลือกเรียนเน้นทางด้านภาษา ลักษณะโดยทั่วไปของนักเรียนกลุ่มนี้มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ไม่เด่นชัดนักแต่ความถนัดทางด้านภาษา ศิลปะ และสังคมสัมพันธ์ค่อนข้างเด่น เมื่อต้องการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะไปใช้ก็สมควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสม เช่น เน้นการใช้ภาษา ภาพสื่อสัมพันธ์ กิจกรรมการเรียนรู้จากการใช้วีดิทัศน์ ลดกระบวนการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการเขียนแผนให้มีความเหมาะสมตามสภาพ แต่ไม่ควรตัดออก ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มการวิเคราะห์ตนเอง การสำรวจความสามารถพิเศษ การศึกษาชุมชน การศึกษา ณ แหล่งเรียนรู้ การบูรณาการนำความรู้สู่ชุมชน การสะท้อนความคิด ให้คงไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 การนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มที่ประสบการณ์มากพอ มีความเป็นตัวตนค่อนข้างสูง กิจกรรมที่นำไปใช้ต้องเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ให้นักเรียนสามารถตั้งศักยภาพออกมาใช้ให้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมการสร้างเครือข่ายทางด้านจิตสาธารณะ กิจกรรมที่สอนนึ่งพืชน้ำนึ่ง กิจกรรมการสืบสานต่อยอดศาสตร์แห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ เพราะนักเรียนระดับนี้มีเวลาน้อยกับการทำกิจกรรมแต่มีพลังแฝงภายในที่ต้องการแสดงออกสูง ผู้นำไปใช้จึงต้องปรับกิจกรรมให้เหมาะสม

1.3 การนำกิจกรรมไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 2 ลักษณะของนักเรียนกลุ่มนี้มีความอดทนน้อยแต่มีความอยากรู้อยากเห็นสูง ลักษณะกิจกรรมก็เน้นไปทางการใช้ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทำให้มากกว่าอ่านวิเคราะห์ การสังเคราะห์

การบูรณาการ จุดเด่นอย่างดีประการหนึ่ง คือ กิจกรรมที่สอนน้องพื่อน้อง เพราะนักเรียนกลุ่มนี้วัยนี้ต้องการต้นแบบดีๆ เด่นๆ อยากทำตาม ผู้ที่นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะไปใช้ก็ต้องปรับพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสม

2. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนไปเป็นต้นแบบ เพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนให้กับโรงเรียนอื่นๆ ต้องมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างครบวงจร เพื่อประโยชน์ของนักเรียน เนื่องการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อตัวของนักเรียนนั้น นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำกิจกรรมเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องจะทำให้ นักเรียนเห็นคุณค่าและตั้งใจพัฒนา ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้ อย่างน้อย 6 ชั้น ดังนี้ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ 2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. การค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล 4. การกำหนดวัตถุประสงค์การศึกษา 5. การตรวจสอบและทดลอง 6. การประยุกต์หรือบูรณาการใช้ประโยชน์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดในชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียน กิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นและการแก้ปัญหา ด้วยการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผล ผลการเรียนรู้แบบผสมผสานองค์ความรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนอย่างหลากหลาย อำนวยความสะดวก เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ ทำกิจกรรมเรียนรู้ด้วยความสนุก กระตุ้นนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นมีพลังแห่งความท้าทาย ทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไม่เบื่อหน่าย บทบาทของครูทำหน้าที่คอยสังเกต ชี้แนะ แนะนำ ตรวจสอบ นิเทศติดตาม วัดผลและประเมินผลการทำกิจกรรมไปด้วย เพื่อจะได้ทราบว่า การทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดไว้หรือไม่ ดังนั้น สรุปรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนได้ดังภาพ

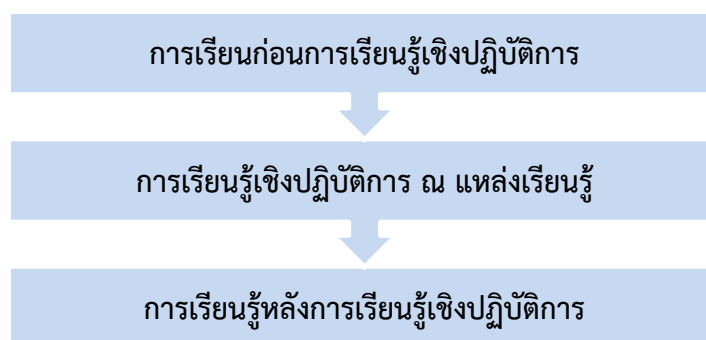

ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน

เอกสารชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาสำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 11 กิจกรรม ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ตนเอง 2. ตรวจสอบความสามารถพิเศษ 3. จิตสาธารณะ 4. การทำงานเป็นกลุ่ม 5. ชุมชนตนเอง 6. การสังเคราะห์งาน 7. การวางแผนงาน 8. การปฏิบัติตามแผน 9. การประเมินผลงาน 10. กิจกรรมสู่ชุมชน 11. การสะท้อนความคิดเห็น ซึ่งแต่ละกิจกรรมเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมครบทุกขั้นตอนตามที่กำหนดให้จะส่งผลให้นักเรียนพัฒนาตนได้ตามลำดับ

การพัฒนาจิตสาธารณะ มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ 2. ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ณ แหล่งเรียนรู้ และ 3. ขั้นตอนการเรียนรู้หลังการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ สอดคล้องกับ การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Joyce and Weil (1996 : PP 11-12), พูลสุข หิงคานนท์ (2540 : หน้า 18-19) และ สมบูรณ์ ศิริสรหรือ (2547 : หน้า 14-15)) สรุปได้ว่า การพัฒนาไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ทางด้านบริหาร สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หรือศาสตร์อื่นๆ ล้วนมีประโยชน์แต่จะมีมากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของการศึกษาและวิธีการนำไปใช้ ซึ่งจะต้องใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องเป็นไปตามหลักเหตุผลและข้อสมมติฐานเบื้องต้นในการศึกษาดังนี้ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ลักษณะที่ดีตลอดจนการพัฒนาและการประเมินผลการทำงานกิจกรรมมีคุณภาพ ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ จึงบรรลุ

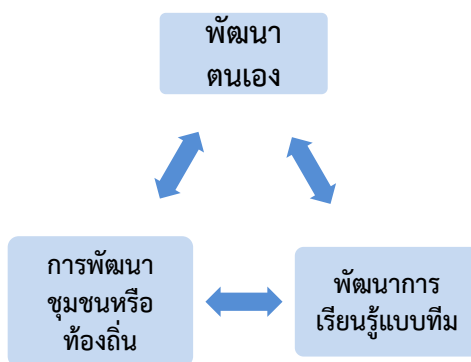
วัตถุประสงค์และก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน การดำเนินงานใช้ศาสตร์ด้านต่างๆ ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธรรสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองในลักษณะที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ดังกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่สามารถสรุปได้ ตามภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนกระบวนการการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธรรณะของนักเรียน

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธรรณะเป็นการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากตัวของนักเรียนแต่ละคนเองที่ต้องสำรวจตรวจสอบตนเองในส่วนที่เป็นเป้าหมายที่ตั้งความคาดหวังไว้ ความถนัด ความสามารถ ความชอบที่แต่ละคนมีนั้นมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ กิจกรรมนี้เน้นให้นักเรียนวิเคราะห์ตนเองก่อนทำกิจกรรมพัฒนาตนเองและตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) โดยใช้แบบวัดความสามารถมาตรฐานทำให้นักเรียนได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพของนักเรียนแต่ละคน เมื่อนักเรียนรู้จักตนเองว่ามีความสามารถอะไรโดดเด่นบ้าง พอมีบ้างแต่ไม่ชัดหรือไม่ปรากฏออกมาเลย หลังจากวิเคราะห์และตรวจสอบความของตนเองได้และยอมรับสิ่งที่ตรวจสอบอย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนแต่ละคนรับรู้ว่าคุณต้องพัฒนาอะไรเพิ่มมากขึ้น สิ่งใดที่ต้องฝึกเพิ่มขึ้น สิ่งใดที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน การรู้จักตนเองทำให้สามารถวางแผนในการพัฒนาหรือกำหนดกรอบของการพัฒนาได้ชัดเจนทำให้การพัฒนาตนเองเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ การพัฒนาตนเองให้ได้ตรงตามเป้าหมายหรือพัฒนาให้ได้ครบส่วนนั้นต้องอาศัยผู้อื่นหรือกลุ่มเพื่อน ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ในกลุ่มหรือทีมงานสมาชิกทุกคนได้ทำการตรวจสอบตนเองมาแล้ว ดังนั้น สมาชิกก็จะรู้ว่าแต่ละคนต่างมีความสามารถพื้นฐานอยู่ทุกคน ความสามารถที่แตกต่างกันนี้เมื่อทุกคนในกลุ่มต่างยอมรับก็จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทีมหรือทีมงานให้สามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จ นั่นหมายความว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่พบในกลุ่มหรือทีมเมื่อสมาชิกทุกคนยอมรับก็จะส่งผลต่อการพัฒนางานที่ทำร่วมได้อย่างดี ซึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเสริมแรงกันระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นของ

ตนเองเป็นการแนะนำนักเรียนให้ศึกษาจากสิ่งใกล้ตัวเองเป็นสิ่งที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน ตามสภาพจริง ทำให้เห็นว่าสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้มานั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง นักเรียนเข้าใจถึงคุณค่าของสิ่งที่เรียนรู้ การเข้าไปศึกษาเรียนรู้ ณ แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นที่มีผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง บางคนเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญา ท้องถิ่น มาเป็นผู้แนะนำความรู้เชิงปฏิบัติการ นั่นก็หมายความว่า การเรียนรู้ของนักเรียนได้เรียนรู้ กับสถานการณ์จริงเมื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ทำให้ได้ประสบการณ์ตรงทำให้รู้จัก การแก้ปัญหา การพัฒนาคุณภาพ การนำไปประยุกต์หรือบูรณาการให้เกิดประโยชน์ได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนก็ส่งผลถึงการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นด้วย ดังแสดงให้ ความสัมพันธ์ดังภาพ 7

แผนภาพที่ 7 แสดงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนที่ทำกิจกรรมตามขั้นตอน

ดังนั้น ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะไปใช้ จะต้องทำความเข้าใจถึง เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้เข้าใจ แล้วค่อยๆ ปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ นักเรียน โดยเฉพาะตัวของครูเองซึ่งถือว่าการนำ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้เป็นบุคคลสำคัญที่สุด เพราะต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงของการทำ กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนนำไปปรับเป็นสารสนเทศ ให้กับครูและบุคลากรทาง การศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กิจกรรมบูรณาการในรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อ ลดปัญหาการขาดจิตสาธารณะของนักเรียนได้ หลักการนำไปใช้ ดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์ตนเองของนักเรียนแต่ละคน พยายาม เก็บให้ครบในทุกด้าน เช่น เรื่องการเรียน ความต้องการที่อยากศึกษาต่อ คณะที่อยากเรียน อาชีพที่อยากทำ อิทธิพลต่อการตัดสินใจมีอะไรบ้าง สภาพครอบครัว สภาพสิ่งแวดล้อม ฯลฯ พยายามให้มีข้อมูลนักเรียนให้รอบด้าน

3.2 ตรวจสอบความสามารถพิเศษ (ขั้นพื้นฐาน) ของนักเรียนให้ครบทุกคน วิเคราะห์ข้อมูลรอบด้าน เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลด้านความสามารถที่สมควรส่งเสริมต่อยอดให้สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ นำไปพัฒนาในส่วนที่นักเรียนจุดที่ต้องพัฒนาให้มีระดับที่ดีขึ้นเพื่อเป็นเสริมเติมเต็มสิ่งที่มีอยู่

3.3 จัดกลุ่มผู้ที่มีความสามารถเหมือนหรือคล้ายเข้ากลุ่มพัฒนาในระดับเดียวกัน คณะกลุ่มเพื่อต้องการให้เกิดการพัฒนาที่เสริมเติมเต็ม จัดกิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อพี่ช่วยน้อง ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.4 นำข้อมูลไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเต็มศักยภาพทั้งระบบได้ง่ายขึ้น

3.5 จัดกิจกรรมแก้ปัญหาของนักเรียนที่ประเด็นที่แตกต่างได้อย่างมีส่วนร่วมซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

การจัดกิจกรรมใดก็ตามพยายามให้ข้อมูลของนักเรียนเป็นฐาน จัดกิจกรรมโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้เป็นนักวางแผน นักบริหารการจัดการเรียนรู้ มุ่งพัฒนากลยุทธ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารจะต้องอำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริม กระตุ้นทั้งครู นักเรียนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียให้สามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

- กนิษฐา นิต์ศน์พัฒนาและคณะ. จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- กรมวิชาการ. การประเมินผลระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2539.
- _____ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. 2542.
- กระทรวงศึกษาธิการ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์. 2550.
- _____ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- กวิณ ชุตติมา. จิตสาธารณะ-จิตสำนึกเพื่อโลกที่ดีกว่า. เข้าถึงจาก <http://www.bioggang.com/mainblog>.
- กาญจนา แก้วเทพ. จิตสำนึกของชาวนา : ทฤษฎีและแนวการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยา.2527.
- กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ. “จิตสำนึกสาธารณะและตัวแบบสร้างจิตสำนึกสาธารณะระดับเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา,” วิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 2(2) : 23 – 33 ; ธันวาคม-พฤษภาคม, 2552.
- กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ. โครงการวิจัยเรื่องการถอดบทความกระบวนการสื่อสารของกลุ่มเยาวชนในจิตสำนึกสาธารณะของชมรมพุทธศาสตร์สากล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. จอมปราชญ์นักการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย, 2543
- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษา กลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. อัตตศึกษา : ศาสตร์แห่งการรู้จักตัวเอง. กรุงเทพมหานคร : ทีพีพีรินทร์. 2539.
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์. ชุดการเรียนรู้การสอนสำหรับครูวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย. 2524.
- จารุณี ใจเชื้อ. ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องอาหารและสารอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548.

- เจษฎา หนูรุ่ง. ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- ฉวีวรรณ คำประไพ. การศึกษาเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงธนใต้ ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- ฉวีวรรณ ศิริวงค์. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเชิงรายเขต 4. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏเวียงราย. 2553.
- ชาย โพธิสิตา และคณะ. รายงานการวิจัยพื้นฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนการนำกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อของชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540
- ไชยา ยี่มิโว. “สำนักสาธารณะ,” มติชนสุดสัปดาห์. 27(1393) : 15 ; มิถุนายน, 2550
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 : ม.ป.พ. 2522.
- _____ เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 2533.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. มิติที่ 3 นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาโสตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2521.
- _____ ระบบการผลิตชุดการสอนแผนจุฬาลงกรณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2521.
- _____ ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,. 2523.
- _____ เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. “กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิพรินท์ (1991), 2553.
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์. บทสัมภาษณ์. Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย. วารสารสื่อพลัง 7 (3) : 21-33. 2542.
- ชูชัย ศุภวงศ์. ประชาสังคม : ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน. 2539.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. การประเมินการเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.
- ณัฐนิชากร ศรีสมบุรณ์. การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด. 2524.

- ทิศนา แคมมณี. 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ทิวากร วงษ์เสน. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรักษาคุณภาพของร่างกายมนุษย์ และสัตว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2560.
- ธีรฤติ ประทุมพรรัตน์. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ม.ป.ป.
- ธรรมนันท์ก้า แจ้งสว่าง. ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 53. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2547.
- นริศรา ริชาร์สัน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2546.
- นิวัติ ไม้ใหญ่เจริญวงศ์. การพัฒนาทักษะกระบวนการสอนทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2544.
- นันทวัฒน์ ชุนซี. การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2546.
- บุญเกื้อ ควรเวหาเวช. นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.2542
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก. 2541.
- บุญทัน ภูบาล. การใช้วิดีโอที่ค้นหาค้นหาเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549.
- ปฐมพร ทาระเวท. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบร่างกาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2555.
- ประหยัด จิระวรวงศ์. หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. 2527.
- ปิริยา นิลมาตร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- พระเทพเวที. (ประยุทธ์ ปยุตโต). ธรรมนถุชีวิต. กรุงเทพฯ.: อมรินทร์ พรินต์ติ้งกรุฟ.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- พระไพศาล วิสาโล. วิถีสังคมไทยประชาสังคมและวัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว การพิมพ์, 2544.
- พริยา นิลมาต. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตันและคณะ. สัตตศิลา : หลักเจ็ดประการสำหรับการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ไพบุลย์ ขำขันมะลี. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนหนองต่ออำเภอจตุรพักตรพิมานจังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคมสัญจร. สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2543.
- ภพ เหลลาไพบุลย์. แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- ยุทธนา วรุณปิติกุล. สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาสังคม. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์, 2542.
- รวีวรรณ พงษ์พวงเพชร. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์ เชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารและสารอาหาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ก.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2552.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัย. อดุตรดิตถ์ : คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอดุตรดิตถ์. 2549.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค พับลิเคชันส์จำกัด, 2546.
- รังสี เกษมสุข และสุขุมมาล เกษมสุข. วารสารครุศาสตร์. 35(3). 2550. หน้า 58-69.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี, 2539.
- ลัดดาวลัย เกษมเนตร. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับประถมศึกษาโดยใช้ตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะผ่านนิทาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- วนิดา เสวกดรุธทร. แนวทางในการสร้างนิสัยให้แก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีด, 2537.

- วรินทร์ บุญยิ่ง. การสังเคราะห์รูปแบบ กระบวนการ และเทคนิควิธีการใน การจัดกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณะประโยชน์ของประเทศเกาหลีใต้. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา, 2553.
- วัชรภรณ์ เจริญสุข. ผลของการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะคณิตศาสตร์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทาง คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547.
- วันतीय วาสิกสิน. ธรรมะกับงานสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2534.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. วิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. 2546.
- วิภาพันธ์ ก่อเกียรติขจร. สรุปสถานการณ์สังคมไทย 2539 : มุมมองและข้อเสนอจากเครือข่าย องค์กรพัฒนาเอกชน. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมการ พัฒนา, 2544.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย. นครปฐม : โครงการวิจัยและพัฒนา ประชาคมพุทธมณฑล, 2544.
- ศิริรัตน์ ศิริชีพชัยยันต์. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และจิตสำนึกต่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การเรียน วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนคริ นทรวิโรฒประสานมิตร, 2548.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีระดับการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, 2550.
- สมิต สัชชุกร. “การสร้างจิตสำนึกในการทำงานอย่างมีคุณภาพ,” ส่งเสริมเทคโนโลยี. 30(173) : 139 – 140 ; กุมภาพันธ์-มีนาคม, 2547.
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ พระนครเหนือ. 2528.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤติเพื่อฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2542.
- สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม. “คำศัพท์การเมืองภาคพลเมือง : จิตสาธารณะ,” จดหมายข่าวสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง. 2(11) : 1 – 8 ; กันยายน-ตุลาคม, 2553.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ. บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, 2560.
- สุชาดา จักรพิสุทธิ์. จิตสำนึกสาธารณะ. ศิลปวัฒนธรรม. 22(9) : 22-23.2544.
- สุกิจ ศรีพรหม. ชุดการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วารสารวิชาการ, 1(9), 68-72.

- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546.
- สุคนธ์ ธรสหัสวัฒนะ. ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- สุวรรณ ปูนอ่อน, พระ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.
- สุพจน์ ทรายแก้ว. จิตสาธารณะ: การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรี วิทยาลัยการณ 4(1), 2546, หน้า 45-57.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 19 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2545.
- _____ วิธีจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2546.
- _____ วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2550. .
- สุวิมล ขาดิขานี. ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. 2532.
- แสงศรี ศิลอ่อน. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ประกอบชุดกิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารละลายกรด-เบส ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.
- สมพงษ์ สิงห์พล. “ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่,” สีมาจารย์. 13(27) : 15 – 16 ; มกราคม - มีนาคม, 2542.
- อนุชาติ พวงสำลีและวีรบูรณ์ วิสารทสกุล. ประชาสังคม : คำความคิดและความหมาย. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, 2540.
- อนุชาติ พวงสำลี. พลเมืองไทย ณ จุดเปลี่ยนศตวรรษ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม, 2543.
- อนุศักดิ์ จินดา. ความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- อนุสรา เฉลิมศรี. การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2555.

- อัญชลี ยิ่งรักษพันธ์. ผลการใช้สถานการณ์จำลองกับเทคนิคการประเมินจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.
- อาร์ชีมาต เหมจำ. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง เอกภพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2556.
- อุมาพร ภาสภิรมย์. การพัฒนาชุดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2550.
- อำไพ แก่นค้ำพลู. การพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. จิตสาธารณะของนักศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. สารนิพนธ์ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ปัตตานี, 2552.
- Michaelis, J.U. Social Studies for Children in a Democracy Recent Trends and Developments. New Jersey : Prentice – Hall, Inc, 1963.
- Foster, G.W. Elementary Mathematics and Sciences Methods : Inquiry Teaching and Learning. Belmont : Wadsworth Publishing Company, 1999.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company. 1973.
- Green, Eroc. Towards Independent Learning in Science, London: Billing and Sons. Disseration Abstracts international. 45(OBA), 1985.
- Kaprer & Marian. Learning package in American education. Englewood Cliffs, New Jersey: Education Technology Publication, 1972.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ กศ 04253.07/ว 165

โรงเรียนสาธิตวิทยานุกูล
ตำบลเชิงชุม อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

24 มกราคม 2562

เรื่อง ขอบเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ

เรียน รศ.ดร.เดช วัฒนศักดิ์เจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. ชุดกิจกรรม	จำนวน 1 ชุด
	2. แบบประเมินผลแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	จำนวน 1 ชุด
	3. แบบประเมินผลแบบตรวจสอบแบบทดสอบ	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวีโรจน์ เฉลยสูง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสาธิตวิทยานุกูล
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทำวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง "คู่มือ
การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจัดการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตราชวิทย์
นุกูล" ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้พิจารณาเห็น
ว่า รศ.ดร.เดช วัฒนศักดิ์เจริญ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงขอเชิญคุณเดชระพีท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายองค์ยุทธ (เกณณี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตวิทยานุกูล

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. 0-4271-1788 โทรสาร. 0-4271-3586

ที่ ศธ 04253.01/ว 165

โรงเรียนสกลวิทยานุกูล
ตำบลเชิงชุม อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

24 มกราคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ

เรียน จศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ชุดกิจกรรม	จำนวน 1 ชุด
2. แบบประเมินและแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินและแบบตรวจสอบแบบทดสอบ	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายจิโรจน์ และสุธ คุรุชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลวิทยานุกูล กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทำวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการ
 การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง "รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำเชิง
 จิตสาธารณะของนักเรีกระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลวิทยานุกูล" ผู้วิจัย
 จำเป็นต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้พิจารณาเห็นว่าท่าน
 จศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 ในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
 ความอนุเคราะห์ที่ดี และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายชยภัทร เอี่ยมจันทร์

ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลวิทยานุกูล

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. 0-4271-1768 โทรสาร. 0-4271-3588

ที่ ศท 04253.01/ว 165

โรงเรียนเสกลวิทยานุกูล
ตำบลเชิงชุม ตำบลเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

24 มกราคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ

เรียน ผศ.ดร.อมรา เขียวรักษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ชุดศึกษาวิจัย	จำนวน 1 ชุด
2. แบบ ประเมินและแบบตรวจสอบ เครื่องมือวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินและแบบตรวจสอบแบบทดสอบ	จำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้า นายโจจณ์ เจริญสุข ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสกลวิทยานุกูล
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และพัฒนาทางวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาชั้นปีแรก เรื่อง "รูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเสกลวิทยานุกูล"
ผู้จัดทำเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้พิจารณาเห็น
ว่าท่าน ผศ.ดร.อมรา เขียวรักษา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและทรงเป็นช่องทางซึ่งวางจะได้รับ
ความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายตงศุภเดช เขื่อนชัยนทร์

ผู้อำนวยการโรงเรียนเสกลวิทยานุกูล

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. 0-4271-1788 โทรสาร. 0-4271-3566

ที่ ศธ 04253.01/ว 165

โรงเรียนสกลวิทยานุกูล
ตำบลสิงห์, อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

24 มีนาคม 2562

ถึง นายเจริญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ

เรียน ผศ.ดร.วิชาญ เลิศหลท

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ชุดกิจกรรม	จำนวน 1 ชุด
2. แบบประเมินและแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินและแบบตรวจสอบแบบทดสอบ	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวิชาญ เลิศหลท ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลวิทยานุกูล
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทำวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง "รูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล"
ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้พิจารณาเห็นว่า
ท่าน ผศ.ดร.วิชาญ เลิศหลท เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
ความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์ฤทธิ์ เลิศสัมพันธ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลวิทยานุกูล

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. 0-4271-1788 โทรสาร. 0-4271-3586

ที่ ศธ 04253.01/ว 165

โรงเรียนสกลวิทยานุกูล
ตำบลเชิงชุม อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

24 มกราคม 2562

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ชี้แจงสาเหตุของข้อบกพร่องมือในการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ
เรียน ผศ.ดร.ชาติวี เกิดธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ชุดกิจกรรม	จำนวน 1 ชุด
2. แบบท ระเมินและแบบ ตระจขอบเครื่องมือวิจัย	จำนวน 1 ชุด
3. แบบประเมินและแบบตรวจขอแบบทดสอบ	จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายวิชาญ ไชยรัตน์ เลขชชช ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลวิทยานุกูล
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ทำวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ โครงการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง "รูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล"
ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยและพัฒนา โรงเรียนได้พิจารณางาน
ของท่าน ผศ.ดร.ชาติวี เกิดธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงศ์ชาย ชื่นชื่น)

ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลวิทยานุกูล

กลุ่มบริหารงานวิชาการ

โทร. 0-4271-1788 โทรสาร. 0 4271 3566

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.เดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ คณะเกษตรศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รศ.ดร.วาโร เฟื่องสวัสดิ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. ผศ.ดร. อัมรา เขียวรักษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
4. ผศ.ดร.วิชาญ เลิศลอบ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5. ผศ.ดร. ชาตรี เกิดธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ภาคผนวก ค
เครื่องที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบจิตสาธารณะ

แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง จิตสาธารณะ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล

- คำชี้แจง :** 1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบสถานการณ์ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ให้
2. นักเรียนอ่านสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้วพิจารณาเลือกข้อความในแต่ละข้อที่ตรงตามความรู้สึก
ของนักเรียนมากที่สุด
3. คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ให้นักเรียนตอบทุกข้อ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้
แบบทดสอบฉบับนี้ไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้

เกณฑ์การเลือกคำตอบ

คำตอบในแต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกคำตอบเดียวจากข้อ ก ข ค ง หรือ
จ โดยทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงบนกระดาษคำตอบที่แจกให้

ตัวอย่าง

(0) ชาว และดำมีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน โดยดำมีหน้าที่กวาดพื้น
ห้องและขาวมีหน้าที่ลบกระดานดำ ขณะที่ลบกระดานดำ ดำชอบใช้ชอล์กขีดเขียนเล่นไปด้วย
ไปด้วย ถ้านักเรียนเป็นขาวนักเรียนจะอย่างไร

- ก. เข้ามาร่วมด้วยช่วยดำเขียน
- ข. เดินไปบอกครูให้มาลงโทษดำ
- ค. ตักเตือนดำไม่ให้เขียนกระดานเล่น
- ง. ยินดูว่าดำเขียนอะไรและน่าสนใจไหม
- จ. ต่อว่าดำที่ไม่ช่วยกันใช้ชอล์กอย่างประหยัด

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ง. คือ ยินดูว่าดำเขียนอะไร น่าสนใจไหม ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (×) ลงในกระดาษคำตอบ ดังนี้

ข้อที่	ก	ข	ค	ง	จ
(0)				×	

ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น

1. หลักการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นที่ดี มีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นในทางที่ไม่ดี นักเรียนคิดว่ากรกระทำของใครต่อไปนี้เหมาะสมที่สุด
 - ก. นายหมื่นเป็นคนที่มินิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เมื่อเห็นคนอื่นมีปัญหา
 - ข. นายเรืองเดชเป็นคนที่มิน้ำใจงาม โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับทุกคนที่เห็นว่าขัดสน
 - ค. นายเหล็กเป็นคนที่เตรียมตัวอยู่เสมอ ชอบตรวจสอบความสามารถความถนัดของตนเอง และพยายามฝึกตนเองในทุกด้าน เพื่อช่วยเหลือคนอื่นได้ดีและเหมาะสม
 - ง. นายปานเป็นคนเตรียมเนื้อเตรียมตัวอยู่เสมอชอบอาสาช่วยเหลือผู้อื่นทุกเรื่องที่ได้รับ การร้องขอ โดยไม่ปฏิเสธเลยแม้แต่เรื่องเดียวถึงจะลำบากอย่างไรก็ไม่ท้อถอย
 - จ. นายจ้อยเป็นคนมีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน พูดจาสุภาพเรียบร้อย ชื่นชมคนอื่นอยู่เสมอ ไม่เคยตำหนิใครให้เกิดความขุ่นเคืองน้ำใจ และพูดจาเสริมแรงใจให้กำลังกับทุกๆ คน
2. ช่วงหลังเลิกเรียนในตอนเย็นของทุกวัน นายแดงชักชวนเพื่อนๆ มาร่วมทำกิจกรรมฝึกฝนตนเองในด้านที่ไม่ถนัด โดยผู้นำฝึกนี้จะเปลี่ยนสลับกัน ถ้านักเรียนเป็น นายแดง จะทำแบบนี้หรือไม่ เพราะอะไร
 - ก. ไม่ทำ เพราะในช่วงหลังเลิกเรียน ถือว่าเป็นเวลาส่วนตัวควรจะได้รับการพักผ่อน
 - ข. ไม่ทำ เพราะเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์สู้อเวลาไปเรียนพิเศษในรายวิชาสำคัญดีกว่า
 - ค. ทำ เพราะการทำกิจกรรมกับเพื่อนที่มีเข้าใจกัน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
 - ง. ทำ เพราะการเสียสละเวลาบางส่วนมาฝึกฝนตนเองทั้งในด้านที่ตนเองมีความถนัด ชอบ และฝึกกิจกรรมในส่วนเป็นจุดอ่อนได้ดี เมื่อมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้ได้
 - จ. ทำ เพราะไม่ชอบเรียนพิเศษ ไม่ชอบเล่นกีฬา ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสดีที่ได้ทำกิจกรรมกับเพื่อนได้รู้จักเพื่อนใหม่ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ถือว่าเกิดประโยชน์
3. หลังจากเลิกเรียนวิชาชีววิทยา นายจำปีจะรีบออกจากห้องเรียนก่อนเพื่อนคนอื่นๆ ทุกครั้ง โดยไม่เคยช่วยเพื่อนเก็บอุปกรณ์เลย ถ้านักเรียนเป็นนายจำปีนักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่
 - ก. ทำ เพราะเดี๋ยวจะไปเรียนวิชาต่อไปไม่ทัน
 - ข. ไม่ทำ เพราะต้องออกจากห้องเรียนไปพร้อมกันกับเพื่อนๆ
 - ค. ทำ เพราะห้องปฏิบัติการชีววิทยาร้อนต้องรีบให้เร็วที่สุดเพื่อไปรับลมสบายๆ ก่อน
 - ง. ไม่ทำ เพราะต้องช่วยครูและเพื่อนเก็บอุปกรณ์การทดลองทุกครั้งหลังเรียนเสร็จแล้ว
 - จ. ไม่ทำ เพราะใช้เวลาในการทดลองนานไม่ควรรีบเร่งอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบส่งผลให้เกิดความกังวลจะไม่มีสมาธิในการเรียนวิชาต่อไป

4. วันนี้ น.ส.ณัฐมีหน้าที่เป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนประจำวัน โดยเพื่อนๆ มอบหมายให้ น.ส.ณัฐเป็นคนจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ให้เป็นระเบียบ น.ส.ณัฐจะรีบลากโต๊ะเรียนและเก้าอี้ด้วยความแรงและเร็วมาก เพราะจะได้เสร็จเร็วๆ จนพื้นของห้องเรียนเป็นรอย ถ้าเป็นนักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะถ้าพื้นเป็นรอยมากๆ จะถูกครูทำโทษ
 - ไม่ทำ เพราะเดี๋ยวโดนเพื่อนว่าที่ไม่ช่วยรักษาสมบัติของห้องเรียน
 - ไม่ทำ เพราะถ้าขาเก้าอี้หักและพื้นเป็นรอยอาจต้องรับผิดชอบเอง
 - ไม่ทำ เพราะถ้าพื้นห้องเป็นรอยมากๆ จะดูไม่สะอาดและสวยงาม
 - ไม่ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคนต้องช่วยกันใช้ของส่วนรวมอย่างทะนุถนอม
5. ขณะนั่งเรียนนายวินัย มักจะนั่งโยกเก้าอี้ นั่งเก้าอี้สองขา ถ้าเป็นนักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่
- ทำ เพราะไม่ได้ทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
 - ทำ เพราะเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถทำให้รู้สึกสบายและไม่ง่วง
 - ไม่ทำ เพราะเป็นการใช้เก้าอี้อย่างไม่ถูกวิธีและอาจจะทำให้ขาเก้าอี้หักได้ง่ายขึ้น
 - ไม่ทำ เพราะถ้าครูเห็นจะคิดว่าเราไม่ตั้งใจเรียนและเป็นการรบกวนสมาธิของเพื่อนๆ
 - ไม่ทำ เพราะเป็นการใช้เก้าอี้อย่างไม่ทะนุถนอม จะทำให้ขาเก้าอี้หักและเกิดอันตรายได้
6. เมื่อ น.ส.สกล ทำกิจกรรมการทดลองเสร็จจะรีบเก็บเศษวัสดุหรือชิ้นส่วนของสิ่งมีชีวิตที่นำมาใช้ในการทดลอง เพื่อเอาไปทิ้งลงในถังขยะของโรงเรียนเสมอ ถ้านักเรียนเป็น น.ส.สกล นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะสงสารภาวโรงที่ต้องคอยเดินเก็บขยะอยู่ทุกวัน
 - ทำ เพราะเป็นกฎระเบียบของโรงเรียนที่ต้องช่วยกันรักษาความสะอาด
 - ทำ เพราะถ้าไม่ทิ้งลงในถังขยะครูเห็นเข้าอาจจะถูกตักเตือนหรือทำโทษได้
 - ทำ เพราะอยากให้โรงเรียนสะอาด น่าอยู่และเป็นการใช้ของของโรงเรียนอย่างถูกวิธี
 - ทำ เพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน
7. หลังจากทำกิจกรรมเรียนรู้ นักเรียนจะไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในห้องสมุดก่อนออกจากห้องสมุด น.ส.ปิยากร จะเก็บหนังสือไว้ที่ชั้นวางทุกครั้ง ถ้าเป็นจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะอะไร
- ทำ เพราะใช้ของแล้วทุกครั้งต้องเก็บ
 - ทำ เพราะเป็นคนใช้เองก็ต้องเก็บคืนเอง
 - ทำ เพราะกลัวครูบรรณารักษ์ดุและทำโทษ
 - ทำ เพราะถ้าไม่ทำอาจถูกคนอื่นหาว่าใช้ของแล้วไม่รู้จักเก็บ
 - ทำ เพราะสงสารครูบรรณารักษ์ที่ต้องคอยเก็บหนังสือจำนวนมากเข้าชั้นทุกวัน

8. ตอนพักกลางวัน น.ส.สุภารัตน์เดินผ่านห้องเตรียมอุปกรณ์และสารเคมี พบว่า ในห้องเรียนเปิดไฟและพัดลม โดยที่ไม่มีใครอยู่ ถ้านักเรียนเป็นน.ส.สุภารัตน์นักเรียนจะทำเช่นไร
- เดินผ่านไปเฉยๆ เพราะไม่ใช่ห้องของเรา
 - เดินผ่านไปเฉยๆ เดี่ยวมีคนเห็นแล้วโทษว่าเราเข้าไปขโมยของ
 - เดินเข้าไปปิดให้เรียบร้อยเพื่อเป็นการประหยัดไฟและยืดอายุการใช้งาน
 - เดินไปบอกเจ้าหน้าที่ประจำห้องนั้นว่าไฟและพัดลมในห้องเรียนยังเปิดอยู่
 - เดินเข้าไปปิดให้เรียบร้อย เพราะถ้ามีใครมาเห็นเข้าอาจจะตำหนิเจ้าหน้าที่ประจำห้องได้
9. นายสนทรรศชอบขีดเขียนข้อความ วาดรูปต่างๆ บนโต๊ะเรียนของตนและโต๊ะปฏิบัติการจนทำให้โต๊ะเลอะเทอะ นักเรียนคิดว่า นายสนทรรศ ทำไม่ถูกด้วยเหตุผลใด
- เพราะไม่ใช่โต๊ะของเขาที่จะทำอะไรก็ได้
 - เพราะครูสั่งห้ามขีดเขียนข้อความบนโต๊ะ
 - เพราะนักเรียนทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันดูแลและรักษาสมบัติของโรงเรียน
 - เพราะโต๊ะเรียนเป็นสมบัติของโรงเรียนไม่ใช่สมบัติส่วนตัวจึงไม่มีสิทธิทำอะไรตามใจชอบ
 - เพราะเป็นการทำให้โต๊ะเรียนสกปรกเลอะเทอะ ไม่น่านั่งและเสียบรรยากาศในการเรียน
10. เมื่อมีการเคลื่อนโต๊ะและเก้าอี้ในห้องเรียนมาทำงานกลุ่ม น.ส.พรพิเศษมักจะช่วยเพื่อนเก็บโต๊ะเก้าอี้เข้าที่ให้เรียบร้อยเสมอ นักเรียนคิดว่า น.ส.พรพิเศษทำถูกด้วยเหตุผลใด
- เพราะถ้าไม่เก็บแล้วใครจะเก็บ
 - เพราะเป็นคนใช้โต๊ะเก้าอี้เองก็ต้องรับผิดชอบเอง
 - เพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนในกลุ่มที่ต้องช่วยกันอยู่แล้ว
 - เพราะใช้แล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยและเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ
 - เพราะเป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบและไม่อยากให้เพื่อนว่าเป็นคนไม่มีน้ำใจ
11. ทุกครั้งที่ครูมอบหมายงานให้ นายวันเฉลิมชัยจะทำงานด้วยความเต็มใจเสมอ นักเรียนคิดว่า นายวันเฉลิมชัยทำถูกด้วยเหตุผลใด
- เพราะจะได้คะแนนเยอะๆ
 - เพราะครูจะได้รักและเอ็นดู
 - เพราะถ้าเป็นคำสั่งครูนักเรียนไม่ควรปฏิเสธ
 - เพราะเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องช่วยเหลือและตอบแทนพระคุณครูเมื่อมีโอกาส
 - เพราะการได้อาสาหรือช่วยแบ่งเบาภาระงานของครูถือเป็นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมหรือโรงเรียนนั่นเอง

12. นายเรื่อง เดินผ่านกลุ่มน้องนักเรียน ม. 1 นั่งที่ม้าหินอ่อน สังเกตเห็นว่าน้องๆ กำลังถกเถียงกันอยู่จึงเดินเข้าไปถาม พบว่า น้องๆ กำลังช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหาโจทย์วิชาคณิตศาสตร์ นายเรื่องจึงอาสาช่วยน้องๆ ตีวิชาคณิตศาสตร์ให้จนกลุ่มน้องเข้าใจ นักเรียนว่าการกระทำของนายเรื่องเป็นอย่างไร
- ก. นายเรื่องเข้าไปช่วยแก้ปัญหาให้กับน้องๆ เพื่อหวังให้น้องๆ นับถือว่ามีเรื่องเก่ง
 - ข. นายเรื่องช่วยแก้ปัญหาให้น้องๆ ถ้าปล่อยให้ถกเถียงกันต่อไปอาจทำให้เกิดปัญหาได้
 - ค. นายเรื่องช่วยน้องๆ แก้ปัญหาโจทย์ เมื่อน้องเข้าใจก็จะสามารถแก้ปัญหาอื่นได้โดยไม่ต้องหวังสิ่งใดตอบแทน
 - ง. นายเรื่องช่วยน้องๆ แก้ปัญหาโจทย์ ด้วยหวังว่าน้องๆ จะได้ทำการบ้านเสร็จ ส่งครูทันเวลาที่กำหนด จะไม่ถูกหักคะแนน
 - จ. นายเรื่องทำไป เพราะเป็นหน้าที่ของรุ่นที่ต้องดูแลน้องๆ ให้มีใจรักการเรียน น้องๆ จะได้ไม่ท้อ มีพลังต่อสู้ต่อไป
13. น.ส.ณิชารีย์ไม่เคยนำขนมและน้ำเข้ามาทานในห้องเรียน เมื่อเห็นเพื่อนนำขนมและน้ำมารับประทานในห้องเรียน น.ส.ณิชารีย์จึงเตือนเพื่อนว่า “ทำผิดกฎระเบียบของห้องที่ตกลงร่วมกัน” นักเรียนคิดว่า สิ่งที่ น.ส.ณิชารีย์ทำนั้นถูกต้องด้วยเหตุผลใด
- ก. เพราะควรกินหรือดื่มที่โรงอาหารให้เรียบร้อยก่อนเข้าห้องเรียน
 - ข. เพราะเป็นข้อตกลงของห้องจะได้เป็นการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนด้วย
 - ค. เพราะสงสารเพื่อนคนอื่นๆ ที่ไม่มีขนมเหมือนเราและอาจจะถูกครูทำโทษเมื่อครูจับได้
 - ง. เพราะขนมส่วนมากมีรสหวานเคี้ยวอมคื่นมาต่อมเต็มห้องเรียน ทำให้เสียสมาธิในการเรียนได้
 - จ. เพราะเป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบและเป็นการให้เกียรติอาจารย์ผู้สอน ขณะเรียนไม่ควรดื่มหรือกินสิ่งใด ถ้าหิวมากทนไม่ไหวจึงออกไปกิน/ดื่ม
14. นายเดช เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หลายด้านโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการใช้เครื่องมือช่าง นายเดชได้พยายามหาจุดที่เป็นส่วนด้อยของตนเอง และก็พยายามที่จะพัฒนาจุดด้อยนั้นให้ดีขึ้น นักเรียนคิดว่านายเดชทำเช่นนั้นเพื่ออะไร
- ก. นายเดชพัฒนาจุดด้อยของตนเองให้ดีที่สุดจะได้มีโอกาสดีๆ ในสังคม
 - ข. นายเดชพัฒนาจุดด้อยของตนเอง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - ค. นายเดชเห็นว่าตนเองมีความสำคัญต่อการพัฒนาสิ่งอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนอื่นได้
 - ง. นายเดชแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสิ่งใดก็ตาม สิ่งแรกต้องสร้างความมั่นใจตนเองก่อน
 - จ. นายเดชสร้างแรงจูงใจให้คนอื่นๆ จะทำให้คนมีแรงจูงใจทำประโยชน์ให้เกิดต่อส่วนรวม

15. น.ส.สุตามณีไปเดินออกกำลังกายที่สวนสาธารณะ และเดินคุยกับผู้สูงอายุที่มาเดินออกกำลังกายด้วยกัน เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้สูงอายุมาออกกำลังกายบ่อยๆ ถ้านักเรียนเป็น น.ส.สุตามณี นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. ไม่ทำ เพราะการออกกำลังกายต้องทำให้ร่างกายทุกส่วนเคลื่อนไหว
- ข. ทำ เพราะการเดินคุยกับผู้สูงอายุจะได้ประสบการณ์จากการพูดคุยมากมาย
- ค. ไม่ทำ เพราะทุกคนที่มาออกกำลังกายต้องการความเป็นส่วนตัวของตนเองมากพอสมควร
- ง. ไม่ทำ เพราะการเดินไปพูดคุยจะทำให้เกิดความรำคาญไม่เป็นอิสระทำเสียสมาธิในการเดิน
- จ. ทำ เพราะการเดินไปกับผู้สูงอายุจะเป็นการคอยช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาขณะเดินได้ทันที

ด้านการเสียสละเพื่อสังคม

16. วันนี้ครูแจกแบบฝึกให้นักเรียน โดยให้เป็นความรับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งนายแฉ่งขอรับแบบฝึกไปแจกเพื่อนๆ ในห้องเอง การกระทำของนายแฉ่ง นักเรียนมีความเห็นอย่างไร
- ก. นายแฉ่งทำเพื่อเอาใจครู เพราะควรจะเป็นหน้าที่ของหัวหน้าห้อง
- ข. นายแฉ่งทำเพื่อช่วยลดภาระของครูผู้สอน ให้สามารถดำเนินให้ง่ายขึ้น
- ค. นายแฉ่งทำเพื่อช่วยลดภาระของหัวหน้าห้อง และช่วยให้งานของครูสำเร็จเร็วขึ้น
- ง. การกระทำของนายแฉ่งอาจทำให้เพื่อนบางคนไม่ชอบ เพราะคิดว่าเป็นการทำเอาหน้า
- จ. นายแฉ่งเสนอตัวเองช่วยเหลือ เพื่ออำนวยความสะดวกกับทุกคนให้ได้รับความสะดวก
17. ครูผู้สอนวิชาชีววิทยาจัดการศึกษาเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น น.ส.การะเกด ประสานกับเพื่อนๆ รวมกลุ่มกันสานต่อจากการศึกษานี้ เพื่อนำความรู้ที่ได้เรียนรู้สู่ชุมชน ด้วยการทำป้ายหมักจากเศษวัสดุ ถ้านักเรียนเป็น น.ส.การะเกด จะมีความคิดเห็นอย่างไร
- ก. เมื่อได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้แล้ว ควรรวมกลุ่มกับเพื่อนทำประโยชน์ให้เกิดกับชุมชน
- ข. เป็นการนำความรู้มาบูรณาการกับหลักวิชาการทำให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- ค. เป็นการทำโครงการด้วยความเสียสละกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์และเสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ต่อสังคม
- ง. เป็นการกระทำที่ต้องการแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนก็สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้
- จ. เป็นการแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมแท้จริง

18. ในช่วงปิดภาคเรียน น.ส.เกตสุดากับเพื่อนๆ ร่วมกันศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้สูงอายุในชุมชน นักเรียนคิดว่า น.ส.เกตสุดาคิดอย่างไร
- การทำกิจกรรมจะส่งผลให้สังคมเกิดการเรียนรู้และเผยแพร่สิ่งดีงามได้มากขึ้น
 - การทำกิจกรรมร่วมเรียนรู้เป็นสร้างกำลังใจกับผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลสำคัญของสังคม
 - การทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง
 - การเสียสละเวลา มาร่วมสร้างประโยชน์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้สูงอายุจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมระยะยาว
 - เป็นการเรียนรู้ที่สามารถศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงประเด็น ทำให้หาสาเหตุของปัญหามาทำโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อไป
19. นายนิพัทธ์มักจะแอบนำเอาอุปกรณ์การทดลองที่มีความสมบูรณ์สำหรับทำการทดลองไปซ่อนไว้เสมอ เพื่อกลุ่มของตนเองจะได้ทำการทดลองได้ถูกต้อง นักเรียนคิดว่านายนิพัทธ์ทำถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุผลใด
- ถูก เพราะอุปกรณ์ทดลองมีจำกัดถ้ากลุ่มได้มาไม่ครบจะทำการทดลองไม่ทัน
 - ถูก เพราะแต่ละกลุ่มต้องหาโอกาสที่ทำการทดลองให้ทันกับเวลาที่กำหนดและถูกต้อง
 - ไม่ถูก เพราะการนำของส่วนรวมมาใช้เฉพาะกลุ่มถือเป็นการเอาเปรียบกลุ่มอื่น
 - ไม่ถูก เพราะอุปกรณ์ของโรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวมไม่ควรนำไปใช้เฉพาะกลุ่มตนเอง
 - ไม่ถูก เพราะเวลาที่มีความจำเป็นต้องใช้ อาจจะต้องรีบร้อนในการจัดซื้อใหม่และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ
20. น.ส.พรสวรรค์เป็นนักเรียนที่เรียนดีเพราะได้รับทุนการศึกษาเข้ามาเรียนในโรงประจำจังหวัดที่มีการแข่งขันสูง แต่ น.ส.พรสวรรค์ได้เงินส่วนหนึ่งและรวบรวมจากเพื่อนๆ เพื่อทำกิจกรรมที่สอนน้องให้กับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างกับสิ่งที่ น.ส.พรสวรรค์ทำ
- สิ่งที่ น.ส.พรสวรรค์ทำเป็นสิ่งที่ดีที่เยาวชนรุ่นสมควรทำประโยชน์ต่อสังคม
 - เป็นต้นแบบของเยาวชนที่เสียสละทรัพย์ กำลังกาย กำลังสมองเพื่อประโยชน์ต่อคนอื่น
 - เป็นการทำที่น่ายกย่องและชื่นชมอย่างมาก สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเพื่อนๆ และผู้ใหญ่บางกลุ่มได้
 - การทำแบบนี้อาจจะเสียเวลาเปล่า เพราะสังคมสมัยนี้แต่การแก่งแย่งแข่งขันไม่สนใจคนอื่นมากนัก เมื่อเวลาผ่านไปทุกคนก็ลืม
 - เป็นการกระทำแสดงให้เห็นถึงการมีน้ำใจที่ดีงาม ของเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ถึงแม้จะเป็นการกระทำที่ออกจะทวนกระแสแห่งสังคมของการแข่งขัน

21. นายโอ๊ด เป็นนักเรียนกลุ่มที่ทำกิจกรรมเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และนำหลักการเรียนรู้ไปเผยแพร่สู่นักเรียนรุ่นน้องอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่นายโอ๊ดทำนั้นนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร
- การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมอย่างเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม แต่เสียเวลาในการเรียน
 - เป็นกลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์ทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์ถึงแม้จะสวนกระแสของสังคมที่คิดว่านักเรียนต้องเรียนตามที่กำหนดให้ให้ดีที่สุดก่อน
 - เป็นกลุ่มที่มองเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง และนับว่าเป็นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม นี่คือนับแบบของสังคม
 - การทำกิจกรรมที่ต้องมีที่ปรึกษาที่มีความเข้าใจ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่มีจิตใจเอื้อต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าเสริมเติมเต็มและสร้างประสบการณ์ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
 - การทำกิจกรรมอย่างกลุ่มนักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงบริบทของสังคม ชุมชนรอบข้าง แหล่งเรียนในท้องถิ่นที่เอื้อประโยชน์ มีกลุ่มผู้หลักผู้ใหญ่สนับสนุนการทำกิจกรรม
22. น.ส.ศิริพรชอบนำหนังสือหายากหรือหนังสือที่ตนชอบในห้องสมุด ไปซ่อนไว้ที่ตู้หนังสืออื่น เพื่อเวลาต้องการอ่านจะได้หาได้ง่ายๆ นักเรียนคิดว่า น.ส.ศิริพรทำถูกหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ถูก เพราะจะทำให้สะดวกเวลาต้องการอ่านหรือใช้
 - ไม่ถูก เพราะเป็นการละเมิดสิทธิการใช้ทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม
 - ไม่ถูก เพราะเป็นการนำเอาของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตนไม่เป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ถูก เพราะการเก็บหนังสือแบบนี้ ไม่ได้ทำผิดกฎระเบียบของการใช้ห้องสมุดแต่อย่างใด
 - ไม่ถูก เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น เห็นกับประโยชน์ตนเองทำให้สังคมไม่น่าอยู่
23. นายกิตติศักดิ์เป็นคนที่ชอบทำในสิ่งที่ไม่ค่อยเหมือนคน แต่ทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ถึงจะมีหลายๆ คนไม่เห็นด้วยก็ตาม นักเรียนคิดว่า นายกิตติศักดิ์ มีความคิดอย่างไร
- เป็นคนที่ยึดตัวเองเป็นสำคัญไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 - เป็นคนที่มีความมั่นใจและเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองทำว่าเป็นสิ่งที่ดี
 - เป็นคนที่มั่นใจว่าสิ่งที่ทำมีเหตุผลมากพอ เมื่อทำไปแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่า
 - เป็นคนที่ยึดมั่น เชื่อมั่น และต้องทำให้ทุกคนเห็นว่าสิ่งที่ทำแล้วเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างไร
 - เป็นคนที่มีความกล้าสูงมากถึงแม้จะต้องเสี่ยงกับการถูกตำหนิและไม่ยอมรับจากคนในสังคมส่วนใหญ่ก็ตาม ถือว่าเป็นคนที่มีความมั่นใจสูงมาก

24. นายองอาจกับเพื่อนพากันลงพื้นที่เก็บข้อมูลและจัดลำดับความสำคัญตามสภาพจริงของชุมชน หลังจากนั้นก็ไปศึกษาจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางโดยตรง เพื่อช่วยชุมชนแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ทำให้คนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำหรือไม่เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะการกระทำแบบนี้ผู้ใหญ่มักไม่ให้ความสำคัญ
 - ไม่ทำ เพราะมีผู้ที่ทำหน้าที่หลักมีอยู่หลายฝ่าย จะเป็นการก้าวล้ำอำนาจหน้าที่คนอื่น
 - ไม่ทำ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเด็กๆ เป็นเรื่องที่มีหน้าที่ต้องเข้ามาดำเนินการให้เกิดประโยชน์
 - ทำ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่และบทบาทสำคัญของคนในชุมชน ถือเป็นอีกส่วยหนึ่งที่ต้องเข้าไปร่วมมือช่วยเหลืออีกด้านหนึ่งของสังคม จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด
 - ทำ เพราะการร่วมมือกันเป็นพลังที่ทำให้ผู้ใหญ่ยอมรับและให้การสนับสนุน กระตุ้นให้ผู้ที่มีหน้าที่หันกลับมาองและทำงานอย่างเต็มความสามารถมากขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
25. ในช่วงน้ำฝน จะมีน้ำฝนสาดเข้ามาที่ระเบียงหน้าต่างเรียน นายญาณพัฒน์กับเพื่อนช่วยกันไปนำไม้ถูกพินมาช่วยกันดูแลและเช็ดน้ำฝนให้แห้งก่อนที่ครูจะเดินมาสอน เพราะถ้าพื้นเปียกน้ำอยู่ครูอาจจะลื่นล้มได้รับบาดเจ็บได้ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไรนายญาณพัฒน์หรือไม่เพราะเหตุใด
- ทำ เพราะเป็นช่วยกันไม่ใช่เรื่องหนักหนาอะไร และจะได้ไม่มีใครเกิดอุบัติเหตุขึ้นมาได้
 - ทำ เพราะการทำเช่นนี้จะมีคนอื่นเห็นมากมาย เมื่อทำแล้วจะมีคนอื่นชื่นชมและให้เกียรติ
 - ทำ เพราะการเสียสละกำลังกาย เสียสละเวลาทำให้คนอื่นได้รับประโยชน์ไปด้วยไม่ต้องเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ
 - ไม่ทำ เพราะหลังจากฝนหยุดแล้วนักการภารโรงก็จะรีบมาเช็ดถูพื้นให้แห้งอยู่เองมีหน้าที่ประจำต้องดูแลสภาพทั่วไปให้เรียบร้อย
26. น.ส.อรรณอนันน์ เป็นนักเรียนที่ชอบทำกิจกรรมเพื่อให้ตนเองมีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูง ในสาขาที่ตนเองชอบและอยากเข้าไปศึกษา จึงมีชื่อติดอยู่หลายคณะหลายมหาวิทยาลัย แต่เพื่อนติดคณะเดียวแต่ตรงกับคณะที่ น.ส.อรรณอนันน์อยากเรียนเหมือนกัน แต่ น.ส.อรรณอนันน์ยอมสละเพื่อให้โอกาสเพื่อนได้เรียน ตนเองเลือกเรียนอีกคณะหนึ่งแทน ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร
- จะเลือกเรียนคณะที่ตนเองชอบนั้นก่อน เพราะมันเป็นโอกาสสำคัญของชีวิต
 - พยายามกระตุ้นเพื่อนให้พยายามสอบให้ได้คณะนี้แต่เป็นมหาวิทยาลัยอื่นแทน
 - ช่วยแนะนำและให้กำลังใจเพื่อน สมัครเข้าเรียนคณะที่คล้ายๆ กันที่คณะที่ติดเหมือนกัน
 - ยอมสละโอกาสให้เพื่อนเหมือนกันเพราะตนเองก็มีชื่อได้หลายที่ที่ไม่ต่างกันนัก เป็นการให้โอกาสกับเพื่อน เพราะถ้าเพื่อนพลาดขึ้นมาจะเสียเวลาไปหนึ่งปี
 - ยอมสละโอกาสดีให้เพื่อนได้เข้าเรียนในคณะที่ต้องการดีกว่าต้องเสี่ยงกับโอกาสที่ไม่แน่นอน เพราะเพื่อนจะต้องจดสิ่งดีๆ ที่ตนเองได้มอบให้จะได้ไม่ลืมกัน

27. หลังจากเหตุการณ์น้ำท่วมเมืองสกลนคร น.ส.แจ่งจำชวนเพื่อนๆ มาร่วมกันบริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ข้าวสารอาหารแห้ง และพากันรับบริจาคจากคนอื่นๆ เพื่อนำมาสมทบกับคนอื่นๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนจากน้ำท่วมในครั้งนี้ สิ่งที น.ส.แจ่งจำทำนักเรียนมีความเห็นเห็นอย่างไร
- เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ หาโอกาสทำสิ่งดีๆ ให้กับสังคม
 - เป็นคนที่มีความเสียสละทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย เวลาเพื่อ ผู้ที่อ่อนแอต้องการการช่วยเหลือ
 - เป็นคนดี มีความคิดดี ทำสิ่งดีๆ สมควรที่ได้การยกย่องจากสังคม เสนอชื่อคนดีศรีสกล เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับคนรุ่นใหม่ต่อไป
 - เป็นคนดี มีความน่าเชื่อถือจากคนอื่นๆ เมื่อคิดทำกิจกรรมดีๆ ในช่วงจังหวัดที่สังคมเดือนร้อนจึงมีคนให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างมากมาย
 - เป็นคนดี กล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่สังคมกำลังอยู่ภาวะที่เดือนกันเป็นส่วน สมควรที่ได้รับ การเชิดชูเกียรติ แต่ตั้งให้เป็นผู้นำในด้านสังคมสงเคราะห์
28. ในช่วงวันหยุดติดต่อกันหลายวัน นายกรรชัย ทำโครงการปลูกป่า“ปลูกป่าสามอย่างได้ ประโยชน์สี่อย่าง” ในเขตป่าเสื่อมโทรมในหมู่บ้าน โดยขอพันธุ์ไม้จากหน่วยงานของป่าไม้ นักเรียนว่านายกรรชัยคิดอย่างไร
- ป่าปัจจุบันเกิดความเสื่อมโทรมลงมากไม่เหมาะที่กับการเป็นพื้นที่ธรรมชาติ จึงคิดที่จะปลูกป่าเพิ่มขึ้น
 - ในแต่ละชุมชนจะมีพื้นที่สาธารณะอยู่ บางพื้นที่เป็นป่าไม้ชุมชน ป่าพื้นที่เป็นที่ว่าง การปลูกป่าไม้เพิ่มขึ้นเป็นการอนุรักษ์ป่าไม้ให้คงอยู่
 - ป่าไม้ชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก เป็นแหล่งที่อยู่ของแมลง สัตว์ต่างๆ อีกทั้งมีเห็ดหลายชนิดเกิดขึ้นสามารถนำมาเป็นอาหารและขายได้ สมควรต้องรักษาป่าไม้ไว้
 - เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยการปลูกป่าไม้เสริมเข้าไปให้ป่าชุมชนมีความสมบูรณ์มากขึ้น แสดงว่าเป็นคนที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
 - การทำโครงการขึ้นป่าไม้ชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก เป็นแหล่งที่อยู่ของแมลง สัตว์ต่างๆ อีกทั้งมีเห็ดหลายชนิด

ด้านความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม

29. วันนี้ตอนเรียนวิชาศิลปะวาดเขียน ครูจะแจกดินสอให้ยืมใช้คนละ 1 แท่ง แต่ครูนับดินสอมาไม่ครบ นายราเชนทร์จึงเอาดินสอของตนเองให้คุณครูยืมแจกให้เพื่อนไปก่อน ถ้าเป็นนักเรียนจะทำเหมือนราเชนทร์หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะครูไม่ได้สั่งให้แก่นักเรียนเตรียมดินสอสำรองมาใช้หลายๆ แท่ง
 - ไม่ทำ เพราะกลัวครูรู้สึกเสียหน้าที่เตรียมความพร้อมในการสอนไม่พร้อม ซึ่งอาจถูกต่อว่า
 - ทำ เพราะครูสอนหลายห้อง การเตรียมอาจเกิดพลาดได้ และสงสารเพื่อนคนอื่นๆ ที่อาจจะไม่มีดินสอใช้

- ง. ทำ เพราะกลัวดินสอไม่พอใช้ที่จะให้เพื่อนๆ วาดภาพ ส่งผลให้เพื่อนคนอื่นทำงานที่ครูมอบหมายไม่ได้
- จ. ไม่ทำ เพราะดินสอเป็นของส่วนตัวถ้านำไปรวมกับของส่วนรวมแล้ว จะไม่มีนำมาคืนแล้ว ดินสอจะหายไป
30. นายธันวาเห็นลูกบอลของโรงเรียนตกอยู่ริมถนน จึงรีบเก็บเอาไว้เพื่อไปเล่นที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นนายธันวานักเรียนจะทำอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ก. ไม่ทำ เพราะกลัวเพื่อนเห็นจะช่วยตำหนิตนเองให้เสียหาย
- ข. ไม่ทำ เพราะเดี๋ยวมีคนเห็นอาจจะนำไปฟ้องครู
- ค. ไม่ทำ เพราะเดี๋ยวไม่มีลูกบอลใช้เล่นเวลาเรียนวิชาพลศึกษาส่งเสียต่อเพื่อนๆ และตนเองที่ไม่ได้เรียนวิชาพละ
- ง. ไม่ทำ เพราะไม่ควรนำของส่วนรวมไปใช้เป็นของส่วนตัว ถึงแม้จะไม่มีคนเห็นก็ตาม
- จ. ไม่ทำ เพราะลูกบอลเป็นของโรงเรียนก็ควรจะต้องเก็บรักษาไว้เล่นที่โรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดี
31. เมื่อกิจกรรมการแข่งขันกีฬาของโรงเรียนเสร็จสิ้นลงในตอนเย็น นายอัศวินเห็นครูผู้รับผิดชอบโครงการเก็บข้าวของและสถานที่เพียงลำพัง ถ้านักเรียนเป็นนายอัศวินนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. รออยู่บริเวณนั้นเพื่อให้ครูเรียกใช้
- ข. ไปบอกภารโรงให้มาช่วยครูเก็บของ
- ค. ไปชวนเพื่อนๆ ให้มาร่วมช่วยครูเก็บของ
- ง. ไปบอกเพื่อนคนอื่นๆ ให้ช่วยครูเก็บข้าวของให้สำเร็จ
- จ. รีบเข้าไปหาครูแล้วถามว่าให้ไปตามภารโรงมาช่วยไหม
32. ในขณะที่ร่วมกิจกรรมเข้าค่ายสิ่งแวดล้อมนอกสถานที่ นายวิรัตน์จะคอยช่วยเหลือครูตลอดเวลาทั้งก่อนดำเนินกิจกรรมและขณะร่วมกิจกรรม นักเรียนคิดว่านายวิรัตน์ทำถูกด้วยเหตุผลใด
- ก. เพราะถ้าไม่ช่วยครูก็ไม่มีใครช่วย
- ข. เพราะการช่วยเหลือครูจะทำให้ครูรักและเมตตา
- ค. เพราะเป็นการเสียสละและแสดงถึงความกตัญญู
- ง. เพราะเป็นการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน
- จ. เพราะเป็นการช่วยเหลือแบ่งภาระงานของครูและเป็นการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม
33. วันนี้ตอนพักกลางวัน น.ส.แดงไปซื้อดินสอที่ห้องสหกรณ์เห็นครูชายอยู่เพียงลำพัง จึงขออนุญาตครูเพื่อช่วยชายของ ถ้านักเรียนเป็น น.ส.แดงนักเรียนจะทำอย่างไรหรือไม่
- ก. ทำ เพราะอยากทำประโยชน์ให้กับโรงเรียน
- ข. ไม่ทำ เพราะจะเสียโอกาสในการเล่นกับเพื่อนๆ
- ค. ไม่ทำ เพราะเป็นงานที่ยุ่งยากและคงจะเหนื่อยมาก
- ง. ทำ เพราะอยากขายของและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- จ. ไม่ทำ เพราะตอนพักกลางวันก็ต้องได้พักหรือเตรียมตัวเรียนวิชาในภาคบ่าย

34. วันนี้มีกิจกรรมเวียนเทียนเนื่องในวันออกพรรษา ที่ครูขอให้ น.ส.วรรณุช มาช่วยจัดดอกไม้ รูปเทียน ไว้แจกครูและนักเรียน น.ส.วรรณุชกับบอกครูว่าตนเองไม่ว่าง ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่ทำ เพราะกลัวครูเสียใจ
 - ไม่ทำ เพราะกลัวบาปต่อพระพุทธศาสนา
 - ไม่ทำ เพราะนักเรียนทุกคนต้องร่วมกิจกรรมอยู่แล้วจะบอกว่าไม่ว่างได้อย่างไร
 - ไม่ทำ เพราะครูอาจจะจัดดอกไม้ รูปเทียน ไม่ทันส่งผลให้กิจกรรมไม่ราบรื่นได้
 - ไม่ทำ เพราะเป็นโอกาสในการทำประโยชน์ให้กับโรงเรียนและปฏิบัติหน้าที่เป็นชาวพุทธที่ดี
35. ในวันที่โรงเรียนทำบุญตักบาตร ครูขอให้นายพิเชษฐ์มาช่วยถือถุงใส่ข้าวสารอาหารแห้งและจตุปัจจัยให้กับพระสงฆ์ นายพิเชษฐ์ปฏิบัติตามคำขอของครูด้วยความเต็มใจ ถ้านักเรียนเป็นนายพิเชษฐ์นักเรียนจะทำอย่างนี้ด้วย เหตุผลใด
- เพราะเกรงว่าถ้าปฏิเสธจะบาป
 - เพราะอยากได้คะแนนพิเศษจากครู
 - เพราะอยากปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี
 - เพราะอยากทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม
 - เพราะเป็นการทำความดีที่มีคนเห็นและรับรู้มากมาย
36. วันพรุ่งนี้ครูบอกว่าให้นักเรียนเตรียมเงินมาบริจาคตามกำลังเพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดแถบภาคอีสาน ถ้าเป็นนักเรียนนักเรียนจะเตรียมเงินมาบริจาคหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เตรียมเงินมา เพราะไม่อย่างขัดคำสั่งครู
 - ไม่เตรียมเงินมา เพราะไม่อย่างสิ้นเปลือง
 - ไม่เตรียมเงินมา เพราะคิดว่าไม่ใช่ภาระของเรา
 - เตรียมเงินมา เพราะเป็นการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นที่ไม่เกินกำลัง
 - เตรียมเงินมา เพราะรู้สึกสงสารและอยากช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เดือดร้อน
37. อนุวัตรเป็นประธานนักเรียนมีความรู้สึกรู้ว่าห้องเรียนแต่ละห้องนั้นค่อนข้างสกปรก จึงอยากแก้ปัญหาด้วยการจัดทำโครงการแข่งขันความสะอาดของห้องเรียนขึ้น เพื่อหวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาความสกปรกของห้องเรียนในโรงเรียนได้บ้าง นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของอนุวัตรหรือไม่ เพราะเหตุใด
- เห็นด้วย เพราะคิดว่าผลที่ได้รับน่าจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนบ้าง
 - เห็นด้วย เพราะนอกจากจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียนแล้วยังอาจได้รับรางวัล
 - เห็นด้วย เพราะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ในวิสัยที่สามารถทำได้
 - เห็นด้วย เพราะนอกจากจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับโรงเรียนแล้วยังอาจได้รับคำชมจากครูและผู้บริหารโรงเรียน

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

ตาราง 15 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดย
ผู้เชี่ยวชาญ (N = 5)

รายการตรวจสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{x}	S.D
	1	2	3	4	5		
1. หลักการและเหตุผล	4	5	5	5	4	4.60	0.53
2. แนวคิดพื้นฐานของชุดกิจกรรม	5	4	4	5	5	4.40	0.50
3. จุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรม	4	5	4	5	5	4.60	0.53
4. เนื้อหาของชุดกิจกรรม	4	5	5	5	5	4.80	0.45
5. การวัดผลและประเมินผล	4	5	5	4	5	4.60	0.53
6. กระบวนการของชุดกิจกรรม	5	4	5	5	5	4.80	0.45

จากตาราง 15 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน และเมื่อเรียงลำดับเป็นรายด้านตามคะแนนจากคะแนนมากไปหาน้อย เรียงได้ดังนี้ กระบวนการและเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยของการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.80 ลำดับรองประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของชุดกิจกรรมและการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยของการประเมิน ความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.60 ลำดับท้ายสุด คือ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ เท่ากับ 4.40

ตาราง 16 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวม โดยผู้เชี่ยวชาญ (N = 5)

รายการตรวจสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					\bar{x}	S.D
	1	2	3	4	5		
1. วิเคราะห์ตนเอง	4	5	5	5	4	4.60	0.53
2. ความสามารถของตนเอง	5	4	4	5	5	4.40	0.50
3. จิตสาธารณะ	4	5	4	5	5	4.60	0.53
4. กระบวนการกลุ่ม	4	5	5	5	5	4.80	0.45
5. ชุมชนตนเอง	4	5	5	4	5	4.60	0.53
6. การสังเคราะห์งาน	4	5	5	5	5	4.80	0.45
7. การวางแผน	5	4	4	5	5	4.60	0.53
8. การเขียนปฏิทินปฏิบัติงาน	4	4	4	5	5	4.40	0.50
9. การประเมินผลงาน	4	5	5	5	5	4.80	0.45
10. กิจกรรมสู่ชุมชน	5	4	5	5	5	4.80	0.45
11. การสะท้อนความคิดเห็น	5	4	5	4	5	4.60	0.53

จากตาราง 16 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย วิเคราะห์ตนเอง , จิตสาธารณะ , กระบวนการกลุ่ม , ชุมชนตนเอง , การสังเคราะห์งาน, การวางแผน, การเขียนปฏิทินปฏิบัติงาน, การประเมินผลงาน, กิจกรรมสู่ชุมชน และการสะท้อนความคิดเห็น สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การตรวจสอบความสามารถเพื่อฐาน และการปฏิบัติตามแผน

การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ
โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อดัชนีความสอดคล้อง IOC

ตาราง 17 การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบจิตสาธาณะ โดยหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5			
1	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
2	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
3	1	0	1	1	1	4	0.80	ตัดไว้
4	0	10	1	0	0	2	0.40	คัดออก
5	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
6	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
7	1	0	1	1	1	4	0.80	ตัดไว้
8	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
9	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
10	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
11	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
12	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
13	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
14	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
15	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
16	1	0	1	1	1	4	0.80	ตัดไว้
17	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
18	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
19	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
20	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
21	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
22	0	1	1	0	0	2	0.40	คัดออก
23	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
24	1	0	1	1	1	4	0.80	ตัดไว้
25	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
26	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้

ตาราง 17 (ต่อ) การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบจิตสธารณะ โดยหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนี
ความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5			
27	0	1	1	0	0	2	0.40	คัดออก
28	1	1	1	0	1	4	0.80	คัดไว้
29	0	0	1	0	1	2	0.40	คัดออก
30	1	1	1	1	0	4	0.80	คัดไว้
31	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
32	0	1	1	0	0	2	0.40	คัดออก
33	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
34	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
35	0	1	1	0	0	2	0.40	คัดออก
36	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
37	0	1	1	1	1	4	0.80	คัดไว้
38	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
39	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
40	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
41	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
42	1	1	0	1	10	4	0.80	คัดไว้
43	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
44	1	0	1	1	1	4	0.80	คัดไว้
45	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
46	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
47	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
48	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
49	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
50	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
51	1	1	1	1	1	5	1.00	คัดไว้
52	1	1	0	1	1	4	0.80	คัดไว้

ตาราง 17 (ต่อ) การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบจิตสาธารณะ โดยหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนี
ความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5			
53	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
54	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
55	1	0	1	1	1	4	0.80	ตัดไว้
56	1	1	1	1	1	5	1.00	ตัดไว้
57	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
58	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้
59	0	1	0	1	0	2	0.40	คัดออก
60	1	1	0	1	1	4	0.80	ตัดไว้

จากตาราง 17 พบว่า การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบจิตสาธารณะ โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อดูดัชนีความสอดคล้อง จากสูตรการหาค่า IOC จากแบบทดสอบจิตสาธารณะ สามารถคัดเลือกข้อสอบมาได้ 43 จาก 60 ข้อ ทั้งนี้จะเห็นว่า มีข้อสอบ 17 ข้อ มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 และมีข้อสอบ 43 ข้อ ที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัดจิตสาธารณะที่นำมา เป็นเกณฑ์ในออกแบบทดสอบ เพื่อวัดจิตสาธารณะของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการเลือก ข้อสอบไว้ 40 ข้อ พิจารณาค่า IOC ที่อยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ไป ทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) โดยคำนวณ และหาค่าอำนาจ จำแนก (r) โดยหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อ (สมนึก ภัททิยธนี. 2543: หน้า 213-217) คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และหาค่า อำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 จำนวน 40 ข้อ ตามตาราง 18

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ตาราง 18 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบจิตสธารณะ
นักเรียน จำนวน 40 ข้อ

ข้อที่	p	r	หมายเหตุ
1	0.68	0.30	ตัดไว้
2	0.70	0.33	ตัดไว้
3	0.70	0.27	ตัดไว้
4	0.53	0.30	ตัดไว้
5	0.63	0.30	ตัดไว้
6	0.58	0.40	ตัดไว้
7	0.48	0.23	ตัดไว้
8	0.60	0.33	ตัดไว้
9	0.63	0.23	ตัดไว้
10	0.60	0.27	ตัดไว้
11	0.60	0.37	ตัดไว้
12	0.60	0.40	ตัดไว้
13	0.55	0.47	ตัดไว้
14	0.65	0.40	ตัดไว้
15	0.70	0.33	ตัดไว้
16	0.70	0.33	ตัดไว้
17	0.53	0.37	ตัดไว้
18	0.63	0.37	ตัดไว้
19	0.58	0.30	ตัดไว้
20	0.48	0.30	ตัดไว้
21	0.60	0.27	ตัดไว้
22	0.63	0.30	ตัดไว้
23	0.60	0.27	ตัดไว้
24	0.60	0.23	ตัดไว้
25	0.60	0.33	ตัดไว้
26	0.68		ตัดไว้
27	0.63		ตัดไว้
28	0.48		ตัดไว้
29	0.50		ตัดไว้
30	0.45		ตัดไว้
31	0.58		ตัดไว้

ตาราง 18 (ต่อ) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบจิตสธารณะ
นักเรียน จำนวน 40 ข้อ

ข้อที่	p	r	หมายเหตุ
32	0.35	0.40	ตัดไว้
33	0.55	0.47	ตัดไว้
34	0.65	0.40	ตัดไว้
35	0.70	0.33	ตัดไว้
36	0.68	0.30	ตัดไว้
37	0.53	0.37	ตัดไว้
38	0.63	0.37	ตัดไว้
39	0.58	0.30	ตัดไว้
40	0.48	0.30	ตัดไว้

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า ทุกข้อมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจ
จำแนก 0.20 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบจิตสธารณะทั้ง 40 ข้อนี้ สามารถนำไปใช้ได้จริง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ตาราง 19 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

คนที่	x_i	x_i^2	$x_i - c$	$(x_i - c)^2$
1	27	729	7	49
2	29	841	9	81
3	31	961	11	121
4	27	729	7	49
5	29	841	9	81
6	27	729	7	49
7	32	1024	12	144
8	33	1089	13	169
9	32	1024	12	144
10	33	1089	13	169
11	34	1156	14	196
12	29	841	9	81
13	31	961	11	121
14	29	841	9	81
15	31	961	11	121
16	30	900	10	100
17	27	729	7	49
18	29	841	9	81
19	30	900	10	100
20	31	961	11	121
21	27	729	7	49
22	26	676	6	36
23	23	529	3	9
24	28	784	8	64
25	28	784	8	64
26	27	729	7	49
27	35	1225	15	225
28	23	529	3	9
29	26	676	6	36
30	33	1089	13	169
31	27	729	7	49

ตาราง 19 (ต่อ) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

คนที่	x_i	x_i^2	$x_i - c$	$(x_i - c)^2$
32	21	441	1	1
33	24	576	4	16
34	23	529	3	9
35	25	625	5	25
36	25	625	5	25
37	26	676	6	36
38	28	784	8	64
39	27	729	7	49
40	29	841	9	81
Σ	1132	32452	332	3127

จากสูตร

$$r_{cc} = 1 - \frac{k \sum x_i - \sum x_i^2}{(k-1) \sum (x_i - c)^2}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

 x_i แทน คะแนนของแต่ละคน

c แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบสอบถาม

แทนค่าในสูตรที่ได้

$$r_{cc} = 1 - \frac{40(1,132) - (32,452)}{(40-1)(3,172)}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{45,280 - 32,452}{39(3,172)}$$

$$r_{cc} = 1 - \frac{12,828}{123,708}$$

$$r_{cc} = 1 - 0.10$$

$$r_{cc} = 0.90$$

จากตาราง 19 และการแทนค่าลงในสูตร แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 (ใช้จุดตัด 50% ทำให้ผู้สอบ สอบผ่านทั้งหมด 40 คน)

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การประสิทธิภาพ E_1/E_2

ผลการวิเคราะห์ E_1

ตาราง 20 แสดงคะแนนของการทำกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

เลขที่	กิจกรรมที่									รวม 100 คะแนน
	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (15)	8 (10)	9 (10)	10 (15)	
1	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
2	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
3	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
4	8	8	8	8	8	15	8	8	14	85.00
5	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
6	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
7	9	8	8	8	8	13	8	8	13	83.00
8	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
9	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
10	9	8	8	8	8	14	8	8	14	85.00
11	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
12	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
13	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
14	8	9	9	9	9	13	9	9	14	89.00
15	8	9	9	9	9	14	9	9	14	90.00
16	9	8	8	8	8	14	8	8	15	86.00
17	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
18	8	8	8	8	8	13	8	8	14	83.00
19	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
20	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
21	8	8	8	8	8	14	8	8	14	85.00
22	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
23	9	9	9	9	9	15	9	9	14	91.00
24	8	8	8	8	8	13	8	8	13	84.00
25	8	8	8	8	8	15	8	8	14	89.00
26	8	8	8	8	8	14	8	8	14	90.00
27	9	9	9	9	9	14	9	9	13	86.00
28	8	8	8	8	8	14	8	8	14	89.00
29	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00

ตาราง 20 (ต่อ) แสดงคะแนนของการทำกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ

เลขที่	กิจกรรมที่									รวม 100 คะแนน
	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (15)	8 (10)	9 (10)	10 (15)	
30	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
31	8	8	8	8	8	15	8	8	14	85.00
32	8	8	8	8	8	14	8	8	13	83.00
33	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
34	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
35	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
36	9	9	9	9	9	14	9	9	14	91.00
37	9	9	9	9	9	13	9	9	13	89.00
38	8	8	8	8	8	14	8	8	14	84.00
รวม										3325
เฉลี่ย										87.5
ร้อยละ										86.96
E_1										86.96

จากตาราง 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ ค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละกิจกรรม คือ กิจกรรม ที่ 2 เท่ากับ 8.47 คิดเป็นร้อยละ 84.74 กิจกรรมที่ 3 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 4 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 5 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 6 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 7 เท่ากับ 13.89 คิดเป็นร้อยละ 92.63 กิจกรรมที่ 8 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 9 เท่ากับ 8.55 คิดเป็นร้อยละ 85.53 กิจกรรมที่ 10 เท่ากับ 13.82 คิดเป็นร้อยละ 92.11 ค่าเฉลี่ยทั้งหมด เท่ากับ 87.5 คิดเป็นร้อยละ 86.96

ผลการวิเคราะห์ E_2

ตาราง 21 คะแนนเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบจิตสาธารณะหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เลขที่	หลังใช้ชุดกิจกรรม
1	30
2	33
3	31
4	32
5	32
6	33
7	30
8	32
9	34
10	31
11	35
12	32
13	34
14	33
15	34
16	33
17	33
18	32
19	35
20	32
21	32
22	33
23	33
24	34
25	31
26	34
27	31
28	33

ตาราง 21 (ต่อ) คะแนนเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบจิตสาธารณะหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เลขที่	หลังใช้ชุดกิจกรรม
29	31
30	34
31	34
32	33
33	34
34	34
35	36
36	31
37	34
38	33
ΣX	1,245
\bar{X}	32.76
ร้อยละ	81.91
E_2	81.91

จากตาราง 21 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบจิตสาธารณะหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.76 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.91

การเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสาธารณะ
จากการทำแบบทดสอบจิตสาธารณะ

ตาราง 22 คะแนนจากการทำแบบทดสอบจิตสาธารณะ ก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมจิตสาธารณะ

คนที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ		ผลต่าง D	(ผลต่าง) ² D^2
	ก่อนใช้ชุดกิจกรรม	หลังใช้ชุดกิจกรรม		
1	17	30	13	169
2	19	33	14	196
3	18	31	13	169
4	13	32	19	361
5	15	32	17	289
6	12	33	21	441
7	14	30	16	256
8	16	32	16	256
9	15	34	19	361
10	12	31	19	361
11	19	35	16	256
12	12	32	20	400
13	12	34	22	484
14	16	33	17	289
15	18	34	16	256
16	15	33	18	324
17	16	33	17	289
18	14	32	18	324
19	21	35	14	196
20	16	32	16	256
21	17	32	15	225
22	19	33	14	196
23	18	33	15	225
24	13	34	21	441
25	15	31	16	256
26	12	34	22	484
27	14	31	17	289
28	16	33	17	289

ตาราง 22 (ต่อ) แสดงคะแนนเฉลี่ยของทำแบบทดสอบจิตสธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสกลนครวิทยานุกูล ก่อนกับหลังใช้ชุดกิจกรรมเรียนรู้จิตสธารณะ (n = 38)

คนที่	คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ		ผลต่าง <i>D</i>	ผลต่าง <i>D</i> ²
	ก่อนปฏิบัติการ	หลังปฏิบัติการ		
29	15	31	16	256
30	12	34	22	484
31	18	34	16	256
32	13	33	20	400
33	22	34	12	144
34	19	34	14	196
35	22	36	14	196
36	19	31	12	144
37	13	34	21	441
38	17	33	16	256
$\sum X$	604	1245	641	11,135
\bar{X}	15.89	32.76	16.87	278.38
ร้อยละ	39.74	81.91	42.18	
S.D.	2.89	1.40		

การเปรียบเทียบผลการพัฒนาจิตสธารณะของนักเรียนจากทำแบบทดสอบจิตสธารณะก่อนใช้และหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสธารณะ โดยการทดสอบค่า t กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test ชนิด Dependent Sample) (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 หน้า 147-148)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจง แบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

แทนค่าในสูตรได้

$$t = \frac{641}{\sqrt{\frac{38(11,135)-(641)^2}{(38-1)}}$$

$$t = \frac{641}{\sqrt{\frac{(42,3130)-(410,881)}{37}}}$$

$$t = \frac{641}{\sqrt{\frac{12,249}{37}}}$$

$$t = \frac{641}{\sqrt{331}}$$

$$t = \frac{641}{18.21}$$

$$t = 35.20$$

จากแทนค่าในสูตร แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อทราบนัยสำคัญ (t) มีค่าเท่ากับ 35.20 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาค่าวิกฤต เพื่อทราบค่า นัยสำคัญ (t) โดยใช้โปรแกรม spss ดังที่แสดงค่าการคำนวณจากโปรแกรม

Paired Samples Test								
	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 ก่อนเรียน - หลังเรียน	-16.895	2.817	.457	-17.821	-15.969	-36.973	37	.000

ภาพประกอบ 8 แสดงผลการคำนวณโดยใช้โปรแกรม spss ของการเปรียบเทียบ จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ก่อนและหลังใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จิตสาธารณะ มีที่ค่าวิกฤต เท่ากับ 36.973

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัยหลัก

ชื่อ-นามสกุล	นายวิโรจน์ เฉลยสุข
วัน/เดือน/ปี เกิด	29 มีนาคม 2506
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	212 หมู่ 16 ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร 47280
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) วิชาเอก ชีววิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต สงขลา
พ.ศ. 2540	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิทยาศาสตร์ศึกษา (ชีววิทยา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2534-2557	ตำแหน่งครู ปฏิบัติการสอนวิชาชีววิทยา โรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูล ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน	ตำแหน่งครู ปฏิบัติการสอนวิชาชีววิทยา โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร